

**TURUN
YLIOPISTO**
UNIVERSITY
OF TURKU

TURUN YLIOPISTON MAANTIETEEN JA GEOLOGIAN LAITOKSEN JULKAISUJA
PUBLICATIONS FROM THE DEPARTMENT OF GEOGRAPHY AND GEOLOGY, UNIVERSITY OF TURKU

No. 19

SAARISTOMEREN MAISEMA-ARVOT JA TULEVAISUUDEN KEHITYSTOIVEET

Liliana Solé, Katri Väänänen, Johanna Kostamo ja Nora Fagerholm

TURKU 2023

SAARISTOMEREN MAISEMA-ARVOT JA TULEVAISUUDEN KEHITYSTOIVEET

Liliana Solé, Katri Väänänen, Johanna Kostamo ja Nora Fagerholm

Turku 2023
Turun yliopisto
Maantieteen ja geologian laitos
Maantieteen osasto

Kirjoittajien kontribuutiot: kyselyn suunnittelu ja toteutus L.S. ja N.F.; aineiston analysointi sekä tulosten tulkinta ja visualisointi L.S., J.K., K.V. ja N.F.; raportin kirjoittaminen ja viimeistely N.F. ja L.S.; tutkimushankkeen johtaminen ja rahoitus N.F ja L.S.; Valokuvat: L.S. (paitsi kuva 4)

Kiitämme tutkimusavustajia, kyselyyn vastanneita ja yhteistyökumppaneitamme saaristossa!

**TURUN
YLIOPISTO**
UNIVERSITY
OF TURKU

SBN 978-951-29-9144-0 (Sähköinen)

ISSN 2324-0369 (Sähköinen)

Painosalama, Turku 2023

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	11
1.1 Saaristomeren maisema ja kokemusperäinen tieto.....	11
1.2 Luonto ja ihminen Saaristomerellä	12
2. Tutkimuksen toteutus	16
2.1 Maisema-arvot ja kehitystoiveet.....	16
2.2 Karttakysely ja aineiston keruu	17
2.3 Aineiston analysointi	20
3. Tulokset.....	23
3.1 Kyselyyn vastanneet	23
3.2 Maisema-arvot	25
3.2.1 Maisema-arvot kartalla.....	25
3.2.2 Maisema-arvot omin sanoin kuvattuna	30
3.3 Tulevaisuuden kehitystoiveet	34
3.3.1 Tulevaisuuden kehitystoiveet kartalla.....	34
3.3.2 Matkailuun liittyvät toiveet ja huolenaiheet omin sanoin kuvattuna.....	42
3.3.3 Tuulivoiman kehittämiseen liittyvät toiveet ja huolenaiheet omin sanoin kuvattuna	46
3.3.4 Rehevöitymiseen liittyvät toiveet ja huolet.....	49
3.3.5 Ilmastonmuutokseen liittyvät odotukset ja huolet	52
4. Keskustelu ja johtopäätökset	58
5. Lähteet	61
LIITTEET.....	63
Liite 1. Kysely	63
Liite 2. Vastaajien taustatiedot	76
Liite 3. Maisema-arvojen ja kehitystoiveiden sisällönanalyysi.....	78
Liite 4. Maisema-arvot (tuloksia)	92
Liite 5. Kehitystoiveet (tuloksia).....	102

Taulukot

Taulukko 1. Maisema-arvot Saaristomerellä sekä niiden kytkös ekosysteemipalveluviitekehykseen.	16
Taulukko 2. Kehitystoiveet Saaristomeren alueella.	17
Taulukko 3. Vastausten jakautuminen kysymykseen: “Mikä on suhteesi Saaristomeren alueeseen?” (n=837). Vastaaja sai valita useita vastausvaihtoehtoja. Vastausten perusteella vastaajat on jaettu kolmeen ryhmään paikalliset ¹ , vapaa-ajan kävijät ² ja matkailijat ³ . Vastaajat, jotka eivät vastanneet ko. kysymykseen, mutta ovat vastanneet kyselyn muihin kysymyksiin on sijoitettu ryhmään muut.	21
Taulukko 4. Tutkimuksen lopulliset vertailuryhmät.	21
Taulukko 5. Vastaajien sukupuoli (n=542), ikäjakauma (n=458), koulutustaso (n=529) sekä liikkuminen Saaristomeren alueella (n=588) koko aineistossa sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna.	24
Taulukko 6. Kartoitettujen maisema-arvojen lukumäärä koko aineistossa ja vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kolme yleisintä maisema-arvoa on lihavoitu kunkin ryhmän osalta.	28
Taulukko 7. Kartoitettujen kehitystoiveiden lukumäärä koko aineistossa ja vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kolme yleisintä kehitystoivetta on lihavoitu kunkin ryhmän osalta.	35
Taulukko L1. Vastaajien ammattiryhmä (n=371). Ammattiryhmät on tunnistettu European Skills, Competences, and Occupations -luokittelun mukaan.	76
Taulukko L2. Vastaajien kotimaa (n=536).	76
Taulukko L3. Kyselyn vastaamispaikka (n=502).	77
Taulukko L4. Maanomistus Saaristomeren alueella ryhmittäin tarkasteltuna (n=472).	77
Taulukko L5. Omistetun maa-alueen käyttömuodot ryhmittäin tarkasteltuna (n=298).	77
Taulukko L6. Esimerkkejä (lihavotu teksti) maisema-arvoja kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 46 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin maisema-arvojen alle.	78
Taulukko L7. Esimerkkejä (lihavotu teksti) matkailuun liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 43 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempiin kokonaisuuksiin eli luokkiin.	81
Taulukko L8. Esimerkkejä (lihavotu teksti) tuulivoiman kehittämiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 40 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempiin kokonaisuuksiin eli luokkiin.	84
Taulukko L9. Esimerkkejä (lihavotu teksti) rehevöitymiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 41 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempiin kokonaisuuksiin eli luokkiin.	86

Taulukko L10. Esimerkkejä (lihavotu teksti) ilmastonmuutokseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 34 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempiin kokonaisuuksiin eli luokkiin.	89
Taulukko L11. Maisema-arvoja kuvaavien avointen vastausten (n=458) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 46 teemaa ja niiden yhteys maisema-arvoihin. Eri teemojen osalta on esitetty koodattujen mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty kaikkien vastaajien suhteellinen osuus.	100
Taulukko L12. Matkailun kehittämistä kuvaavien avointen vastausten (n=428) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 43 teemaa ja niiden muodostamat luokat. Eri teemojen osalta on esitetty koodattujen mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty kaikkien vastaajien suhteellinen osuus.	102
Taulukko L13 Tuulivoiman kehittämistä kuvaavien avointen vastausten (n=365) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 40 teemaa ja muodostamat luokat. Eri teemojen osalta on esitetty mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty vastaajien suhteellinen osuus.	104
Taulukko L14. Rehevöitymistä kuvaavien avointen vastausten (n=352) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 41 teemaa ja niiden muodostamat luokat. Eri teemojen osalta on esitetty mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty vastaajien suhteellinen osuus.	106
Taulukko L15. Ilmastonmuutosta kuvaavien avointen vastausten (n=268) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 34 teemaa ja niiden muodostamat luokat. Eri teemojen osalta on esitetty mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty vastaajien suhteellinen osuus.	108

Kuvat

Kuva 1. Saaristomeren alue.	14
Kuva 2 . Maisema-arvojen kartoitus kyselyssä.	18
Kuva 3. Kehitystoiveiden kartoitus kyselyssä.....	18
Kuva 4. Tutkimusavustaja keräämässä aineistoa heinäkuussa 2022. Kuva: Petra Kollanen.....	19
Kuva 5. Kaikkien kyselyyn vastanneiden prosentuaalinen ikäjakauma (n=458) sekä koulutustaso (n=529) vastaajaryhmittäin tarkasteltuna.....	25
Kuva 6. Kartoitettujen maisema-arvojen (n=598, 3991 paikkaa) jakaantuminen Saaristomeren alueella. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	26
Kuva 7. Maisema-arvon kaunis paikka tai maisema jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=461, 1311 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	27
Kuva 8. Kartoitettujen maisema-arvojen suhteellinen osuus paikallisten (n=98, 1190 paikkaa), vapaa-ajankävijöiden (n=176, 2055 paikkaa) ja matkailijoiden (n=99, 613 paikkaa) osalta.	29
Kuva 9. Maisema-arvoja kuvaavien avointen vastausten (n=458) sisällönanalyysissa nousi esiin 46 teemaa, jotka liittyvät 11 maisema-arvoon. Kunkin teeman perässä on suluissa mainittu kaikkien vastaajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä yhteensä 1258).	31
Kuva 10. Maisema-arvoja kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyysissa esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=114, koodattujen teemojen lukumäärä 341), vapaa-ajan kävijöiden (n=220, 630) ja matkailijoiden (n=118, 275) osalta.	32
Kuva 11. Kartoitettujen kehitystoiveiden suhteellinen osuus paikallisten (n=98, 504 paikkaa), vapaa-ajan kävijöiden (n=176, 738 paikkaa) ja matkailijoiden osalta (n=99, 310 paikkaa).....	36
Kuva 12. Kehitystoiveen suuren mittakaava matkailutoiminta jakaantuminen Saaristomeren alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei -vastausten tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.	37
Kuva 13. Kehitystoiveen pienimuotoinen matkailutoiminta jakaantuminen Saaristomeren alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei -vastausten tiheyspintana (paikkaa/ha, 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.	38
Kuva 14. Kehitystoiveen uusi asutus jakaantuminen Saaristomeren alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei -vastausten tiheyspintana (paikkaa/ha, 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.	39

Kuva 15. Kehitystoiveen teollisuustoiminta jakaantuminen Saaristomeren alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei -vastausten tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.	40
Kuva 16. Kehitystoiveen tuulivoima jakaantuminen Saaristomeren alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei -vastausten tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	41
Kuva 17. Matkailuun liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten (n=428) sisällönanalyysistä nousi esiin 43 teemaa, jotka liittyvät kahdeksaan toiveeseen tai huolenaiheeseen. Kunkin teeman perässä on suluissa mainittu kaikkien vastajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä yhteensä 837).	43
Kuva 18. Matkailuun liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyysissä esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=105, koodattujen teemojen lukumäärä 233), vapaa-ajan kävijöiden (n=195, 379) ja matkailijoiden (n=122, 217) osalta.	44
Kuva 19. Tuulivoiman kehittämiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten (n=365) sisällönanalyysistä nousi esiin 40 teemaa, jotka liittyvät kahdeksaan toiveeseen tai huolenaiheeseen. Kunkin teeman perässä on suluissa mainittu vastaajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä yhteensä 534).	47
Kuva 20. Tuulivoiman kehittämiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyysissä esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=74, koodattujen teemojen lukumäärä 152), vapaa-ajan kävijöiden (n=116, 250) ja matkailijoiden (n=65, 130) osalta.	48
Kuva 21. Rehevöitymiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten (n=352) sisällönanalyysistä nousi esiin 41 teemaa, jotka liittyvät 11 toiveeseen tai huolenaiheeseen. Kunkin teeman perässä on suluissa mainittu kaikkien vastaajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä yhteensä 654).	50
Kuva 22. Rehevöitymiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyysissä esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=91, koodattujen teemojen lukumäärä 186), vapaa-ajan kävijöiden (n=167, 309) ja matkailijoiden (n=90, 152) osalta.	51
Kuva 23. Ilmastonmuutokseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten (n=268) sisällönanalyysistä nousi esiin 34 teemaa, jotka liittyvät kuuteen toiveeseen tai huolenaiheeseen. Kunkin teeman perässä on suluissa mainittu kaikkien vastaajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä 463).	54

Kuva 24. Ilmastonmuutokseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyyssissa esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=79, koodattujen teemojen lukumäärä 150), vapaa-ajan kävijöiden (n=113, 191) ja matkailijoiden (n=73, 119) osalta.	55
Kuva L1. Kyselyn johdantosivulla kerrottiin kyselystä ja sen toteutuksesta sekä tutkimusprojektista vastaavat tahot. Kysely oli saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.	63
Kuva L2. Ensimmäisellä sivulla selvitettiin vastaajan taustatietoja kuten suhdetta Saaristomeren alueeseen.	64
Kuva L3. Ensimmäisellä sivulla selvitettiin vastaajan tapoja alueella liikkumiseen ja sijaintipaikka kyselyyn vastatessa.	65
Kuva L4. Ensimmäisen sivun loppuosassa kysyttiin vastaajan sukupuoli ja ikä.	66
Kuva L5. Toisella sivulla vastaaja sai harjoitella karttamerkintöjen tekemistä.	67
Kuva L6. Kolmannella sivulla vastaaja sai merkitä kartalle paikkoja, jotka ovat vastaajille erityisen arvokkaita tai tärkeitä. Valmiit vastausvaihtoehdot (kts. raportin taulukko 1) kuvasivat erilaisia maisema-arvoja.	67
Kuva L7. Kyselyn neljänellä sivulla vastaaja sai merkitä kartalle erilaisia tulevaisuuden kehitysehdotuksia. Valmiit vastausvaihtoehdot kuvasivat matkailun, asutuksen, teollisuustoiminnan ja tuulivoiman kehittämistä (kts. raportin taulukko 2). vastaaja sai merkitä kartalle sijainteja, joihin vastajaa ajattelee ko. toiminnan soveltuvan tai ei.	68
Kuva L8. Viidennellä sivulla kysyttiin, mikä on Saaristomeren maisemassa arvokasta vastaajalle. Lisäksi kysyttiin toiveita ja/tai huolenaiheita liittyen matkailuun, tuulivoimaan rehevöitymiseen ja ilmastonmuutokseen.	69
Kuva L9. Viidennen sivun loppuosa.	70
Kuva L10. Kuudennella sivulla selvitettiin ihmisen ja luonnon välistä suhdetta, jossa vastattiin erilaisiin väittämiin kuten onko ihminen tarkoitettu hallitsemaan luontoa.	71
Kuva L11. Kuudennen sivun loppuosa.	72
Kuva L12. Seitsemännellä sivulla selvitettiin vastaajan taustatietoja kuten koulutusta, asuinpaikkaa ja ammattia.	73
Kuva L13. Kuudennen sivun loppuosa.	74
Kuva L14. Kyselyn lopetussivulla kiitettiin vastaajaa tutkimukseen osallistumisesta kolmella kielellä.	75
Kuva L15. Maisema-arvon ulkoiluaktiiviteetti jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=273, 600 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.	92

Kuva L16. Maisema-arvon kulttuurihistoria ja -perintö jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=216, 488 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	93
Kuva L17. Maisema-arvon erämaisuus ja luonnontilaisuus jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=226, 429 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	94
Kuva L18. Maisema-arvon luonnon monimuotoisuus jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=178, 394 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	95
Kuva L19. Maisema-arvon kohtaamiset ja yhteisöllisyys jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=163, 287 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	96
Kuva L 20. Maisema-arvon hiljaisuus jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=156, 217 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	97
Kuva L 21. Maisema-arvon kalastus, metsästys ja keräily jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=96, 139 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	98
Kuva L 22. Maisema-arvon oppiminen jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=79, 126 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km ² , 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.....	99

1. JOHDANTO

1.1 Saaristomeren maisema ja kokemusperäinen tieto

Saaristomeren maisema on jatkuvassa muutoksessa luonnon ja ihmisen vuorovaikutuksen seurauksena. Maisema on muokkaantunut vuosisatojen saatossa, mutta muutosprosessit muovaavat nykypäivänäkin tätä sosio-ekologista järjestelmää jatkuvasti. Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen (FINLEX, 2006) mukaan ”maisema tarkoittaa aluetta sellaisena kuin ihmiset sen mieltävät ja jonka ominaisuudet johtuvat luonnon ja/tai ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta”. Maisema käsittää siten fyysisen ympäristön piirteet kuten Saaristomeren kontekstissa saarten ja luotojen muodostaman rikkonaisen saariston, joka tarjoaa edellytykset maan ja veden ekosysteemien ja niiden lajiston esiintymiselle. Toisaalta Saaristomeren maisemassa näkyy asutuksen, infrastruktuurin ja muun ihmistoiminnan synnyttämät elementit ja pitkä kulttuurihistoria. Mielikuvat Saaristomeren alueesta ja maisemasta vaihtelevat ihmisten kulttuurisen taustan ja henkilökohtaisten kokemusten mukaan (Brown & Raymond, 2007; Scott ym., 2009). Esimerkiksi saariston asukkaiden ja mökkeilijöiden näkökulmasta maisema voi olla osa identiteettiä, tärkeä yksilön ja sosiaalisen hyvinvoinnin osatekijä ja näkemykset tai mielikuvat maisemasta ajallisesti syvällisiä. Monelle saaristomaisema mahdollistaa myös taloudellisen toimeentulon maanviljelyn, kalastuksen tai matkailun kautta. Matkailijoiden keskuudessa Saaristomeren maisema itsessään onkin merkittävin vetovoia-

matekijä (Pälvimäki 2020). Maiseman erilaisissa arvoissa yhdistyy siis ekologisia, kulttuurisia ja taloudellisia tekijöitä (Jones ym., 2016; Wardell-Johnson, 2011)

Maisema-arvojen tunnistaminen ja ymmärtäminen edistää ympäristön, sosiaalisten tarpeiden ja taloudellisen toiminnan väliseen tasapainoon pohjautuvaa kestävää kehitystä (Selman, 2006). Saaristomeren kontekstissa merkittävää on maankäytön, infrastruktuurin, suojelun ja matkailun suunnittelussa ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen erityispiirteiden ja keskinäisten riippuvuuksien huomioiminen (Ernoul ym., 2021; Jones ym., 2016). Kestävien tulevaisuuksin edistäminen koskettaa laajasti eri osallisryhmiä kuten paikallisyhteisöjä, mökkeilijöitä tai muita vapaa-aikaa alueella viettäviä, virkistyskävijöitä ja matkailijoita, taloudellisia toimijoita, kansalaisyhteiskunnan toimijoita ja viranomaisia (Wardell-Johnson, 2011).

Maisemaan ja luontoon liittyvien arvojen moninaisuuden tunnistamisessa haasteena on erityisesti subjektiivisten kokemusten ja näkemysten huomioiminen (IPBES, 2022; Jacobs ym., 2016; Pascual ym., 2017; Santos-martin ym., 2017; Vadrot ym., 2018). Paikallisyhteisöjen osallistuminen kokemusperäisten kontekstuaalisten ja usein paikkasidonnaisten luontoon, maisemaan ja luonnonvaroihin kytkeytyvien arvojen määrittämiseen on tärkeää. Maankäytönsuunnittelun perusteiden laajentaminen sisältämään näitä arvoja herättää kasvavasti kiinnostusta. Tätä edistää erityisesti Yhdistyneiden kansakuntien (YK) alainen halli-

tustenvälinen biodiversiteettiä ja ekosysteemi-palveluita koskeva tieteen ja politiikan välinen IPBES-paneeli, jonka tarkoituksena on vahvistaa tieteen ja politiikan vuorovaikutusta luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön edistämiseksi, sekä ihmisen hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen turvaamiseksi pitkällä aikavälillä (IPBES, 2019). IPBES-paneeli on muun muassa hahmottanut eri tapoja arvottaa luonnon hyötyjä ihmisille ja esittää viitekehysten, jossa erilaiset maailmankuvat yhdistyvät erilaisiin tietämisen tapoihin sekä arvoihin ja näiden indikaattoreihin (IPBES, 2022). Viitekehyksessä korostuu moninaisten luontoon, maisemaan ja luonnonvaroihin liittyvien arvojen tunnistaminen ja kokemuseräisen tiedon merkitys erityisesti kulttuuristen ja sosiaalisten näkökulmien huomioimiseksi. Eri osallisryhmien arvojen ja näkemysten yhteensovittamisessa on usein ristiriitoja. Esimerkiksi luonnon ja biodiversiteetin suojelun turvaaminen ja samanaikaisesti taloudellisen toiminnan edistäminen ja luonnonvarojen hyödyntäminen voi kohdata haasteita. Toisaalta luonnonsuojelun ja matkailun yhteensovittamisessa voi olla haasteellista löytää ratkaisuja.

Paikkälähtöiset menetelmät, jotka tuovat eri osalliset mukaan maisemaan liittyvien arvojen ja kehitystoiveiden määrittelyyn voivat olla avuksi kestävien tulevaisuuksien tunnistamisessa (Brown, 2005; Garcia ym., 2018; Plieninger ym., 2018; Strickland-Munro ym., 2016). Tällaisia osallistavaa paikkatietoa hyödyntäviä menetelmiä kuten karttakyselyjä on hyödynnetty maisema-arvojen tutkimuksessa laajasti (Brown and Fagerholm 2015) ja esimerkiksi biosfäärialueita koskevassa tutkimuksessa (Cusens ym., 2022). Karttakyselyaineistot auttavat ymmärtämään, miten ihmiset kokevat maiseman, minkälaisia toiminnallisia mahdollisuuksia se missäkin tarjoaa ja mitä he arvosta-

vat siinä. Ne tuottavat arvokasta ihmislähtöistä kokemuseräistä ja paikkasidonnaista tietoa muun olemassa olevan biofysistä ympäristöä kuvaavan tiedon rinnalle maankäytön ja suojelun suunnittelun tueksi (Brown & Kyttä, 2014; Bryan ym., 2011; Garcia ym., 2018; Plieninger ym., 2018). Tiedon yhteistuottaminen ja moninaisten tietämisen tapojen yhdistäminen on kestävyysmurrosten ytimessä (Scoones ym., 2020).

Tässä tutkimusraportissa kuvaamme Saaristomeren maisema-arvoja ja tulevaisuuden kehitystoiveita paikallisten asukkaiden, vapaa-ajankävijöiden ja matkailijoiden näkökulmasta. Raportti perustuu kesäkaudella 2022 kerättyyn karttakyselyaineistoon. Tulosten pohjalta pohdimme, miten maisema-arvoja ja kehitystoiveita tulisi huomioida Saaristomeren alueen suunnittelussa. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Metsähallituksen ja Saaristomeren biosfäärialueen kanssa.

1.2 Luonto ja ihminen Saaristomerellä

Saaristomeri sijaitsee Lounais-Suomessa, Varsinais-Suomen maakunnassa (kuva 1). Saaristomeren alue on maailman tihein saarikeskittymä (Renfors, 2021). Saaria ja luotoja on yli 40 000, joista vähintään aarin kokoisia on 24 000.

Saaristomeren alueella on monimuotoisia elinympäristöjä, kuten hiekka- ja kallioluotoja, niittyjä, rannikkoja ja avointa merialuetta sekä asumattomia saaria. Jääkauden lisäksi ihminen on muokannut ympäristöä satojen vuosien ajan. Erityisesti maanviljely ja laidunnus ovat luoneet perinnemaisemia, joista on ajan saatossa muodostunut myös ekologisesti ja kulttuurisesti arvokkaita ympäristöjä. Vesien ekologinen tila Saaristomeren alueella on pääosin tyydyttävä ja osittain välttävä (Ympäristöhallin-

to, 2019). Itämeren merellisen ympäristön suojelukomissio (Helcom) on määritellyt alueen ravinnekuormituksen ongelma-alueeksi jo vuonna 1992. Saaristomeren valuma-alueen ravinnekuormasta johtuen rehevöityminen on alueen todellinen ongelma ja syanobakteerikasvustot ovat Saaristomerellä jokakesäinen ilmiö.

Saaristolaisilla on läheinen suhde mereen ja luontoon. Ympärivuotisia asukkaita on noin 3500 ja he asuvat laajalti eri puolilla saaristoa (Saaristomeren biosfäärialue, 2022). Saariston asukkaiden perinteisiä elinkeinoja ovat olleet kalastus, maanviljely ja karjankasvatus. Näiden elinkeinojen harjoittaminen on kuitenkin nykyisin vähentynyt ja asukkaiden määrä on laskenut vuosikymmenien ajan (UNESCO–MAB, 2022). Kesäkuukausien aikana ihmispaine kuitenkin kasvaa merkittävästi osa-aikaisten asukkaiden ja kesämökkiläisten myötä (Heinonen, 2016; Viirret ym., 2019). Saaristomeren kansallispuistossa vierailee myös yli 70 000 matkailijaa vuosittain (Pälvimäki, 2020) Matkailu painottuu lähes yksinomaan kesäkauteen. Ympäristö- ja luontoarvot ovat suurin vapaa-ajan asukkaita ja matkailijoita houkutteleva tekijä (Renfors, 2021). Vuodenaikojen vaihtelut vaikuttavat Saaristomeren toimintaan suuresti ja esimerkiksi toiminta kesä- ja talvikausina eroaa toisistaan merkittävästi. Strategisesti matkailua on ohjattu vuodesta 1996 saariston rengastielle (250 km: Turku-Parainen-Nauvo-Korpoo-Houtskär-Iniö-Kustavi-Naantali-Turku) (Sarlin, 2009). Vuonna 2005 avattiin pieni rengastie (130 km: Turku-Naantali-Rymättylä-Seili-Nauvo-Parainen-Kaarina-Turku), joka yhdistää Nauvon ja Rymättylän saariston pohjoisosassa. Rengasteillä liikkuu suurin osa matkailijoista.

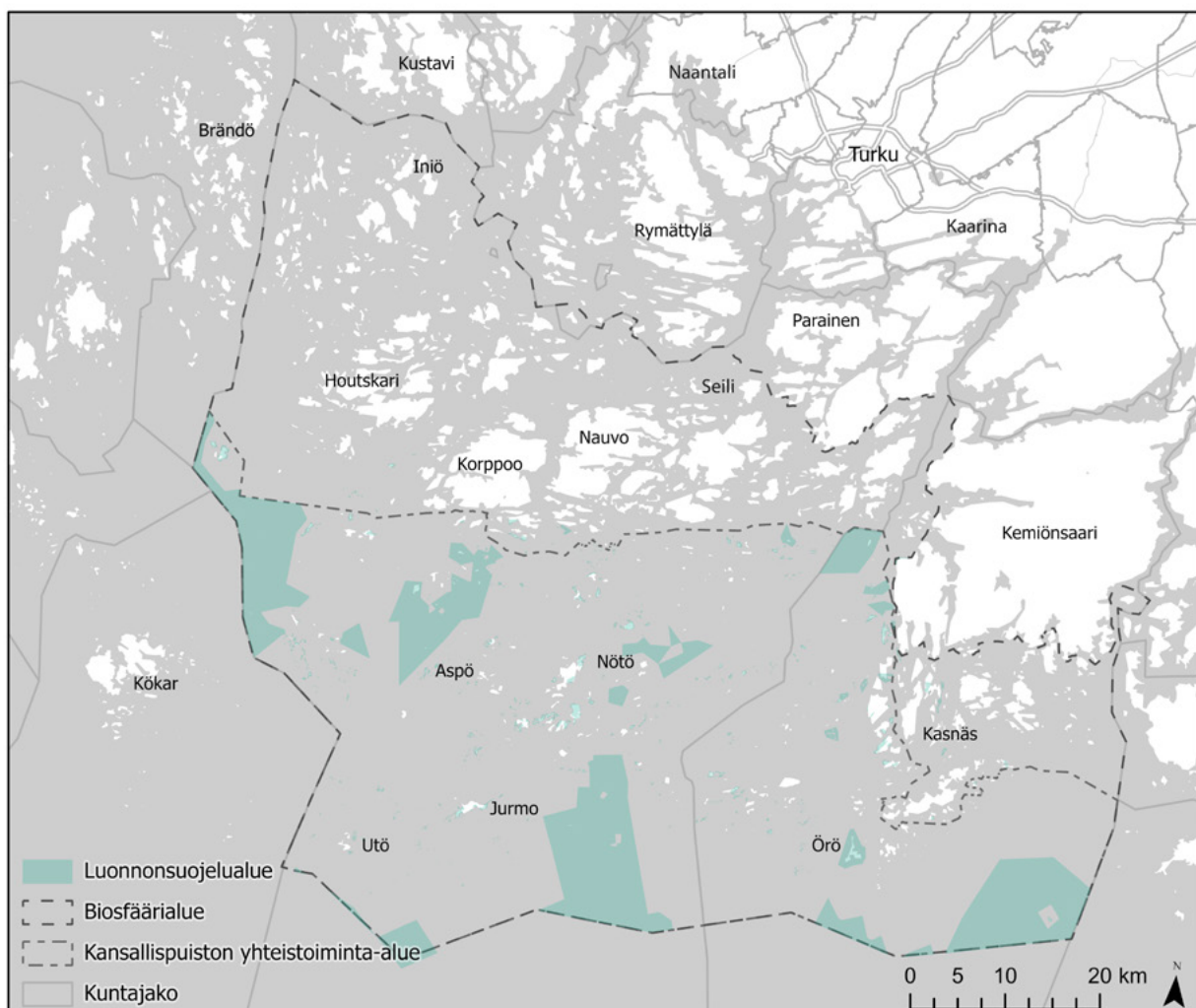
Vuonna 1983 alueelle perustettu Saaristomeren kansallispuisto on Suomen viidennek-

si suurin kansallispuistoalue ja kokonaispinta-alaltaan on noin 50 000 ha, josta maa-alueita on noin 3 200 ha (Pälvimäki, 2020). Luonnon suojelun lisäksi kansallispuistossa edistetään luonnon virkistyskäyttöä ja luontomatkailua sekä puiston hyödyntämistä opetuskäyttöön. Kansallispuistoa ympäröivällä yhteistoiminta-alueella (kuva 1) asuu noin 200 ympärivuotista asukasta, ja siellä sijaitsee yli tuhat vapaa-ajan asuntoa (Pälvimäki, 2020). Saariston rikkaan biodiversiteetin ja kulttuuriperinnön ansiosta alue kuuluu myös UNESCO:n Ihminen ja biosfääri -ohjelmaan (Man and the Biosphere, MAB), johon se liitettiin vuonna 1994 (Saaristomeren biosfäärialue, 2022). Kansallispuisto muodostaa biosfäärialueen ydinalueen (kuva 1). Ihminen ja biosfääri -ohjelma käynnistettiin vuonna 1971 ja ohjelman tavoitteena on tutkia perinteisten elinkeinojen vaikutuksia ympäristöön ja edistää paikallisväestön elinehtoja luonnon- ja ympäristönsuojelu huomioiden. Vuonna 2016 UNESCO hyväksyi Lima Action Plan -toimintasuunnitelman, jonka mukaan Ihminen ja Biosfääri -ohjelma tukee biosfääri-alueita biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä, ekosysteemipalvelujen ennallistamisessa ja parantamisessa sekä luonnonvarojen kestäväen käytön kehittämisessä.

Saaristomeren ympäristö on erityisen herkkä muutoksille. Tästä kertovat lukuisat vaarantuneet lajit, matalat vesistöt, rehevöityminen ja ihmisen aiheuttama kasvava muutospainne. Kansainvälisessä mittakaavassa matkailu kylmien vesialueiden saarilla kasvaa samaan aikaan, kun perinteiset elinkeinot supistuvat. Muutoksen kiihtyminen on odotettavissa myös Saaristomeren kohdalla (Renfors, 2021; Siivonen, 2011). Toisaalta myös kotimaan matkailusta on tullut entistä suosittumpaa ja sen myötä ihmisvirrat ja alueella liikkuminen kasvavat. Jo nyt on tunnistettu elinympäristöjä, joita tuli-

si suojella lisääntyneen virkistyskäytön vuoksi (Viirret ym., 2019). Lisääntyvän matkailun ohjaaminen ympäristöllisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestäväan suuntaan on tärkeää. Maatalouden päästöjen vähentäminen valuma-alueella meren rehevöitymisengelman hillitsemiseksi on myös ajankohtaista. Saaristomeri on ainoa jäljellä oleva ravinnekuormituksen ongelmalue Suomessa. Vuon-

na 2022 julkaistiin tiekartta, jolla pyritään erityisesti Saaristomeren valuma-alueen maatalouden vesiensuojelun tehostamiseen kuvaamalla tärkeimmät toimenpiteet, joiden rahoituksessa tai toimintamallissa on vielä puutteita (Laurila ym., 2022). Nykyisin myös metsätalous ja uusiutuvan energian tuotanto ovat teemoja, jotka nousevat keskusteluun Saaristomeren alueen tulevaisuudesta.

Kuva 1. Saaristomeren alue.

2. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

2.1 Maisema-arvot ja kehitystoiveet

Tutkimuksen alussa määriteltiin tarkasteltavat maisema-arvot ja kehitystoiveet. Aiempien tutkimusten (Brown & Fagerholm, 2015; Cusens ym., 2022; Fagerholm ym., 2021; Plieninger ym., 2013; Viirret ym., 2019) sekä alueen tuntemuksen perusteella valittiin yhdeksän Saaristomeren kontekstissa merkittävää maisema-arvoa: ulkoiluaktiviteetit, virkistyskalastus, metsästys ja luonnontuotteiden kerääminen, kaunis maisema tai maamerkki, erämaisuus ja luonnontilaisuus, kohtaamiset ja yhteisöllisyys, kulttuurihistoria ja -perintö, hiljaisuus, oppiminen sekä luonnon monimuotoisuus (taulukko 1). Metsähallituk-

sen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella tunnistettiin tarve kohdennetulle tiedolle Saaristomeren alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten. Tämän seurauksena hiljaisuus lisättiin yhdeksi maisema-arvoksi. Kehitystoiveiden valinnassa huomioitiin aiempia tutkimuksia (Garcia ym., 2018; Plieninger ym., 2018; Rall ym., 2019; Strickland-Munro ym., 2016) sekä Saaristomerellä ajankohtaisia teemoja: matkailutoiminnan, asutuksen, teollisuustoiminnan ja tuulivoiman kehittäminen (taulukko 2). Saaristomeren biosfäärialueen edustajia osallistettiin myös kyselyn suunnitteluun.

Taulukko 1. Maisema-arvot Saaristomerellä sekä niiden kytkös ekosysteemipalveluviitekehikseen.

Maisema-arvo	Lähde
Ulkoiluaktiviteetit	(Biedenweg ym., 2019; Brown, 2012; Fagerholm ym., 2016; MEA, 2005)
Virkistyskalastus, metsästys ja luonnontuotteiden kerääminen	(López-Santiago ym., 2014; Plieninger ym., 2018)
Kaunis maisema tai maamerkki	(Brown & Kyttä, 2014)
Erämaisuus ja luonnontilaisuus	(Brown & Kyttä, 2014)
Kohtaamiset ja yhteisöllisyys	(Brown & Kyttä, 2014)
Kulttuurihistoria ja -perintö	(Brown & Kyttä, 2014)
Hiljaisuus	(Plieninger ym., 2018)
Oppiminen	(Biedenweg ym., 2019)
Luonnon monimuotoisuus	(Brown & Kyttä, 2014; van Riper & Kyle, 2014)

Taulukko 2. Kehitystoiveet Saaristomeren alueella.

Kehitysehdotus	Vastausvaihtoehto
Suuremman mittakaavan matkailutoiminta (esim. hotellien tai ravintoloiden kehittäminen)	Kyllä suuremman mittakaavan matkailutoiminnalle
	Ei suuremman mittakaavan matkailutoiminnalle
Pienimuotoinen matkailutoiminta (esim. mökkivuokraus tai perhemajoitus)	Kyllä pienimuotoiselle matkailutoiminnalle
	Ei pienimuotoiselle matkailutoiminnalle
Uusi asutus	Kyllä uudelle asutukselle
	Ei uudelle asutukselle
Teollisuustoiminta (esim. tuotteiden tai raaka-aineiden prosessointi)	Kyllä, teollisuustoiminnalle
	Ei teollisuustoiminnalle
Tuulivoima	Kyllä, tuulivoimalle
	Ei tuulivoimalle

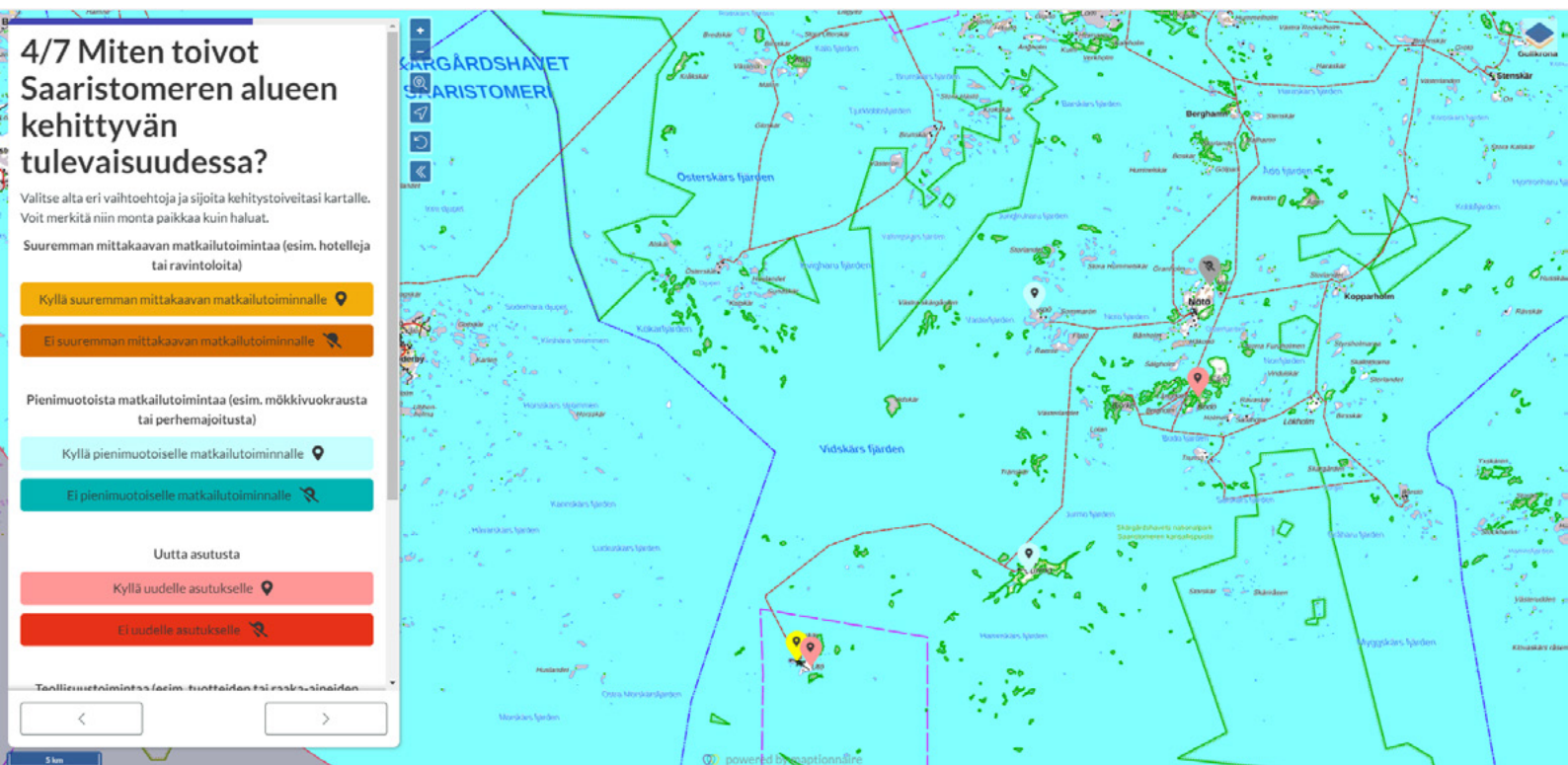
2.2 Karttakysely ja aineiston keruu

Tutkimusaineisto kerättiin verkkokyselyllä, joka toteutettiin Maptionnaire-karttakyselytyökalulla. Tutkimusaineisto kerättiin verkkokyselyllä, joka toteutettiin Maptionnaire-karttakyselytyökalulla (liite 1). Kyselyn aluksi kysyttiin taustatietoja (suhde Saaristomeren alueeseen, millä tavoin vastaaja liikkuu alueella, missä kyselyyn vastattiin, sukupuoli ja syntymävuosi). Tämän jälkeen vastaaja sai harjoitella karttamerkintöjen tekemistä ja sitten edetä merkitsemään pistemäisinä sijainteina kartalle maisema-arvoja (Onko Saaristomella paikkoja tai alueita, jotka ovat sinulle erityisen arvokkaita tai tärkeitä?) sekä kehitystoiveita (Miten toivot Saaristomeren alueen kehittyvän tulevaisuudessa?) (kuvat 2 ja 3). Karttamerkintöjä sai tehdä niin monta kuin

vastaaja koki tarpeelliseksi. Taustakarttana toimi Maanmittauslaitoksen peruskartta. Jotta paikan sijoittaminen kartalle onnistui, oli kartta lähennettävä mittakaavaan, jossa maiseman yksityiskohtainen tarkastelu oli mahdollista (Maptionnairen zoomaustaso 9). Seuraavassa kyselyn osassa vastaaja sai kertoa omin sanoin, mikä Saaristomeren alueen maisemassa on kaikkein arvokkainta sekä 2–3 tärkeintä toivetta ja/tai huolenaihetta liittyen tulevaisuuden kehitykseen matkailun, tuulivoiman, rehevöitymisen sekä ilmastonmuutoksen osalta. Tätä seurasi väittämiä ihmisen ja luonnon välisestä suhteesta, jotka muodostettiin seuraten Ecological Paradigm Scale (NEP) -skaalaa (Dunlap ym., 2000). Väittämiin vastattiin 5-portaisella asteikolla täysin samaa mieltä – täysin eri

Kuva 2 . Maisema-arvojen kartoitus kyselyssä.

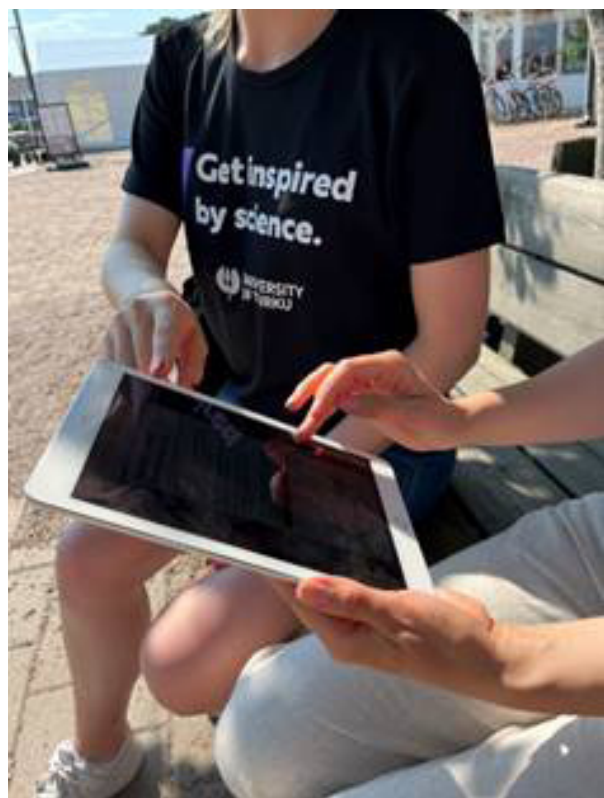

Kuva 3. Kehitystoiveiden kartoitus kyselyssä.

mieltä. Väittämiä ei kuitenkaan analysoida tässä raportissa. Lopuksi kysyttiin taustatietoja (koulutustaso, asuinpaikka, ammatti ja maanomistus). Kyselyn sisältöä testattiin Turun yliopiston maantieteen opiskelijoilla sekä Saaristomeren biosfäärialueen lähettiläillä. Palautteen perusteella kyselyyn tehtiin pieniä muutoksia.

Kysely oli avoinna kolme kuukautta (1.6.-31.8.2022) ja saatavilla suomeksi, ruotsiksi sekä englanniksi. Kyselyn kohderyhmänä olivat asukkaat, vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat. Vastaajia tavoiteltiin julkaisemalla lehdistötiedote suomeksi ja ruotsiksi sekä mainostamalla kyselyä eri sosiaalisen median kanavien, kuten Saaristomereen liittyvissä Instagram-profiileissa ja Facebook-ryhmissä. Sähköpostitse

lähetettiin kaksi kertaa tiedotus tutkimuksesta ja osallistumis- ja mainostuspyyntö alueen kunnille sekä erilaisille Saaristomeren alueella toimiville harrasteryhmille kuten veneseuroille. Mainosjulisteita ja -kortteja jaettiin kesän aikana koko tutkimusalueella matkailuneuvontapisteille, matkailukeskuksiin, kunnille, yhteysaluksille, ravintoloihin, hotelleihin, bussipysäkeille, ruokakauppoihin ja kirkkoihin. Lisäksi kesä-heinäkuun aikana kolme tutkimusavustajaa liikkui Nauvossa, Korppoossa, Houtskarissa ja Iniössä keskeisillä julkisilla paikoilla, kuten toreilla, kahviloissa ja lautoilla. Tutkimusavustajat jakoivat mainoskortteja ja heidän avustamana kyselyyn sai vastata tabletilla (kuva 4). Kiitoksena vastaajille annettiin lahjaksi makeisia.

Kuva 4. Tutkimusavustaja keräämässä aineistoa heinäkuussa 2022. Kuva: Petra Kollanen.

2.3 Aineiston analysointi

Aineisto käytiin huolellisesti läpi kunkin vastaajan osalta. Kyselyyn tallentui 1361 vastausta. Testivastausten (3 kpl), tyhjien tietueiden (172) ja vain taustatietokysymyksiin vastanneiden vastausten (496) poistamisen jälkeen lopulliseen vastaajajoukkoon otettiin mukaan 690 vastaajan vastaukset (50,1 %). Kaikki vastaajat eivät ole vastanneet kaikkiin kyselyn kysymyksiin, jonka vuoksi yksittäisten kysymysten vastaajamäärät vaihtelevat. Aineisto koostuu taulukosta, joka sisältää vastaajien taustatiedot sekä avointen kysymysten ja väittämien vastaukset. Lisäksi pistemäisenä paikkatietona omissa tietokannoissa ovat maisema-arvot ja tulevaisuuden kehitystoiveet. Vastauksista (n=690) suurin osa (72,9 %) on annettu suomenkielisinä, viidesosa (20,9 %) ruotsinkielisinä ja 6,2 % englanninkielisinä.

Taustatietojen perusteella vastaajat jaettiin kolmeen ryhmään (asukkaat, vapaa-ajan kävijät ja matkailijat) sen perusteella, miten vastaaja määritteli suhteensa Saaristomerен alueeseen (taulukot 3 ja 4). Ryhmä paikalliset sisältää vastaajat, jotka asuvat, ovat asuneet tai työskentelevät Saaristomerен alueella (171 vastaajaa). Ryhmä vapaa-ajan kävijät sisältää osa-aikaiset asukkaat sekä ne, jotka käyvät alueella usein vapaa-ajalla (313 vastaajaa). Tähän ryhmään kuuluvat mökkeilijät. Ryhmä matkailijat sisältää vastaajat, jotka ovat vierailemassa alueella esim. lomamatkan merkeissä (178 vastaajaa). Näiden lisäksi 28 vastaajaa kuuluu ryhmään muut.

Aineiston analysointi perustui tilastolliseen kuvailuun. Paikkamerkintöjä tarkasteltiin lisäksi paikkatietoanalyysien avulla. Spatiaalinen analysointi tehtiin tuomalla kaikki vastaajien merkitsemät karttapisteet ArcGIS Pro 3.0 ohjelmaan. Maisema-arvot analysoitiin Calculate Density -työkalulla, jolla paikkamerkinnöistä muodostettiin tiheyspinta (paikkoja/km², menetelmä Kernel, säde 500 m). Analysointi tehtiin jokaiselle arvolle erikseen ja ryhmittäin paikallisille, vapaa-ajan kävijöille ja matkailijoille. Ryhmä muut jätettiin pienen koon vuoksi pois tarkastelusta. Samaa paikkatietopohjaista analysointimenetelmää käytettiin myös tulevaisuuden kehitystoiveiden analysoinnissa 'kyllä' ja 'ei' karttamerkintöjen osalta. Kartoissa tiheyspinnat visualisoitiin natural breaks -menetelmällä ensin kolmeen luokkaan ja jakauman yläluokan eli ns. hot spotien korostamiseksi kaksi matalinta luokkaa yhdistettiin.

Avointen vastausten sisällönanalyysi ja koodaus tapahtui lukemalla vastauksia iteratiivisesti ja muodostamalla niistä samankaltaisia teemoja. Esimerkkejä teemojen tunnistamisesta sekä maisema-arvojen että kehitystoiveiden osalta on esitetty liitteessä 3 (taulukot L6-10). Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempien kokonaisuuksien alle. Eri luokkien esiintymistä tarkasteltiin tilastollisen kuvailun avulla. Analyysit toteutettiin Excel- ja ArcGIS Pro 3.0 -ohjelmistojen avulla.

Taulukko 3. Vastausten jakautuminen kysymykseen: ”Mikä on suhteesi Saaristomeren alueeseen?” (n=837). Vastaaja sai valita useita vastausvaihtoehtoja. Vastausten perusteella vastaajat on jaettu kolmeen ryhmään paikalliset¹, vapaa-ajan kävijät² ja matkailijat³. Vastaajat, jotka eivät vastanneet ko. kysymykseen, mutta ovat vastanneet kyselyn muihin kysymyksiin on sijoitettu ryhmään muut.

Suhde Saaristomeren alueeseen	n	n%
Käyn alueella usein vapaa-ajalla ²	211	25,2
Olen vierailemassa alueella ³	208	24,9
Asun alueella osan vuodesta ²	189	22,6
Asun alueella ympärivuoden ¹	130	15,5
Olen aiemmin asunut alueella ¹	41	4,9
Työskentelen alueella mutta asun muualla ¹	32	3,8
Muu	26	3,1
Yhteensä	837	100,0

Taulukko 4. Tutkimuksen lopulliset vertailuryhmät.

Vertailuryhmä	n	n%
Paikalliset	171	24,8
Vapaa-ajan kävijät	313	45,4
Matkailijat	178	25,8
Muut	28	4,1
Yhteensä	690	100,0

3. TULOKSET

3.1 Kyselyyn vastanneet

Kyselyyn vastanneista (n=542) 55,4 % on naisia, 42,4 % miehiä ja 0,6 % muun sukupuolisia (taulukko 5). Naisten osuus on suurin kaikissa vastaajaryhmissä. Suurin osa vastanneista on 25–44-vuotiaita (33,6 %, n=458) ja 45–65-vuotiaita (41,5 %) (keski-ikä 49 vuotta) (kuva 5). Matkailijoiden osalta kyselyyn ovat vastanneet eniten 25–44-vuotiaat (44,4 %), mutta paikallisten ja vapaa-ajankävijöiden keskuudessa 45–65-vuotiaat. Enemmistöllä vastaajista (57,9 %, n=529) on korkeakoulututkinto, jota seuraa ammatillinen (19,4 %) ja lukiokoulutus (11,9 %) (kuva 5). Koko vastaajajoukossa yleisimmät ammattiryhmät ovat erityisasiantuntija (39,4 %), asiantuntija (9,4) sekä palvelu- ja myyntityöntekijät (9,2) (taulukko L1). Eläkeläisiä on 16,2 % ja opiskelijoita 8,4 %. Vastaajista 92,0 % (n=526) kertoi asuvansa Suomessa vakituisesti. Muualla asuvia vastaajia oli 33 (taulukko L2). Yleisin vastattu muu kotimaa oli Ruotsi (n=13). Suurin osa vas-

tauksista (n=502) on jätetty Nauvossa 26,5 % ja Korppoossa (14,1 %) sekä eri puolilla Saaristomerta (muu: 24,7 %) (taulukko L3).

Yleisin tapa liikkua alueella on auto (35,3 %), joka nousee yleisimmäksi liikkumismuodoksi kaikissa vastaajaryhmissä ja erityisesti matkailijoiden joukossa (47,2 %). Paikallisten ja vapaa-ajankävijöiden osalta seuraavaksi suosituimmat tavat liikkua ovat moottorivene (21,1–27,1 %) ja julkinen liikenne (18,3–14,9 %). Matkailijoiden osalta julkinen liikenne (21,8 %) ja polkupyörä (11,8 %).

Vastaajista 35,0 % (n=472) kertoi omistavansa maa-alueen Saaristomeren alueelta (taulukko L4). Nämä vastaajat ovat pääasiassa vapaa-ajankävijöitä (n=92) tai paikallisia (n=70). Maa-alueen yleisin käyttötarkoitus on vapaa-ajan asuminen tai virkistyskäyttö sekä ympärivuotinen asuminen (taulukko L5). Näitä seuraa kalastus sekä paikallisten osalta myös metsätalous, luonnonsuojelu ja maatalous.

Taulukko 5. Vastaajien sukupuoli (n=542), ikäjakauma (n=458), koulutustaso (n=529) sekä liikkuminen Saaristomeren alueella (n=588) koko aineistossa sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna.

		Kaikki		Paikalliset		Vapaa-ajan kävijät		Matkailijat		Muut	
		n	n%	n	n%	n	n%	n	n%	n	n%
Sukupuoli	Nainen	300	55,4	75	55,1	134	54,9	86	55,8	5	62,5
	Mies	230	42,4	58	42,6	108	44,3	61	39,6	3	37,5
	Muun sukupuolinen	3	0,6	1	0,7	1	0,4	1	0,6	0	0,0
	En halua vastata	9	1,7	2	1,5	1	0,4	6	3,9	0	0,0
	Yhteensä	542	100,0	136	100,0	244	100,0	154	100,0	8	100,0

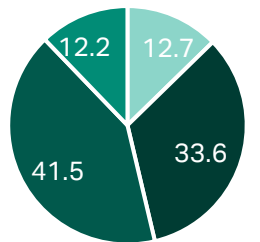
Ikäjakauma	Alle 25 v	58	12,7	13	10,7	11	5,4	33	26,6	1	12,5
	25–44 v	154	33,6	31	25,6	64	31,2	55	44,4	4	50,0
	45–65 v	190	41,5	60	49,6	103	50,2	24	19,4	3	37,5
	yli 65 v	56	12,2	17	14,0	27	13,2	12	9,7	0	0,0
	Yhteensä	458	100,0	121	100,0	205	100,0	124	100,0	8	100,0

Koulutustaso	Tohtorikoulutus	36	6,8	8	6,2	20	8,2	7	4,7	1	14,3
	Korkeakoulututkinto	307	57,9	70	54,3	146	59,8	88	59,1	3	42,9
	Lukio	62	11,9	15	11,6	17	7,0	29	19,5	1	14,3
	Ammattikoulutus	103	19,4	30	23,3	54	22,1	18	12,1	1	14,3
	Peruskoulu	20	3,8	6	4,7	7	2,9	6	4,0	1	14,3
	Ei koulutusta	1	0,2	0	0,0	0	0,0	1	0,7	0	0,0
	Yhteensä	529	100,0	129	100,0	244	100,0	149	100,0	7	100,0

		lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%
Liikkuminen alueella*	Auto	442	35,3	136	31,6	194	33,3	108	47,2	4	40,0
	Moottorivene	266	21,2	91	21,1	158	27,1	16	7,0	1	10,0
	Julkinen liikenne	220	17,6	79	18,3	87	14,9	50	21,8	4	40,0
	Polkupyörä	145	11,6	65	15,1	53	9,1	27	11,8	0	0,0
	Purjevene	81	6,5	18	4,2	52	8,9	11	4,8	0	0,0
	Kajakki	50	4,0	18	4,2	24	4,1	7	3,1	1	10,0
	Moottoripyörä	15	1,2	8	1,9	4	0,7	3	1,3	0	0,0
	Muu	33	2,6	16	3,7	10	1,7	7	3,1	0	0,0
	Yhteensä	1253	100,0	431	100,0	582	100,0	229	100,0	10	100,0

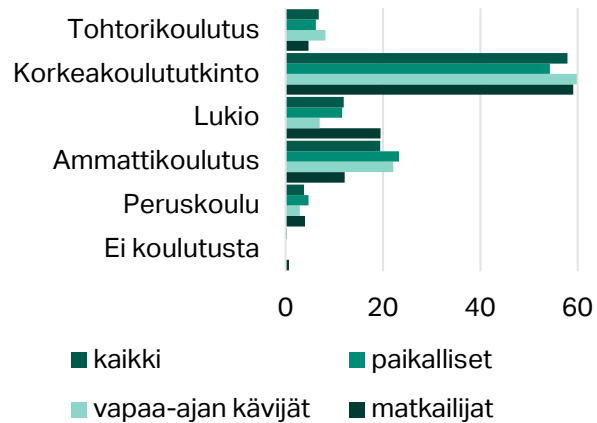
*Vastaajat saivat halutessaan valita useita vaihtoehtoja. Kysymykseen vastasi yhteensä 588 henkilöä.

VASTAAJIEN IKÄJAKAUMA
(KAIKKI)

■ alle 25 v ■ 25–44 v
■ 45–65 v ■ yli 65 v

VASTAAJIEN KOULUTUSTASO (%)

Kuva 5. Kaikkien kyselyyn vastanneiden prosentuaalinen ikäjakauma (n=458) sekä koulutustaso (n=529) vastaajaryhmittäin tarkasteltuna.

Yhteenveto:

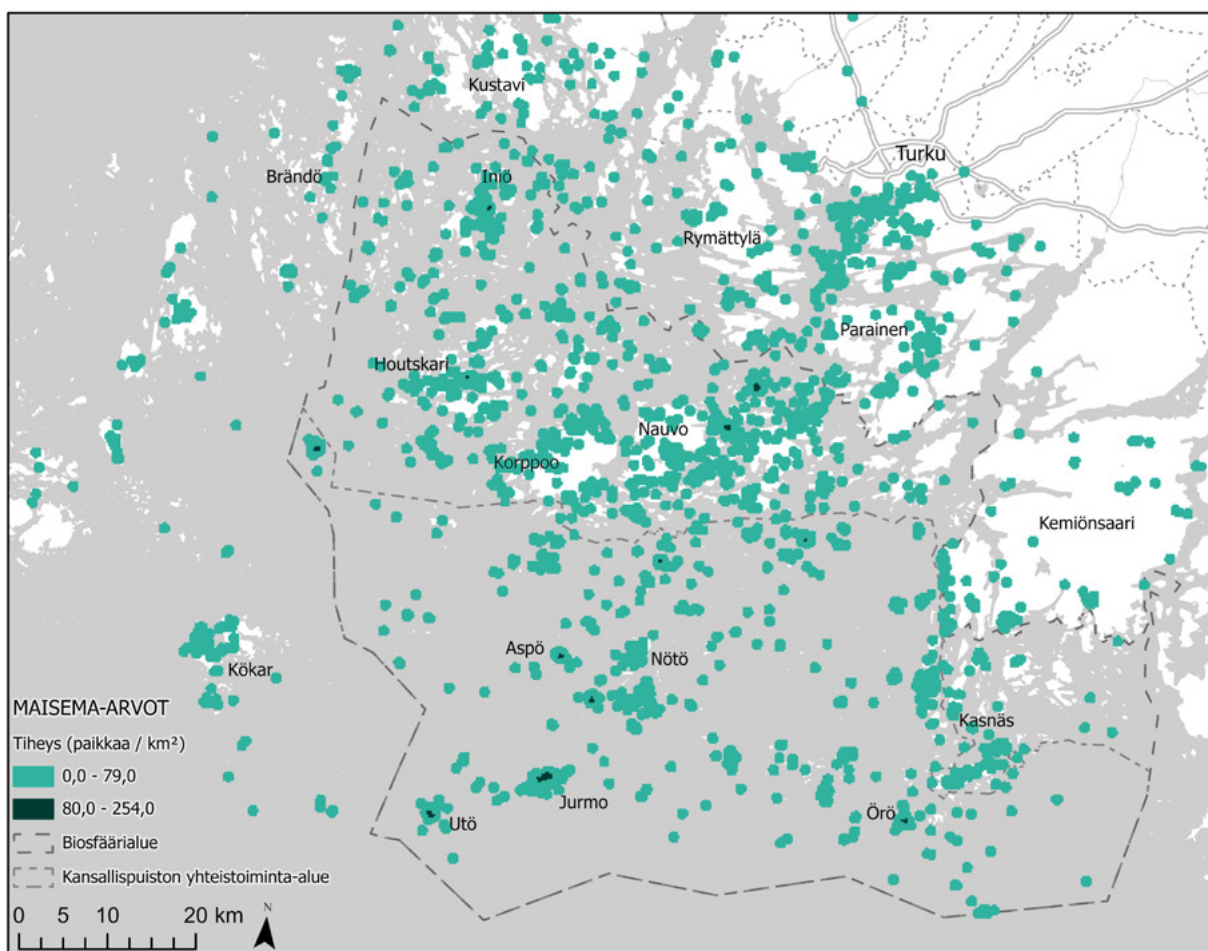
- Naiset vastasivat kyselyyn yleisemmin kuin miehet.
- Suurin osa vastaajista on 25–65-vuotiaita. Vastaajista paikalliset ja vapaa-ajan kävijät ovat ikäluokaltaan useammin vanhempia kuin matkailijat.
- Yli puolella vastaajista on korkeakoulututkinto ja ammattiryhmissä korostuvat (erityis)asiantuntijat ja palvelu- ja myynti-työntekijät. Vastaajista eläkeläisiä on 16 % ja opiskelijoita 8 %.
- Yli 90 % vastaajista asuu vakituisesti Suomessa.
- Vastaajat, erityisesti matkailijat, liikkuvat Saaristomeren alueella pääasiassa autolla. Kaikissa ryhmissä julkinen liikenne mahdollistaa liikkumista.
- Vastaajista 35 % omistaa Saaristomeren alueella maata ja sen käyttötarkoitus on ensisijaisesti vapaa-ajan asuminen tai virkistyskäyttö sekä ympärivuotinen asuminen.

3.2 Maisema-arvot

3.2.1 Maisema-arvot kartalla

Vastaajat (n=598) sijoittivat kartalle yhteensä 3991 maisema-arvoa kuvaavaa paikkaa (keskimäärin $6,7 \pm 9,9$ paikkaa/vastaaja). Paikalliset tekivät keskimäärin hieman enemmän paikkamerkintöjä (keskimäärin $8,0 \pm 9,6$ paikkaa/vastaaja) kuin vapaa-ajan kävijät ($7,7 \pm 12,1$) ja matkailijat ($3,9 \pm 4,5$). Maisema-arvot jakaantuvat koko Saaristomeren alueelle (kuva 6). Suurin osa maisema-arvoista sijoittuu biosfäärialueelle. Hot spot -alueita löytyy Nauvosta, Seilistä, Houtskarista ja Iniöstä ja lisäksi ulkosaaristosta (Utö, Jurmo, Örö, Aspö, Björkö ja Jungfruskär).

Yleisimmät kartalle sijoitetut maisema-arvot ovat kaunis maisema tai maamerkki (1311 paikkaa/32,8 %) sekä ulkoiluaktiviteetit (600 paikkaa/15,0 %) (taulukko 6). Vastaajaryhmien välillä ei juuri ole havaittavissa eroja eniten tai vähiten paikkamerkintöjä keränneiden maisema-arvojen välillä (taulukko 6, kuva 8). Matkailijat kartoittivat eniten kauniita maisemia

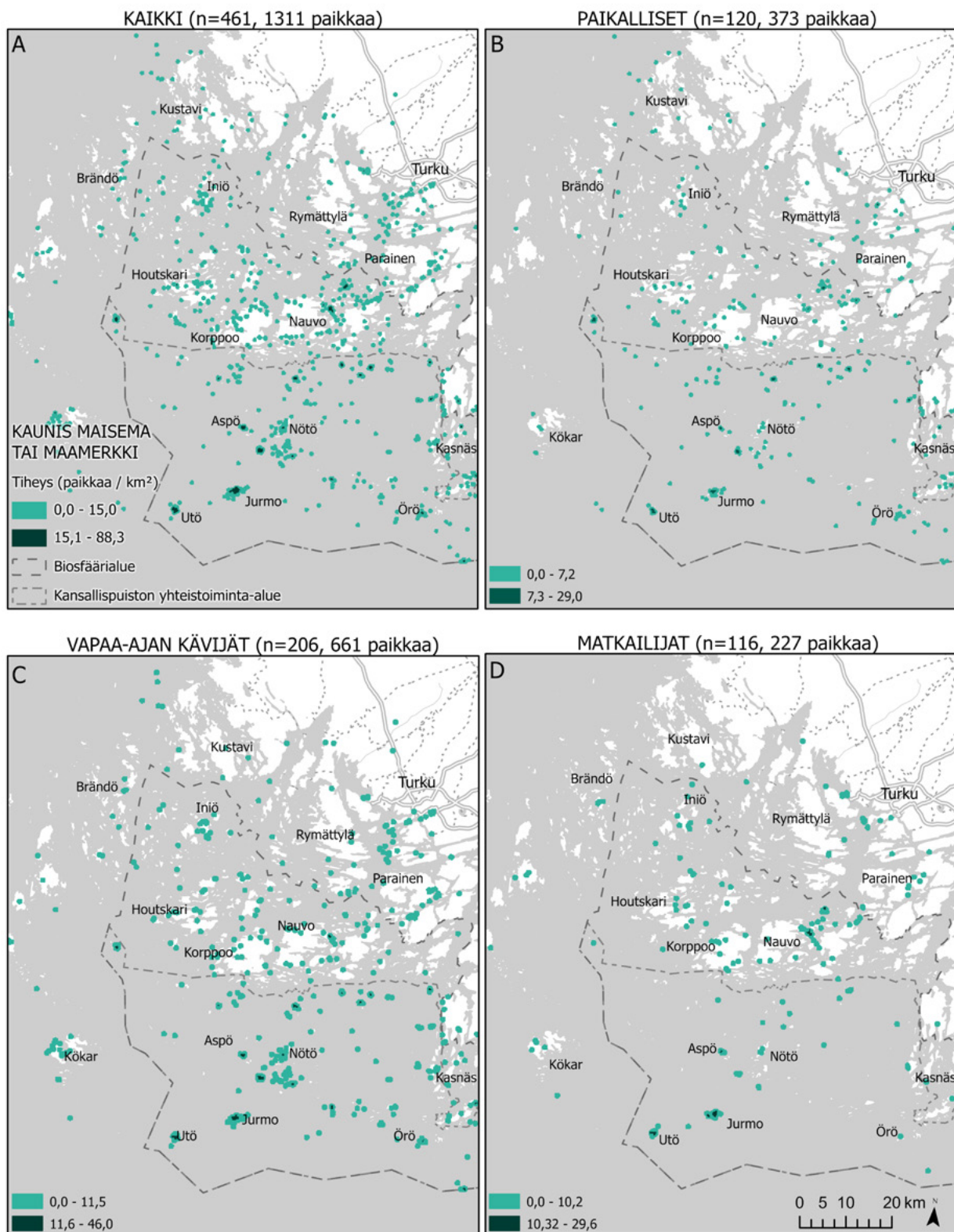

Kuva 6. Kartoitettujen maisema-arvojen ($n=598$, 3991 paikkaa) jakaantuminen Saaristomerellä. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

tai maamerkkejä, kun taas vapaa-ajan kävijät ulkoiluaktiviteetteja. Yksittäisten maisema-arvojen, kuten kaunis maisema tai maamerkki ja ulkoiluaktiviteetit, visuaalinen tarkastelu osoittaa, että paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden tekemät paikkamerkinnot jakaantuvat ympäri Saaristomerta (kuva 7, kuva L15). Matkailijoiden kartoittamat kauniit maisemat ja ulkoiluaktiviteetit sijoittuvat sen sijaan erityisesti Saariston rengastien ympäristöön sekä ulkosaariston

tunnettuihin kohteisiin lauttareittien varrelle (Utö, Jurmo, Aspö, Nötö, Kökar, kuva 7, kuva L15). Muiden maisema-arvojen jakaantuminen on esitetty karttoina liitteessä 4 (kuvat L16-L22).

Huomionarvoista on, että paikallisten osalta luonnon monimuotoisuus on kolmanneksi eniten kartoitettu maisema-arvo ja paikalliset kartoittivat tätä huomattavasti useammin kuin muut vastaajaryhmät (14,2 % vs. 6,7-8,5 %, taulukko 6, kuva 8). Paikalliset ja vapaa-ajan kävijät

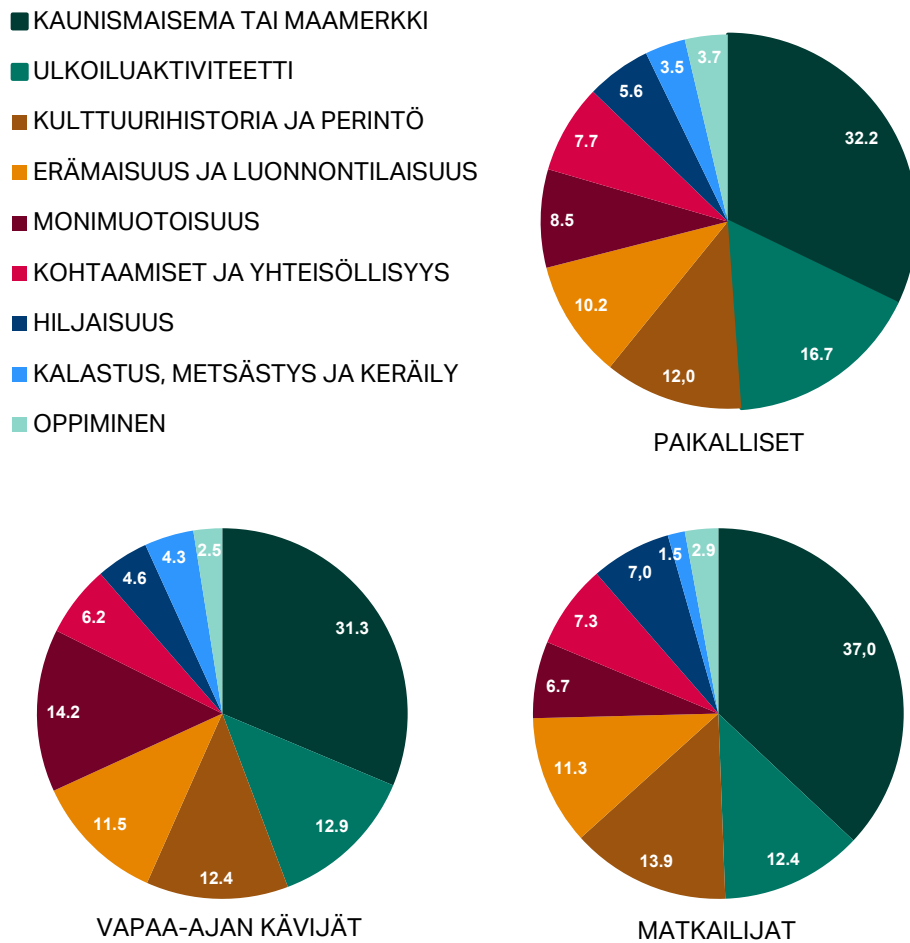
Kuva 7. Maisema-arvon kaunis paikka tai maisema jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=461, 1311 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

kartoittivat sijainteja, jossa arvostavat luonnon monimuotoisuutta, koko biosfäärialueelle, mutta hot spoteja löytyy erityisesti ulkosaaristosta (Utö, Jurmo, Örö, Jungfruskär, kuva L18). Myös matkailijoiden tekemissä paikkamerkinnoissä hot spotiksi nousevat Jurmo ja Jungfruskär, mutta myös Nauvo. Erämaisuuutta ja

luonnontilaisuutta (429 paikkaa/10,7 %) vastaajat ovat kartoittaneet erityisesti ulkosaaristoon pienille saarille. Virkistyskalastus, metsästys ja luonnontuotteiden kerääminen (139 paikkaa/3,5 %) sekä oppiminen (126 paikkaa/3,2 %) saivat vähiten paikkamerkintöjä maisema-arvojen kartoituksessa.

Taulukko 6. Kartoitettujen maisema-arvojen lukumäärä koko aineistossa ja vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kolme yleisintä maisema-arvoa on lihavoitu kunkin ryhmän osalta.

Maisema-arvo	Kaikki (n=598)		Paikalliset (n=148)		Vapaa-ajan kävijät (n=268)		Matkailijat (n=156)		Muut (n=26)	
	paikkoja	%	paikkoja	%	paikkoja	%	paikkoja	%	paikkoja	%
Kaunismaisema tai maamerkki	1311	32,8	373	31,3	661	32,2	227	37,0	50	37,9
Ulkoiluaktiiviteetti	600	15,0	154	12,9	343	16,7	76	12,4	27	20,5
Kulttuurihistoria ja -perintö	488	12,2	147	12,4	246	12,0	85	13,9	10	7,6
Erämaisuus ja luonnontilaisuus	429	10,7	137	11,5	210	10,2	69	11,3	13	9,8
Luonnon monimuotoisuus	394	9,9	169	14,2	174	8,5	41	6,7	10	7,6
Kohtaamiset ja yhteisöllisyys	287	7,2	74	6,2	159	7,7	45	7,3	4	3,0
Hiljaisuus	217	5,4	55	4,6	115	5,6	43	7,0	9	6,8
Kalastus, metsästys ja keräily	139	3,5	51	4,3	71	3,5	9	1,5	8	6,1
Oppiminen	126	3,2	30	2,5	76	3,7	18	2,9	2	1,5
Yhteensä	3991	100,0	1190	100,0	2055	100,0	613	100,0	133	100,0

Kuva 8. Kartoitettujen maisema-arvojen suhteellinen osuus paikallisten (n=98, 1190 paikkaa), vapaa-ajankävijöiden (n=176, 2055 paikkaa) ja matkailijoiden (n=99, 613 paikkaa) osalta.

Yhteenveto

- Vastaajat (n=598) kartoittivat yhteensä 3991 maisema-arvoa ympäri Saaristomerta. Paikalliset tekivät keskimäärin hieman enemmän paikkamerkintöjä kuin muut ryhmät.
- Suurin osa maisema-arvoista on kartoitettu biosfäärialueelle ja hot spot -alueita löytyy Nauvosta, Seilistä, Houtskarista ja Iniöstä ja lisäksi ulkosaaristosta (Utö, Jurmo, Örö, Aspö, Björkö ja Jungfruskär).
- Paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden tekemät paikkamerkinnät ovat voimakkaammin jakaantuneet ympäri Saaristomerta verrat-

- tuna matkailijoiden tekemiin merkintöihin, jotka useammin sijaitsevat rengastien lähisellä sekä tunnetuissa ulkosaariston saarissa.
- Yleisimmät kartalle sijoitetut maisema-arvot ovat kaunis maisema tai maamerkki ja ulkoiluaktiviteetit.
- Matkailijat kartoittivat erityisesti kauniita maisemia ja vapaa-ajan kävijät ulkoiluaktiviteetteja.
- Paikalliset merkitsivät kartalle huomattavasti useammin kuin muut vastaajaryhmät sijainteja, jossa he arvostavat luonnon monimuotoisuutta.

3.2.2 Maisema-arvot omin sanoin kuvattuna

Vastaajista 66,4 % (n=458) kuvasi maisema-arvoja omin sanoin. Sisällönanalyysissa nousi esiin 46 erilaista teemaa, joita on mainittu vastauksissa yhteensä 1258 kertaa ja jotka liittyvät 11 maisema-arvoon (kuva 9, kts. lisäksi taulukko L11). Maisema-arvoista seitsemän on samoja tai lähes samoja kuin kyselyn kartoitusosiossa (kaunis maisema tai maamerkki, erämaisuus ja luonnontilaisuus, rauhallisuus ja hiljaisuus, kulttuuriperintö ja elinympäristö, luonnon monimuotoisuus, ulkoiluaktiviteetit ja virkistys sekä oppiminen). Näiden lisäksi esiin nousivat ympäristö, puhtaus, ainutlaatuisuus ja aitous sekä saavutettavuus.

Ympäristö on maisema-arvo, johon avoimissa vastauksissa liittyy eniten mainintoja eri teemojen osalta (26,4 % koodattujen teemojen lukumäärästä) (kuva 9). Teemoista yleisimmät ovat meri ja luonto ja noin kolmasosa vastaajista (29,9–32,1 %) on kuvannut näitä, matkailijat ja vapaa-ajankävijät enemmän kuin paikalliset (kuva 10). Lisäksi luonnon monimuotoisuus nousee esiin erillisenä maisema-arvona ja 9,0 % kaikista koodatuista teemoista liittyy tähän (5,2–7,2 % vastaajista) (kuva 9). Luonnon monimuotoisuuden eri teemat korostuvat paikallisten vastaajien kuvauksissa enemmän kuin muissa ryhmissä lukuun ottamatta teemaa linnut, jonka ovat tuoneet esiin erityisesti vapaa-ajan kävijät.

Toiseksi merkittävin maisema-arvo on kaunis maisema tai maamerkki (18,8 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 1,1–7,6 % vastaajista), johon liittyen vastauksissa tulee esiin useita erilaisia teemoja kuten maiseman monimuotoisuus, rikkonaisuus, visuaalinen kauneus ja avoimuus sekä Saaristomeri kokonaisuutena (kuva 9). Matkailijat ovat kuvanneet maisemaan liittyviä teemoja suhteellisesti enemmän kuin muut ryhmät (kuva 10).

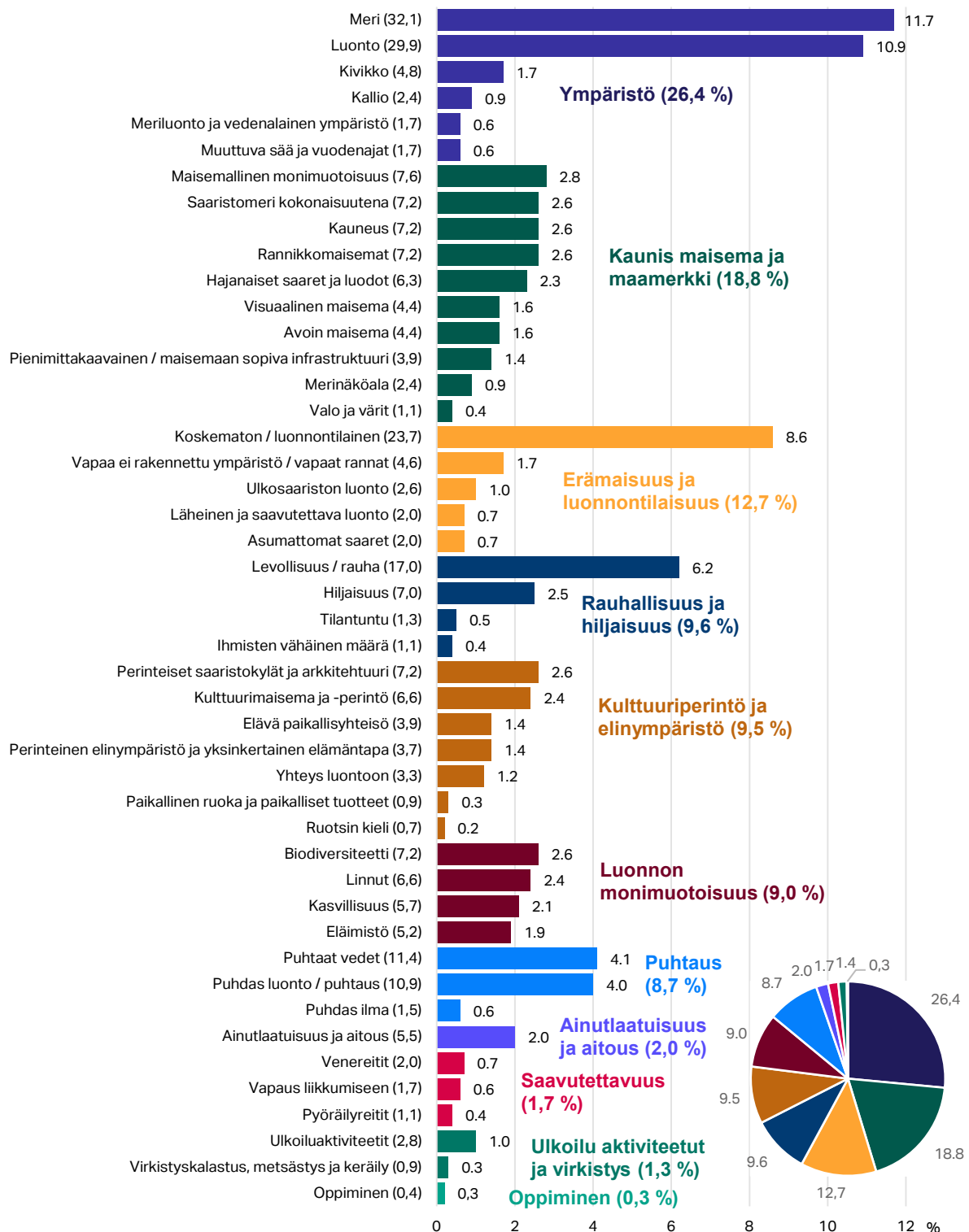
Avoimissa vastauksissa nousee usein esiin myös erämaisuus ja luonnontilaisuus (12,7 % koodattujen teemojen lukumäärästä) ja erityisesti teema koskematon ja luonnontilainen Saaristomeren alue, jonka on maininnut keskimäärin 23,7 % vastaajista (kuva 9). Ryhmien sisäinen suhteellinen tarkastelu osoittaa, että koskemattomuus ja luonnontilaisuus korostuu matkailijoiden ja vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa paikallisia enemmän (kuva 10).

Vastaajista huomattava osa (17,0 %) on myös kuvannut maisema-arvoja liittyen teemaan levollisuus ja rauha (6,2 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 9), joka korostuu suhteellisesti erityisesti paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa (kuva 10). Sen sijaan teeman hiljaisuus osalta (2,5 % koodattujen teemojen lukumäärästä 7,0 % vastaajista) ei ryhmien välillä juuri ole eroa.

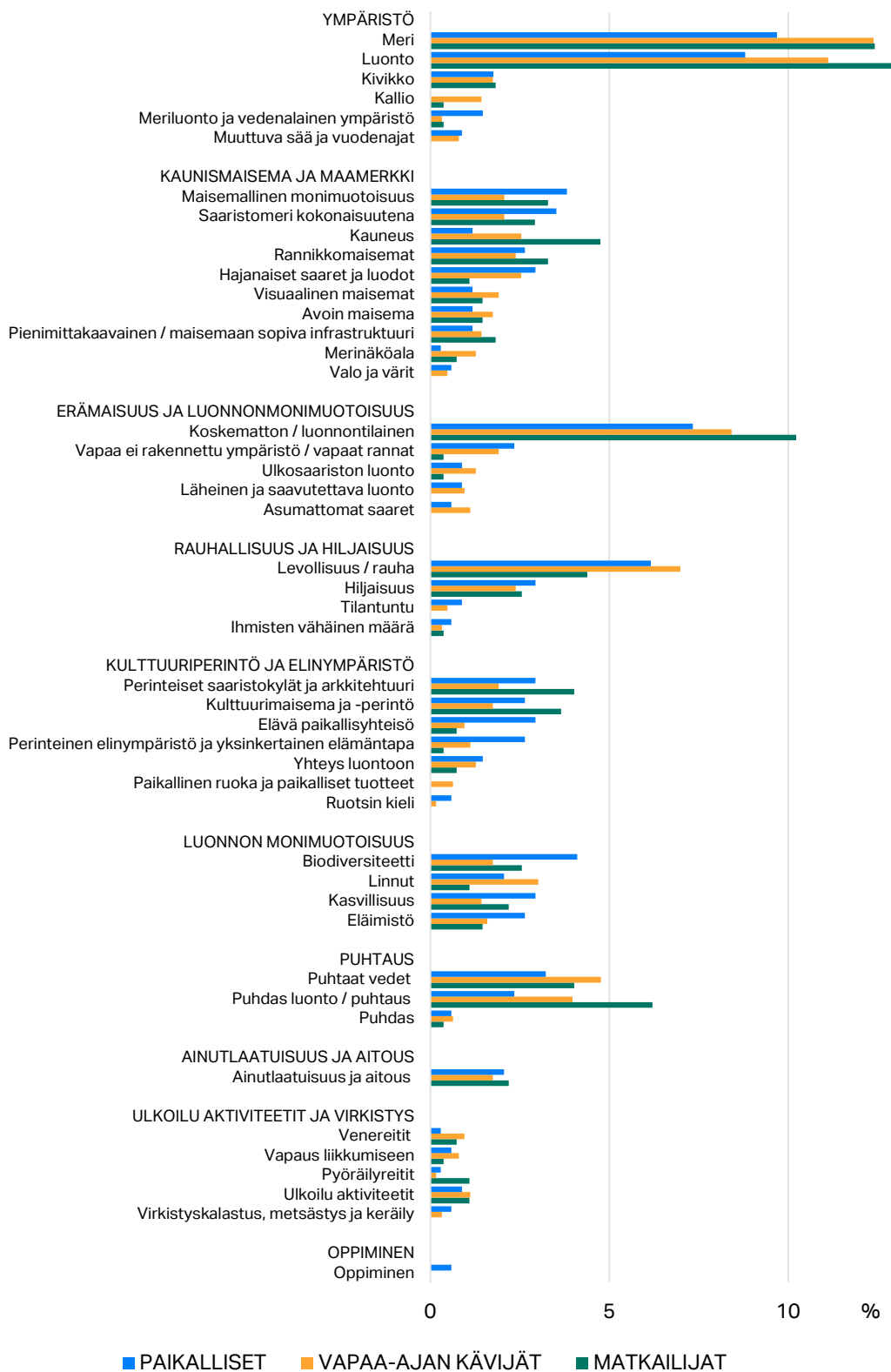
Noin kymmenesosa (9,5 %) avoimista vastauksista koodatuista teemoista (0,7–7,2 % vastaajista) liittyy maisema-arvoon kulttuuriperintö ja elinympäristö (kuva 9). Huomionarvoista on, että lähes kaikkia tähän liittyviä teemoja ovat kuvanneet suhteellisesti enemmän erityisesti paikalliset ja vapaa-ajankävijät (kuva 10).

Lisäksi yksittäisinä teemoina, joita on maininnut yli 10 % vastaajista, korostuvat puhtaat vedet, puhdas luonto ja puhtaus ylipäätään (kuva 9). Näiden suhteellinen osuus on korkeampi vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden keskuudessa verrattuna paikallisiin (kuva 10).

Avoimissa vastauksissa vähän mainintoja (alle 2,0 %) saaneita maisema-arvoja ovat ainutlaatuisuus ja aitous, saavutettavuus, ulkoiluaktiviteetit ja virkistys sekä oppiminen (kuva 9). Huomionarvoista on, että ulkoiluaktiviteetit on maisema-arvojen kartoituksessa toiseksi yleisin arvo (kuva 6).

Kuva 9. Maisema-arvoja kuvaavien avointen vastausten (n=458) sisällönanalyysissä nousi esiin 46 teemaa, jotka liittyvät 11 maisema-arvoon. Kunkin teeman perässä on suluisissa mainittu kaikkien vastaajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä yhteensä 1258).

Kuva 10. Maisema-arvoja kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyysissä esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=114, koodattujen teemojen lukumäärä 341), vapaa-ajan kävijöiden (n=220, 630) ja matkailijoiden (n=118, 275) osalta.

Yhteenveto

- Vastaajista 66 % kuvasi maisema-arvoja omin sanoin. Avoimista vastauksista muodotui 46 teemaa, jotka liittyvät 11:sta maisema-arvoon.
- Maisema-arvot ovat suurelta osin samoja tai lähes samoja kuin kyselyn kartoitusosiossa. Lisäksi esiin nousevat ympäristö, puhtaus, ainutlaatuisuus ja aitous sekä saavutettavuus.
- Yleisimmin vastaajat arvostavat Saaristomeren maisema-arvoista ympäristöä, kaunista maisemaa sekä erämaisuuutta ja luonnontilaisuutta.
- Yleisimmin mainitut yksittäiset teemat ovat meri, luonto, koskemattomuus ja luonnontilaisuus sekä levollisuus ja rauha.
- Paikallisten vastaajien kuvauksissa korostuu luonnon monimuotoisuus suhteellisesti enemmän kuin muissa ryhmissä.
- Matkailijat kuvasivat erityisesti maiseman kauneuteen liittyviä teemoja.
- Paikalliset ja matkailijat ovat kuvanneet erityisesti kulttuuriperintöön ja elinympäristöön liittyviä teemoja.
- Paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa korostuu suhteellisesti levollisuus ja rauha.
- Matkailijat ja vapaa-ajankävijät kuvasivat suhteellisesti enemmän kuin paikalliset merta, luontoa, koskemattomuutta ja luonnontilaisuutta, puhtaita vesiä, puhdasta luontoa ja puhtautta ylipäättään.
- Avoimissa vastauksissa esiintyi joidenkin vastaajien osalta lisäksi ainutlaatuisuus ja aitous, saavutettavuus, ulkoiluaktiviteetit ja virkistys sekä oppiminen. Huomionarvoista on, että ulkoiluaktiviteetit on maisema-arvojen kartoituksessa toiseksi yleisin arvo.

3.3 Tulevaisuuden kehitystoiveet

3.3.1 Tulevaisuuden kehitystoiveet kartalla

Vastaajat (n=382) sijoittivat kartalle yhteensä 1572 tulevaisuuden kehitystoivetta (keskimäärin 4,1±5,5 paikkaa/vastaaja). Paikalliset tekivät enemmän paikkamerkintöjä (keskimäärin 5,1±5,4 paikkaa/vastaaja) kuin vapaa-ajan kävijät (4,2±6,6) ja matkailijat (3,1±2,6). Paikalliset sijoittivat kartalle enemmän erityyppisiä kehitystoiveita verrattuna muihin ryhmiin, joissa yksittäiset kehitystoiveet korostuvat selvemmin (taulukko 7).

Yleisimmät kartalle sijoitetut kehitystoiveet ovat kyllä pienimuotoiselle matkailutoiminnalle (425 paikkaa/27,0 %) sekä ei suuren mittakaavan matkailulle (330 paikkaa/21,0 %) (taulukko 7). Vastaajaryhmien välillä ei juuri ole havaittavissa eroja eniten paikkamerkintöjä keränneiden kehitystoiveiden välillä (taulukko 7, kuva 11). Paikallisten osalta näiden suhteelliset osuudet ovat tosin matalampia vapaa-ajan kävijöihin ja matkailijoihin verrattuna, koska he ovat ylipäättään kartoittaneet laajemmin eri kehitystoiveita.

Kaikki vastaajaryhmät ovat selkeästi myönteisiä pienimuotoiselle matkailutoiminnalle (kuva 11) ja visuaalinen tarkastelu osoittaa, että kaikki ryhmät kannattavat sen sijoittamista Nauvoon, Korppooseen, Houtskariin, Iniöön, Jurmoon ja Utöseen (kuva 12). Pienimuotoinen matkailutoiminta sai kannatusta vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden keskuudessa lähes koko Saaristomeren biosfäärialueella ja näillä ryhmillä eniten nousivat Brändö, Iniö, Houtskari ja sen itäpuoleiset vesistöt sekä Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen itärajan saaret. Ei pienimuotoiselle matkailutoiminnalle on vähiten kartoitettu kehitystoiveita (36 paikkaa/2,3 %, taulukko 7) ja kielteisiä vas-

tauksia annettiin muun muassa Jungfruskärin, Lempnäsän ja Berghamnin saariin.

Suuren mittakaavan matkailutoiminta oli kaikissa ryhmissä ei-toivottavaa, mutta korostuu vapaa-ajan kävijöillä ja paikallisilla (taulukko 7, kuva 11). Etenkin Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alue, Kökar, Korppoo, Iniö sekä Norrskata olivat paikkoja, joihin suuren mittakaavan matkailua ei toivota (kuva 13). Korppoo, Nauvo, Parainen Kasnäs ja Örö ovat paikkoja, joihin suuren mittakaavan matkailutoimintaa toivotaan useimmin, mutta ryhmien välillä näissä on merkityissä sijainneissa vaihtelua (kuva 13).

Huomattava osuus kartoitetuista kehitystoiveista erityisesti paikallisten (17,7 % paikoista) ja vapaa-ajankävijöiden (10,3 % paikoista) joukossa liittyy uuden asutuksen lisäämiseen, joka on näissä ryhmissä kolmanneksi eniten paikkamerkintöjä kerännyt kehitystoive (taulukko 7). Uusi asutus sai eniten karttamerkintöjä kyllä-vastauksissa Paraisille, Nauvoon, Korppooseen, Iniöön, Jurmoon ja Utöhön (kuva 14). Lisäksi Kemiönsaaren eteläosan saarille uusi asutus on tervetullutta. Uutta asutusta toivotaan harvemmin Nauvoon ja Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueen keskiosiin (kuva 14).

Tuulivoiman kehittäminen nousee suhteellisesti tarkasteltuna esiin erityisesti matkailijoiden ryhmässä (15,5 % paikoista) (taulukko 7, kuva 11). Muut ryhmät ovat kartoittaneet huomattavasti vähemmän paikkoja tuulivoiman kehittämiseen (7,5-9,1 %). Paikkamerkinnät tuulivoiman puolesta ja vastaan hajaantuvat Saaristomeren alueelle, mutta kaikkiaan karttamerkintöjä sijoitettiin hieman enemmän

kansallispuiston yhteistoiminta-alueen ulkopuolelle (kuva 15). Paikkamerkintöjä tuulivoiman sijoittamisen puolesta on enemmän kuin sitä vastaan (9,6 vs. 5,8 % paikoista) ja ne sijoituivat suurimmilta osin Korppooseen, Houtskariin, Brändöhön sekä Iniöön. Tuulivoimaa ei toivota kehitettävän muun muassa Velkuanmaalle, Jurmoon, Utöseen ja kansallispuiston yhteistoiminta-alueen keskiosiin.

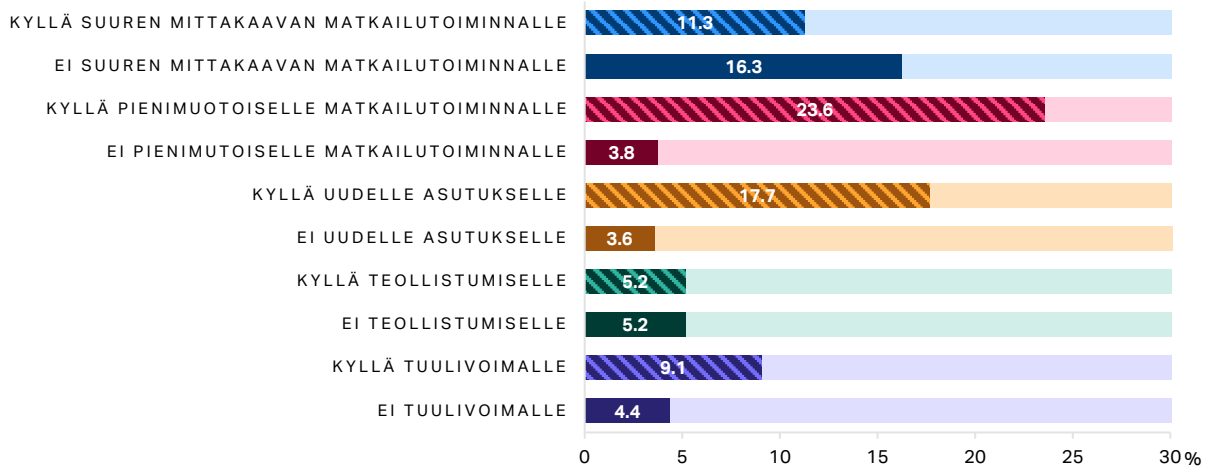
Koko aineistossa kyllä teollisuustoiminnalle (37 paikkaa/2,4 %) on toiseksi vähiten kartoitettu kehitystoive (taulukko 7). Muihin ryhmiin verrattuna erityisesti matkailijat ovat kartoitta-

neet sijainteja, joihin teollisuustoimintaa ei tulisi sijoittaa (11,0 % vs. 4,7-5,2 % paikoista), kun taas paikalliset ovat muita enemmän kartoittaneet uusia sijainteja mahdolliselle teollisuustoiminnalle (5,2 % vs. 0,7-1,9 % paikoista). Visuaalinen tarkastelu osoittaa, että teollisuus on kaikissa ryhmissä ei-toivottua (kuva 16). Nauvo, Houtskari, Iniö, Jurmo ja Utö ovat vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden toiveissa alueita, joihin teollisuutta ei toivota. Osa paikallisista on sen sijaan myötämielisiä Paraisten, Nauvon, Korppoon ja Houtskarın alueiden teollisuustoiminnalle.

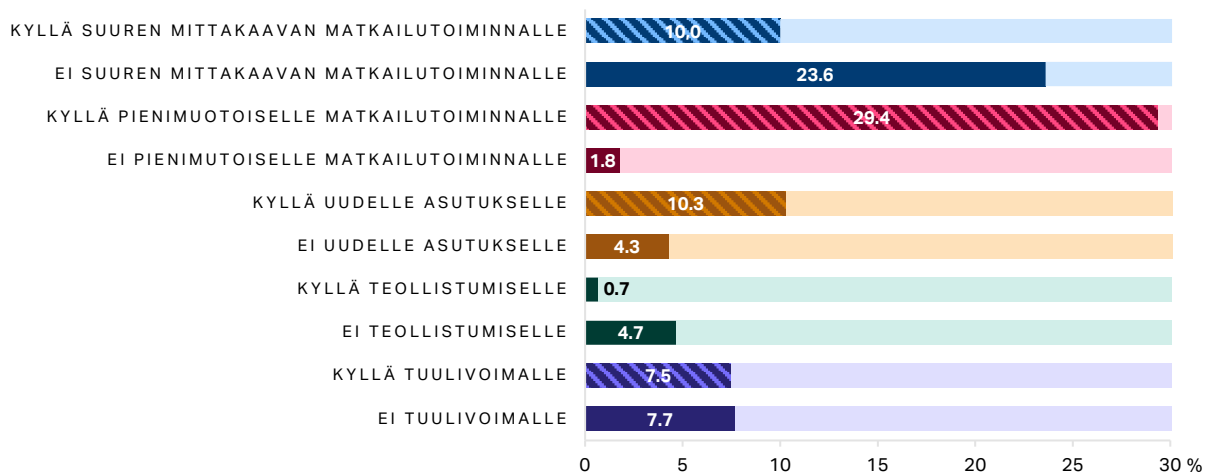
Taulukko 7. Kartoitettujen kehitystoiveiden lukumäärä koko aineistossa ja vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kolme yleisintä kehitystoivetta on lihavoitu kunkin ryhmän osalta.

Kehitystoive	Kaikki (n=382)		Paikalliset (n=98)		Vapaa-ajan kävijät (n=176)		Matkailijat (n=99)		Muut (n=9)	
	paikkoja	%	paikkoja	%	paikkoja	%	paikkoja	%	paikkoja	%
Kyllä suuren mittakaavan matkailutoiminnalle	156	9,9	57	11,3	74	10,0	23	7,4	2	10,0
Ei suuren mittakaavan matkailutoiminnalle	330	21,0	82	16,3	174	23,6	70	22,6	4	20,0
Kyllä pienimuotoiselle matkailutoiminnalle	425	27,0	119	23,6	217	29,4	83	26,8	6	30,0
Ei pienimuotoiselle matkailutoiminnalle	36	2,3	19	3,8	13	1,8	4	1,3	0	0,0
Kyllä uudelle asutukselle	187	11,9	89	17,7	76	10,3	21	6,8	1	5,0
Ei uudelle asutukselle	63	4,0	18	3,6	32	4,3	10	3,2	3	15,0
Kyllä teollisuustoiminnalle	37	2,4	26	5,2	5	0,7	6	1,9	0	0,0
Ei teollisuustoiminnalle	96	6,1	26	5,2	35	4,7	34	11,0	1	5,0
Kyllä tuulivoimalle	151	9,6	46	9,1	55	7,5	48	15,5	2	10,0
Ei tuulivoimalle	91	5,8	22	4,4	57	7,7	11	3,5	1	5,0
Yhteensä	1572	100,0	504	100,0	738	100,0	310	100,0	20	100,0

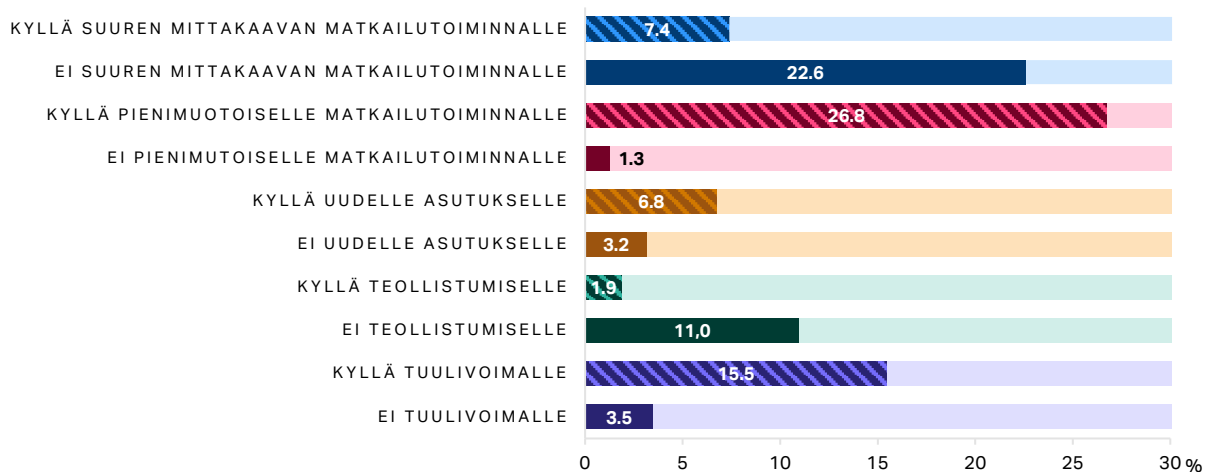
PAIKALLISET

VAPAA-AJAN KÄVIJÄT

MATKAILIJAT

Kuva 11. Kartoitettujen kehitystoiveiden suhteellinen osuus paikallisten (n=98, 504 paikkaa), vapaa-ajan kävijöiden (n=176, 738 paikkaa) ja matkailijoiden osalta (n=99, 310 paikkaa).

SUUREN MITTAKAAVAN MATKAILUTOIMINTA

PAIKALLISET

Kyllä (n=37, 57
paikkaa)

0,0 - 6,5

6,6 - 21,4

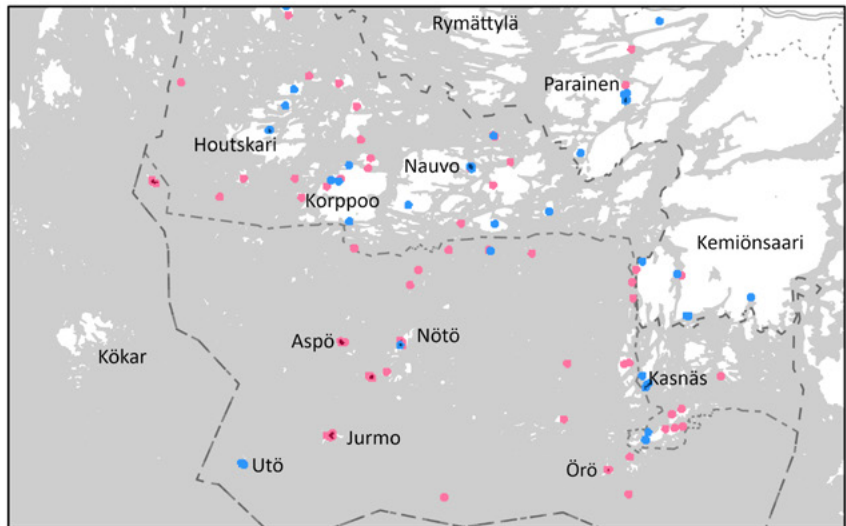
Ei (n=42, 82 paikkaa)

0,0 - 5,1

5,2 - 13,8

Biosfäärialue

Kansallispuiston
yhteistoiminta-alue

VAPAA-AJAN KÄVIJÄT

Kyllä (n=42, 74
paikkaa)

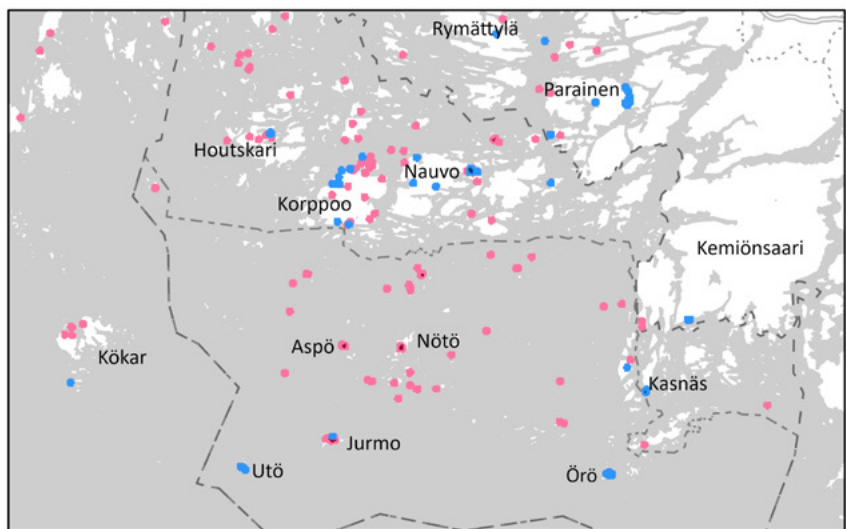
0,0 - 12,2

12,35 - 33,9

Ei (n=81, 174
paikkaa)

0,0 - 7,5

7,6 - 27,0

MATKAILIJAT

Kyllä (n=19, 23
paikkaa)

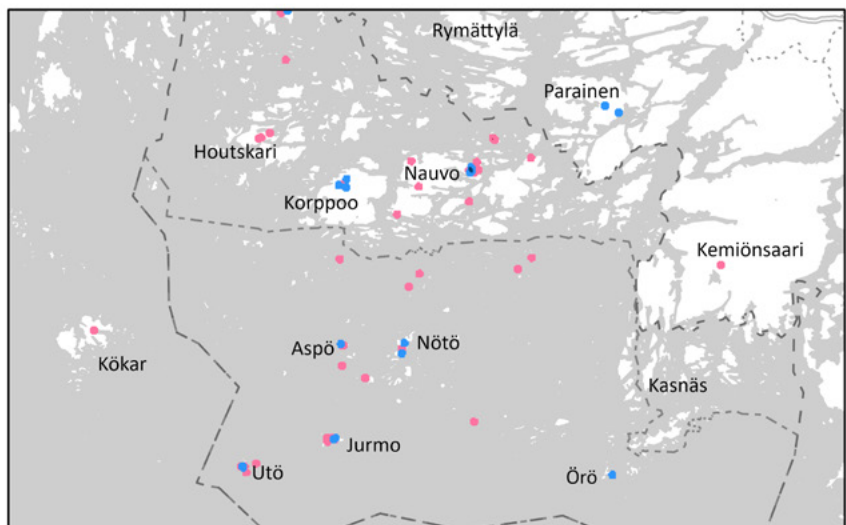
0,0 - 5,7

5,3 - 14,3

Ei (n=48, 70 paikkaa)

0,0 - 7,6

7,7 - 23,8

Kuva 12. Kehitystoiveen suuren mittakaava matkailutoiminta jakaantuminen Saaristomerén alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei -vastausten tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

PIENIMUOTOINEN MATKAILUTOIMINTA

PAIKALLISET

Kyllä (n=59, 119 paikkaa)

0,0 - 5,2

5,3 - 11,9

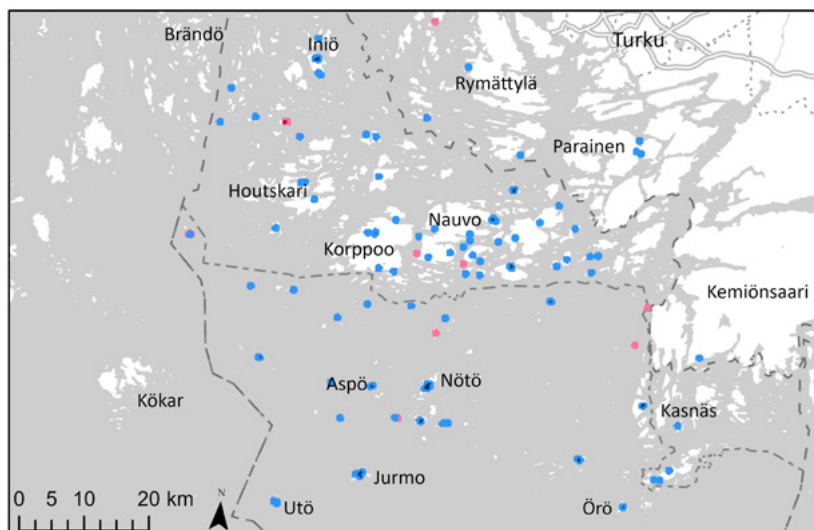
Ei (n=10, 19 paikkaa)

0,0 - 8,2

8,3 - 23,5

— Biosfäärialue

- - - Kansallispuiston
- - - yhteistoiminta-alue

VAPAA-AJAN KÄVIJÄT

Kyllä (n=116, 217 paikkaa)

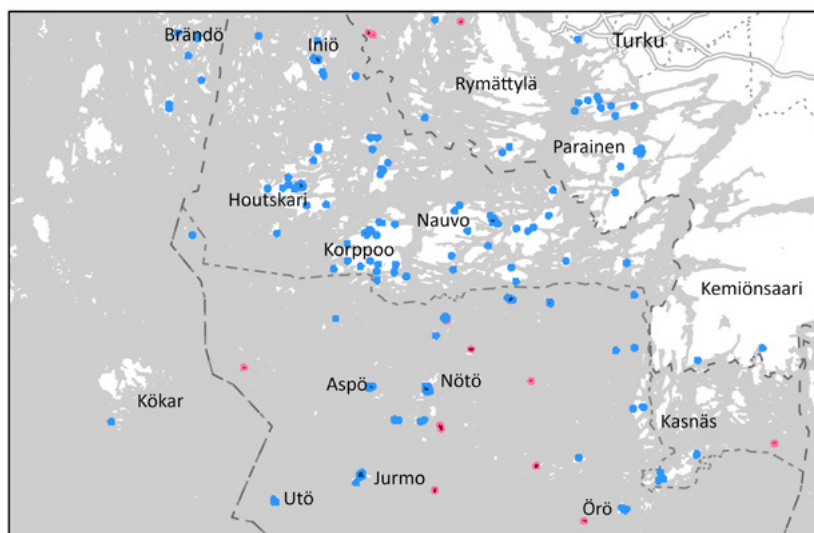
0,0 - 10,9

11,0 - 40,1

Ei (n=9, 13 paikkaa)

0,0 - 2,2

2,3 - 4,0

MATKAILIJAT

Kyllä (n=61, 83 paikkaa)

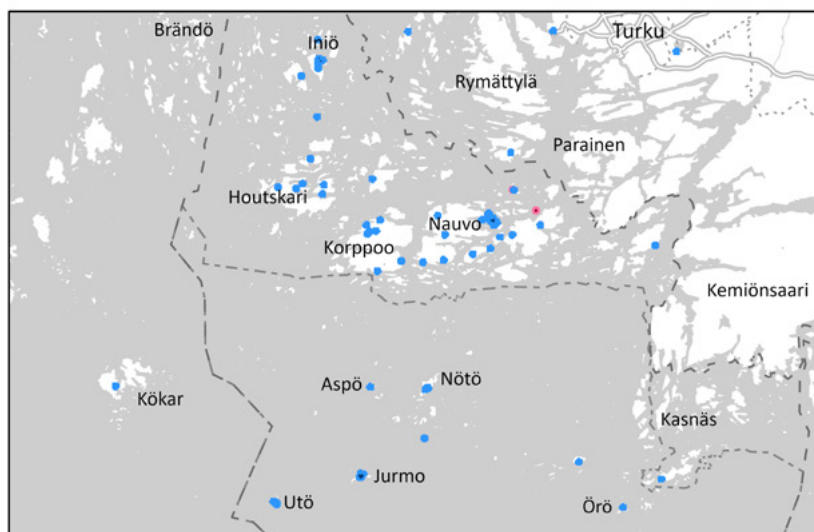
0,0 - 9,9

10,0 - 34,2

Ei (n=4, 4 paikkaa)

0,0 - 3,0

3,1 - 6,2

Kuva 13. Kehitystoiveen pienimuotoinen matkailutoiminta jakaantuminen Saaristomerén alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei -vastausten tiheyspintana (paikkaa/ha, 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

UUSI ASUTUS

PAIKALLISET

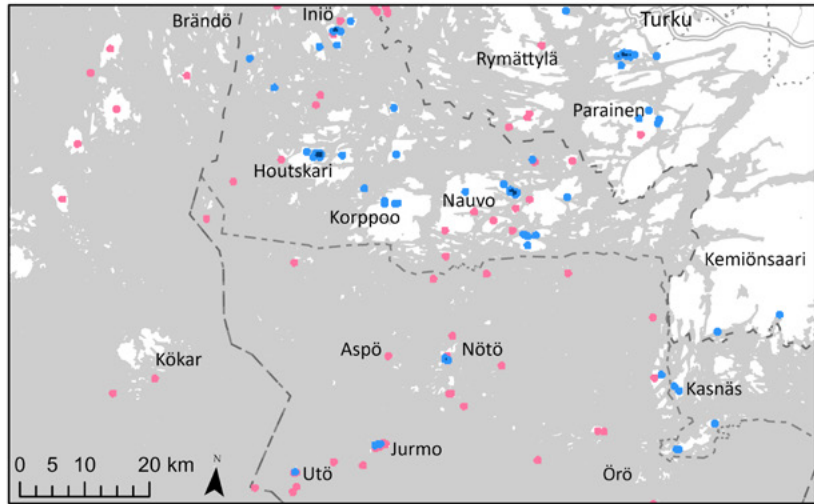
Kyllä (n=50, 89 paikkaa)

0,0 - 6,4
6,5 - 22,7

Ei (n=13, 18 paikkaa)

0,0 - 7,3
7,4 - 19,9

— Biosfäärialue
- - - Kansallispuiston
- - - yhteistoiminta-alue

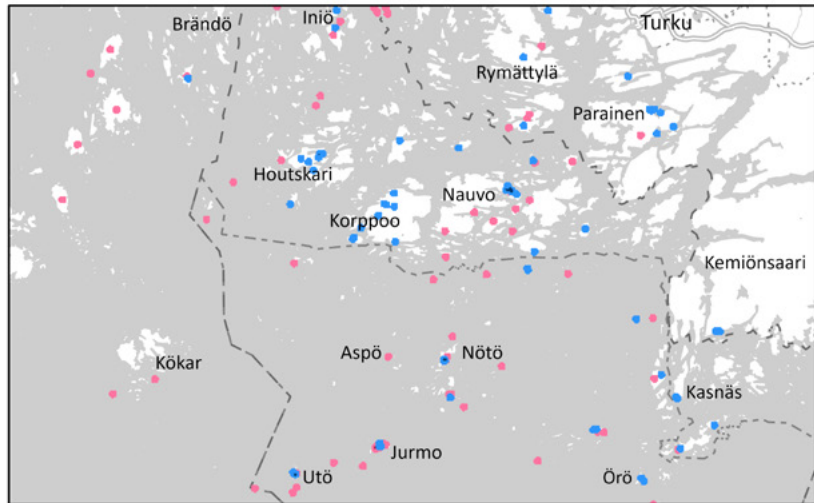
VAPAA-AJAN KÄVIJÄT

Kyllä (n=49, 76 paikkaa)

0,0 - 6,6
6,7 - 20,8

Ei (n=25, 32 paikkaa)

0,0 - 7,3
7,4 - 19,9

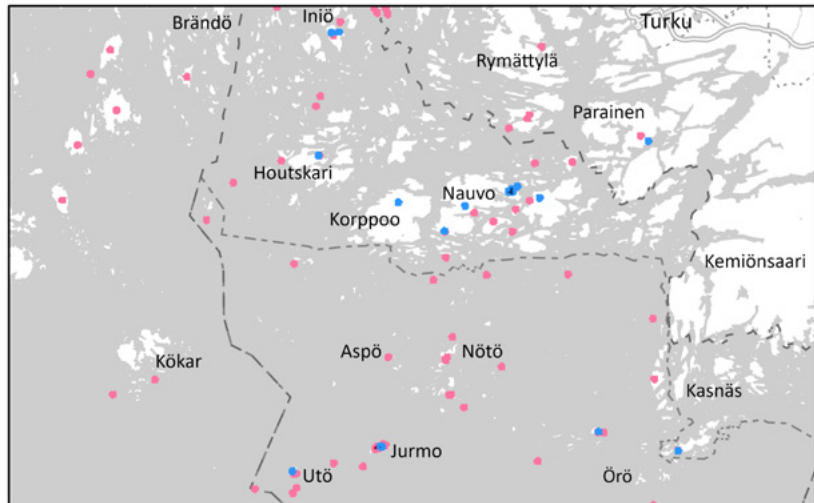
MATKAILIJAT

Kyllä (n=19, 21 paikkaa)

0,01 - 4,5
4,6 - 9,7

Ei (n=9, 10 paikkaa)

0,0 - 7,3
7,4 - 19,9

Kuva 14. Kehitystoiveen uusi asutus jakaantuminen Saaristomerellä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei-vastausten tiheyspintana (paikkaa/ha, 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

TEOLLISUUS

PAIKALLISET

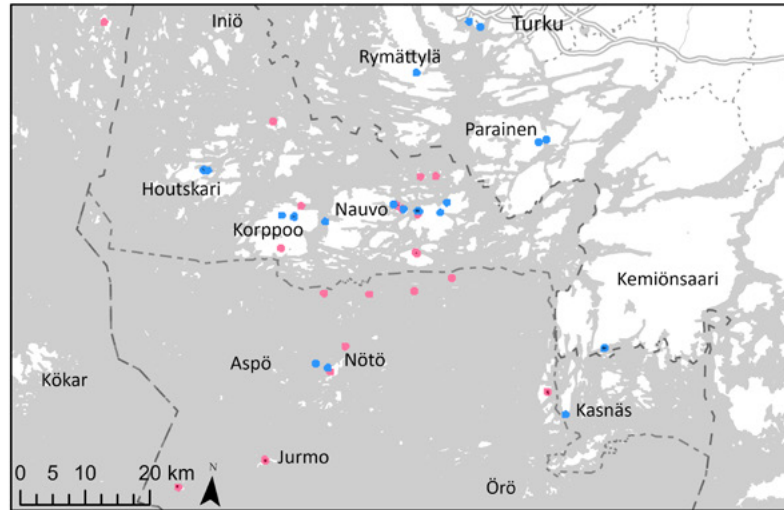
Kyllä (n=17, 26 paikkaa)

0,0 - 4,2
4,3 - 9,9

Ei (n=19, 26 paikkaa)

0,0 - 3,9
4,0 - 7,3

Biosfäärialue
Kansallispuiston
yhteistoiminta-alue

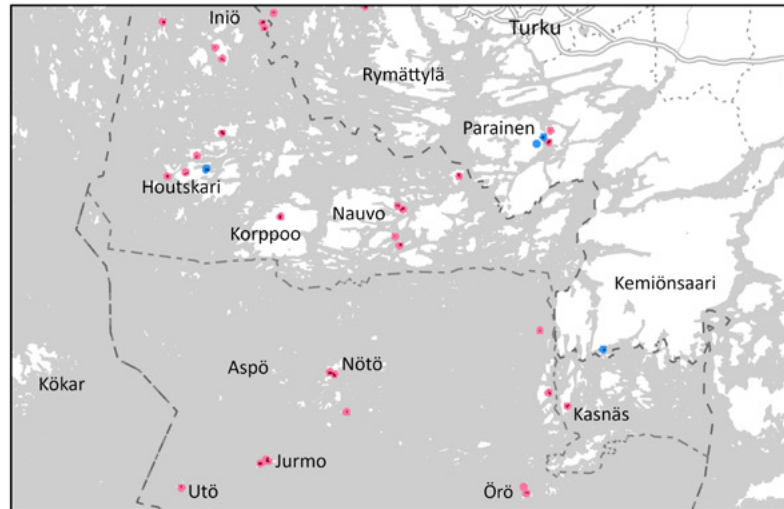
VAPAA-AJAN KÄVIJÄT

Kyllä (n=5, 5 paikkaa)

0,0 - 3,1
3,2 - 6,5

Ei (n=27, 35 paikkaa)

0,0 - 2,4
2,5 - 8,3

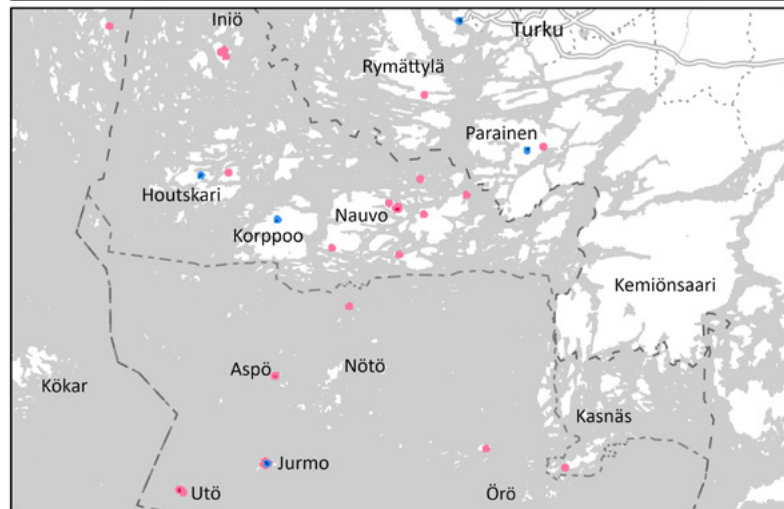
MATKAILIJAT

Kyllä (n=6, 6 paikkaa)

0,0 - 2,3
2,4 - 3,7

Ei (n=27, 34 paikkaa)

0,0 - 5,9
6,0 - 13,4

Kuva 15. Kehitystoiveen teollisuustoiminta jakaantuminen Saaristomeren alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei-vastausten tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

TUULIVOIMA

PAIKALLISET

Kyllä (n=32, 46 paikkaa)

0,0 - 2,3

2,4 - 6,8

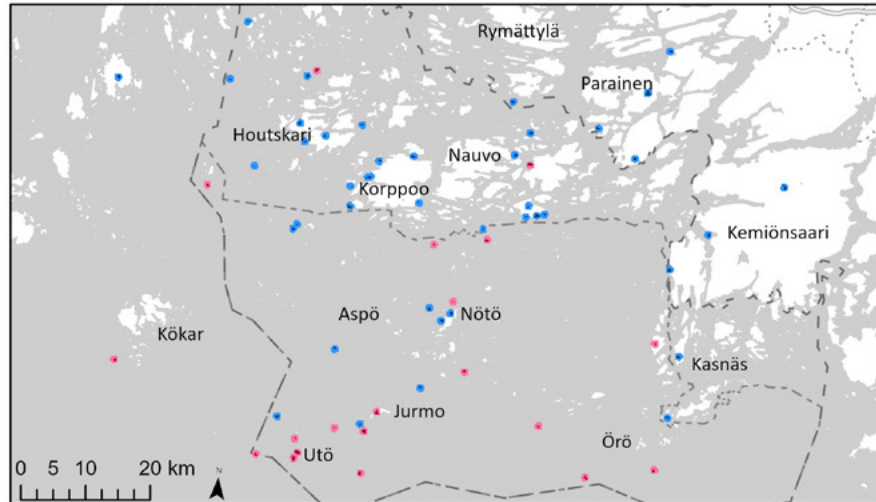
Ei (n=10, 22 paikkaa)

0,0 - 2,1

2,2 - 3,8

Biosfäärialue

Kansallispuiston yhteistoiminta-alue

VAPAA-AJAN KÄVIJÄT

Kyllä (n=36, 55 paikkaa)

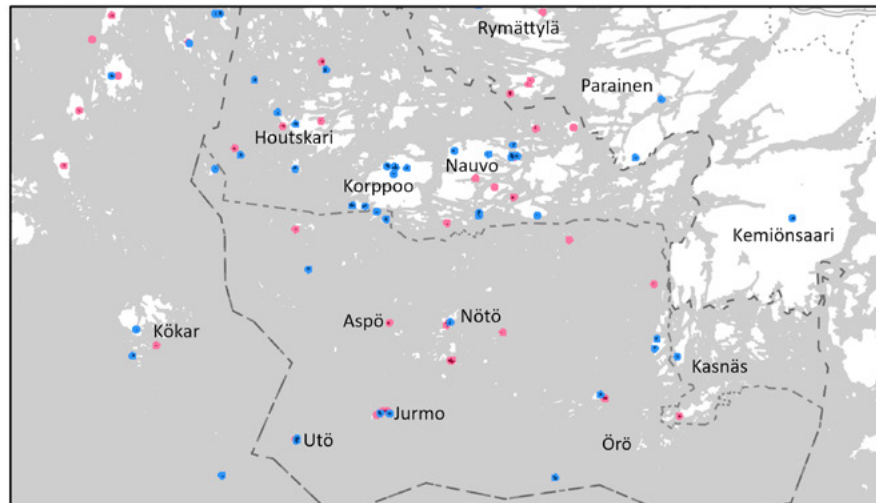
0,0 - 2,6

2,7 - 10,0

Ei (n=29, 57 paikkaa)

0,0 - 3,0

3,1 - 12,0

MATKAILIJAT

Kyllä (n=25, 48 paikkaa)

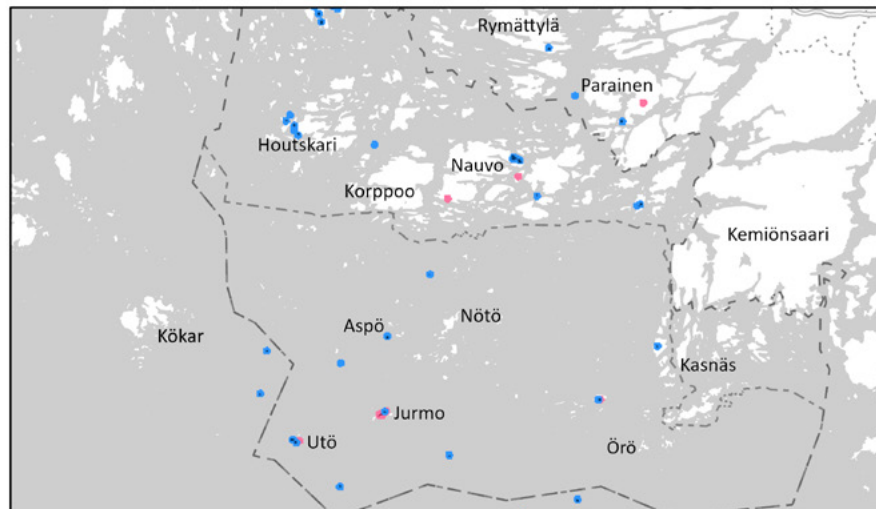
0,0 - 2,8

2,9 - 8,5

Ei (n=10, 11 paikkaa)

0,0 - 4,6

4,7 - 10,7

Kuva 16. Kehitystoiveen tuulivoima jakaantuminen Saaristomerén alueella vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Kehitystoiveet on kuvattu kyllä- ja ei -vastausten tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m so-lukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

Yhteenveto

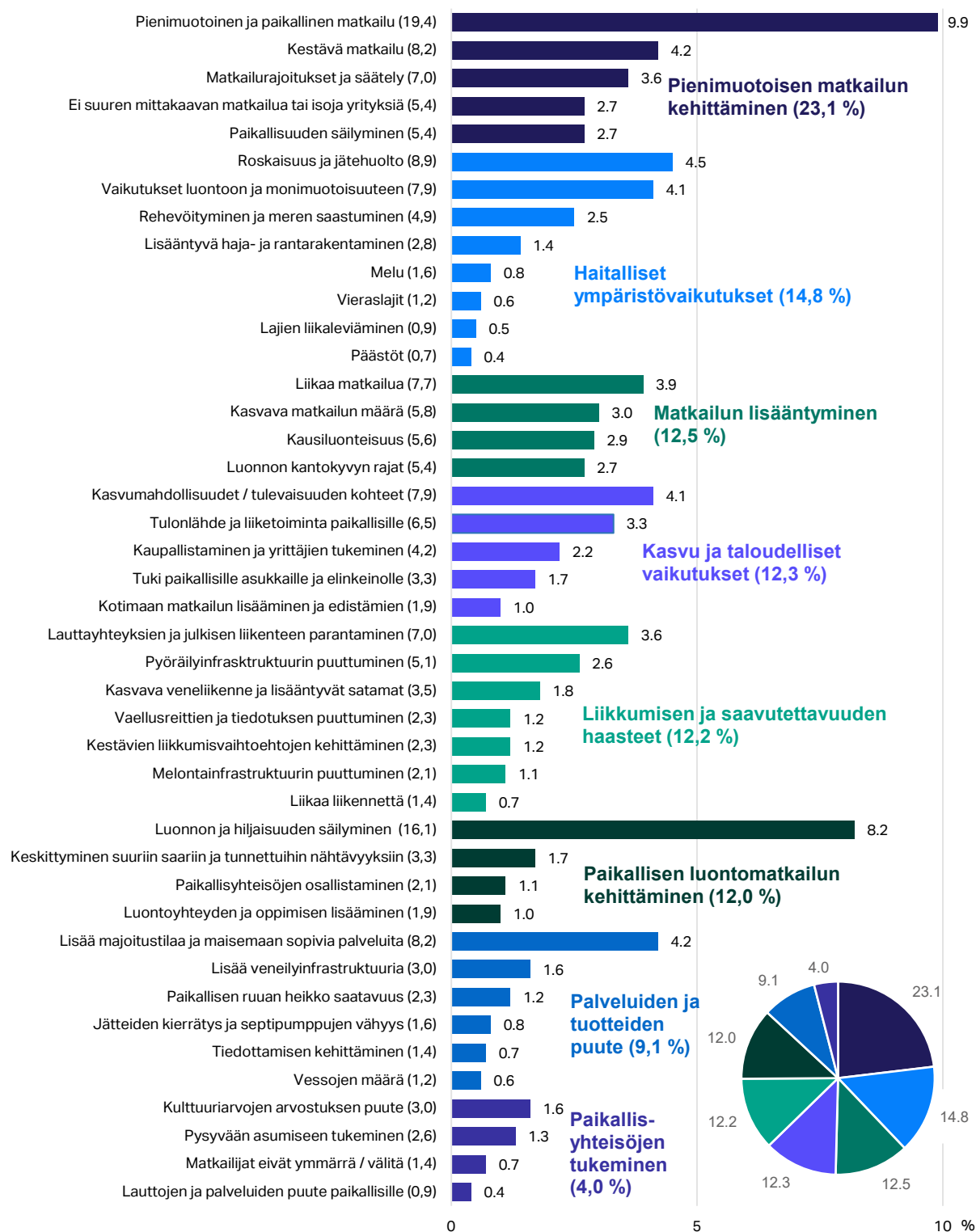
- Vastaajat (n=382) kartoittivat yhteensä 1572 kehitystoivetta ympäri Saaristomerta. Paikalliset kartoittivat keskimäärin enemmän toiveita kuin muut ryhmät.
- Kehitystoiveissa korostuu yleisimpinä kaikkien vastaajien keskuudessa pienen mittakaavan matkailun kehittäminen ja suuren mittakaavan matkailun välttäminen. Näitä merkittiin kartalle laajasti ympäri Saaristomerta.
- Suuren mittakaavan matkailua toivotaan kuitenkin jonkin verran erityisesti Korppooseen, Paraisille sekä kansallispuiston yhteistoiminta-alueen itäosan saaristoon joskin ryhmien välillä on merkityissä sijainneissa vaihtelua.
- Paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden tekemistä karttamerkinnoista moni osoitti myös sijaintia uudelle asutukselle erityisesti Paraisille, Nauvoon, Korppooseen, Iniöön, Jurmoon, Utöseen ja Kemiönsaaren eteläosan saarille.
- Paikkamerkintöjä tehtiin tuulivoiman kehittämisen puolesta (mm. Korppoo, Houtskari, Brändö, Iniö) enemmän kuin sitä vastaan (mm. Velkuanmaa, Jurmo, Utö ja kansallispuiston yhteistoiminta-alueen keskiosat). Matkailijat kartoittivat muita ryhmiä useammin sijainteja tuulivoiman kehittämiseksi.
- Vähiten kartoitettiin sijainteja teollisuustoiminnalle. Nauvo, Houtskari, Iniö, Jurmo ja Utö ovat vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden toiveissa alueita, joihin teollisuutta ei toivota. Osa paikallisista on sen sijaan myötämielisiä Paraisten, Nauvon, Korppoon ja Houtskarin alueiden teollisuustoiminnalle.

3.3.2 Matkailuun liittyvät toiveet ja huolenaiheet omin sanoin kuvattuna

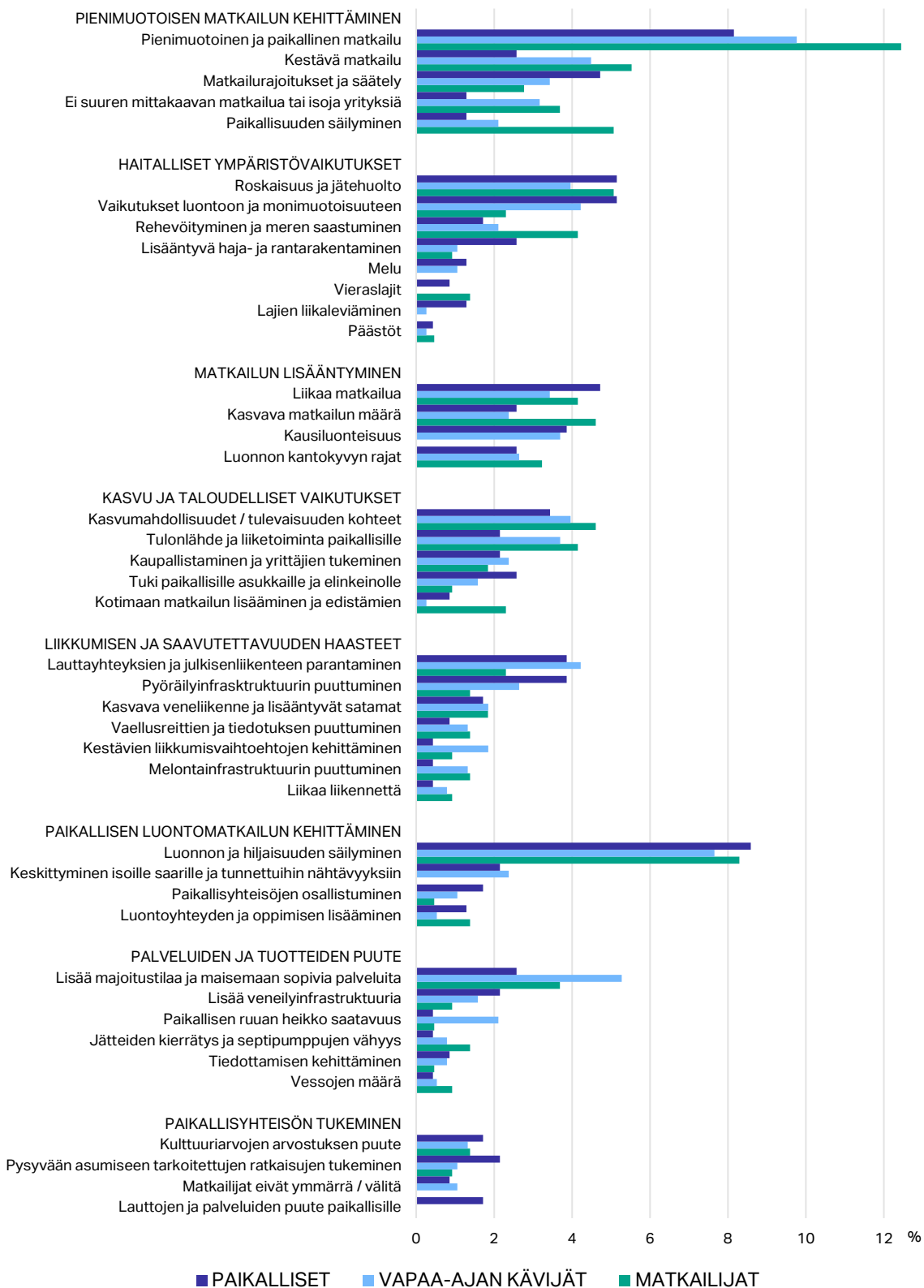
Vastaajista 61,9 % (n=428) kuvasi matkailuun liittyviä toiveita ja huolenaiheita. Sisällönanalyysissä nousi esiin 43 erilaista teemaa, joita on mainittu vastauksissa yhteensä 837 kertaa ja jotka muodostavat kahdeksan luokkaa (kuva 17, kts. myös taulukko L12).

Lähes neljäsosa (23,1 %) kuvauksista liittyy pienimuotoisen ja paikallisen matkailun kehittämiseen, johon liittyviä teemoja on maininnut 5,4–19,4 % vastaajista (kuva 17). Pienimuotoisen ja paikallisen matkailun kehittäminen on vastauksissa yleisin teema (9,9 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 19,4 % vastaajista) ja suhteellisesti tarkasteltuna nousee esiin useimmiten matkailijoiden ja vähiten paikallisten keskuudessa (kuva 18). Matkailijoiden keskuudessa korostuu muita ryhmiä enemmän myös teema paikallisuuden säilyminen (kuva 18). Lisäksi oman luokan muodostaa paikallisen luontomatkailun kehittäminen (12,0 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 17). Tässä luokassa korostuu kaikissa ryhmissä teema luonnon ja hiljaisuuden säilyminen, joka on toiseksi suurin yksittäinen teema aineistossa (8,2 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 16,1 % vastaajista). Joidenkin paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden avoimissa vastauksissa (3,3 % vastaajista), toisin kuin matkailijoiden, tulee myös esiin tarve keskittää matkailua isoille saarille ja tunnettuihin nähtävyyksiin (kuva 18).

Toiseksi suurimman luokan muodostaa matkailun haitalliset vaikutukset ympäristöön (14,8 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 7,9–8,9 % vastaajista) kuten roskaisuus ja jätehuolto sekä vaikutukset luontoon ja monimuotoisuuteen (kuva 17). Erilaiset ympäristövaikutukset ovat suhteellisesti tarkasteltuna yleisemmin mainittu paikallisten ja matkailijoiden kuin vapaa-ajankävijöiden keskuudessa (kuva 18).

Kuva 17. Matkailuun liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten (n=428) sisällönanalysista nousi esiin 43 teemaa, jotka liittyvät kahdeksaan toiveeseen tai huolenaiheeseen. Kunkin teeman perässä on suluissa mainittu kaikkien vastajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä yhteensä 837).

Kuva 18. Matkailuun liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyysissa esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=105, koodattujen teemojen lukumäärä 233), vapaa-ajan kävijöiden (n=195, 379) ja matkailijoiden (n=122, 217) osalta.

Matkailun lisääntymiseen ja kasvuun liittyen (12,5 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 5,4–7,7 % vastaajista) suurimmaksi teemaksi nousee liiallinen matkailu, jota paikalliset ovat kuvanneet suhteellisesti useammin kuin muut ryhmät. Huomion arvoista on, että erityisesti matkailijat ovat kiinnittäneet huomiota kasvaviin matkailumääriin (kuva 18). Paikalliset sekä vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa sen sijaan nousee esiin matkailun kausiluontoisuus.

Kasvu ja taloudelliset vaikutukset muodostaa oman luokan, jota kuvaa 12,3 % avoimista vastauksista koodattujen teemojen määrästä (kuva 17). Merkittävimmät teemat ovat kasvumahdollisuudet ja tulevaisuuden matkailukohteet (4,1 % koodattujen teemojen lukumäärästä) sekä tulonlähde ja liiketoimintamahdollisuudet paikallisille (3,3 % koodattujen teemojen lukumäärästä). Erityisesti paikalliset nostavat esiin tuen paikallisille asukkaille ja elinkeinoille ja matkailijat kotimaan matkailun lisäämisen ja edistämisen (kuva 18). Kasvuun ja taloudellisiin vaikutuksiin kytkeytyy myös luokka palveluiden ja tuotteiden puute (9,1 % koodattujen teemojen lukumäärästä). Vastauksissa korostuu teema majoitustilojen lisääminen ja maisemaan sopivien palveluiden kehittäminen (4,2 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 8,2 % vastaajista, kuva 17). Teeman suhteellinen osuus on korkein vapaa-ajan kävijöiden ja matalin paikallisten keskuudessa (kuva 18).

Liikkumisen ja saavutettavuuden haasteita, kuten lauttayhteyksien ja julkisen liikenteen parantamisen tarvetta tai pyöräilyinfrastruktuurin puutteita tulee vastauksissa myös usein esiin (12,2 % koodattujen teemojen lukumäärästä) (kuva 17). Monia niistä mainitsi suhteellisesti useammin paikalliset ja vapaa-ajankävijät kuin matkailijat (kuva 18).

Paikallisyhteisöjen tukemiseen liittyviä teemoja kuten kulttuuriarvojen arvostuksen puute ja pysyvään asumiseen tarkoitettujen

ratkaisujen tukeminen on kuvattu avoimissa vastauksissa vähiten (4,0 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 0,9–3,0 % vastaajista, kuva 17). Paikalliset vastaajat mainitsivat niitä useammin kuin muut ryhmät (kuva 18).

Yhteenveto

- Vastaajista 62 % kuvasi matkailuun liittyviä toiveita ja huolenaiheita omin sanoin. Avoimista vastauksista nousi esiin 43 teemaa, jotka muodostavat kahdeksan luokkaa.
- Aineistossa nousee suurimpana luokkana esiin pienimuotoisen ja paikallisuutta korostavan matkailun kehittäminen, jonka merkitystä kuvaavat erityisesti matkailijat.
- Luonnon ja hiljaisuuden säilyminen on tärkeää kaikille vastaajille ja nousee aineiston toiseksi merkittävämmäksi teemaksi.
- Toiseksi suurin luokka liittyy matkailun haitallisiin ympäristövaikutuksiin, jota tuovat esiin suhteellisesta tarkasteltuna enemmän paikalliset ja matkailijat kuin vapaa-ajan kävijät.
- Erityisesti matkailijat ovat kiinnittäneet huomiota kasvaviin matkailumääriin. Paikalliset ovat sen sijaan kuvanneet suhteellisesti muita ryhmiä enemmän matkailua olevan liikaa. Paikalliset sekä vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa nousee myös esiin matkailun kausiluonteisuus.
- Matkailun kasvumahdollisuudet ja tulevaisuuden matkailukohteet sekä tulonlähde ja liiketoimintamahdollisuudet paikallisille nousevat myös esiin avoimissa vastauksissa. Erityisesti paikalliset nostavat esiin tuen paikallisille asukkaille ja elinkeinoille ja matkailijat sen sijaan kotimaan matkailun lisäämisen ja edistämisen. Majoitustilojen lisääminen ja maisemaan sopivien palveluiden kehittäminen on mainittu suhteellisesti useammin vapaa-ajan kävijöiden kuin matkailijoiden tai paikallisten keskuudessa.

- Lauttayhteyksien ja julkisen liikenteen parantamisen tarvetta tai pyöräilyinfrastruktuurin puutteita tulee vastauksissa myös usein esiin ja suhteellisesti useammin paikallisten ja vapaa-ajankävijöiden kuin matkailijoiden keskuudessa.
- Aineiston pienin luokka liittyy paikallisyhteisöjen tukemiseen ja se korostuu paikallisten vastaajien keskuudessa.

3.3.3 Tuulivoiman kehittämiseen liittyvät toiveet ja huolenaiheet omin sanoin kuvattuna

Vastaajista 52,9 % (n=365) kuvasi tuulivoiman kehittämiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita. Sisällönanalyyssissa nousi esiin 40 erilaista teemaa, joita on mainittu vastauksissa yhteensä 534 kertaa ja jotka muodostavat kahdeksan luokkaa (kuva 19, kts. myös taulukko L13).

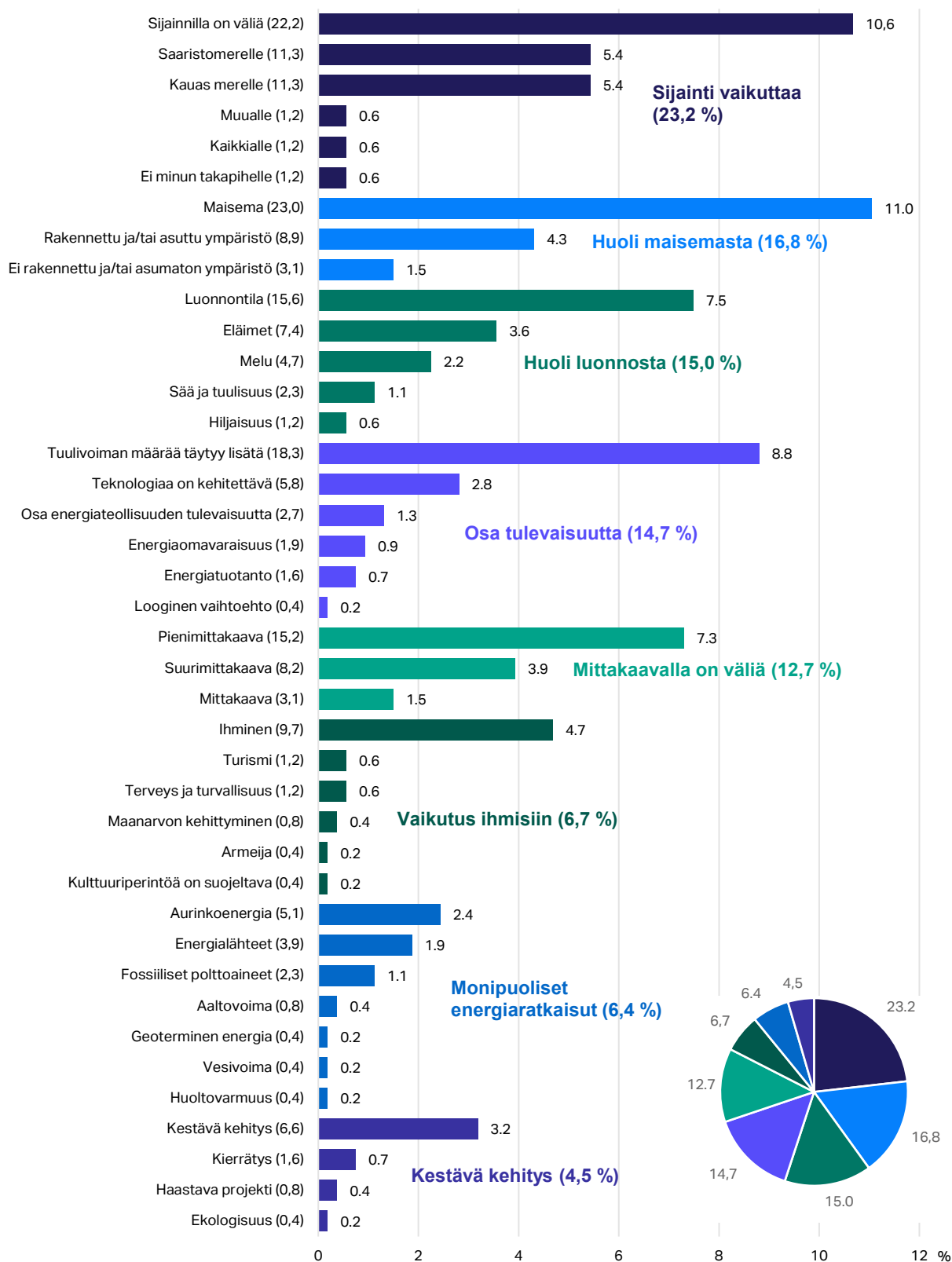
Yleisimmin avoimissa vastauksissa on mainittu, että tuulivoiman sijainti vaikuttaa mielipiteeseen sen kehittämisestä (23,2 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 19). Luokan suurin teema on sijainnilla on väliä (22,2 % vastaajista) sen ohella, että tuulivoiman kuvataan sopivan Saaristomerelle (11,3 % vastaajista) ja kauas merelle (11,3 % vastaajista). Erityisesti paikallisten vastauksissa sijainnin merkitys ja tuulivoiman sijoittaminen kauas merelle ovat suhteellisesti yleisempiä kuin muissa vastaajryhmissä (kuva 20). Sijaintiin liittyen avoimissa vastauksissa nousee myös esiin luokka mittakaavalla on väliä (12,7 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 19). Pienen mittakaavan tuulivoimaa (7,3 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 15,2 % vastaajista, kuva 19) toivotaan enemmän kuin suurenmittakaavan (3,9 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 8,2 % vastaajista), erityisesti vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden keskuudessa (kuva 20).

Toiseksi suurin luokka on huoli maisemasta (16,8 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 19). Teema maisema nousee esiin tuulivoi-

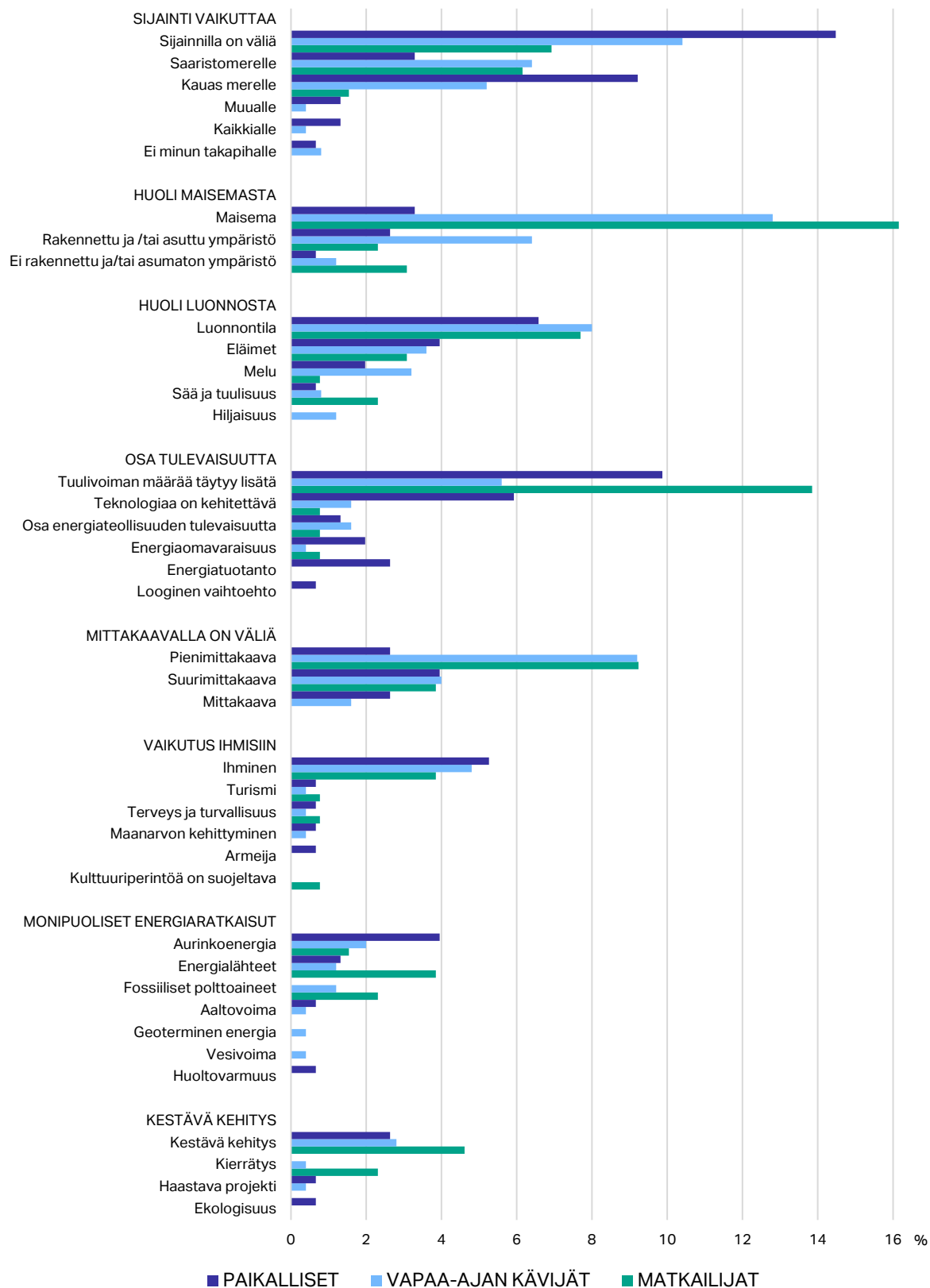
maan liittyen suurimpana yksittäisenä teemana jonka on maininnut 23,0 % vastaajista. Huomionarvoista on, että maiseman merkitys on korostunut vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden avoimissa vastauksissa, mutta ei juurikaan paikallisten vastauksissa (12,8-16,2 vs. 3,3 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 20, taulukko L13). Huoli maisemasta on myös yleisempi rakennetun ja/tai asutun kuin ei-rakennetun ja asumattoman ympäristön osalta (kuva 19). Lisäksi huoli luonnosta nousee esiin avoimissa vastauksissa erillisenä luokkana (15,0 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 1,2-15,6 % vastaajista, kuva 19). Huoli liittyy luonnontilaan, eläimiin, meluun, mutta myös sää ja tuulisuus sekä hiljaisuus on mainittu vastauksissa.

Tuulivoima nähdään myös osana tulevaisuutta (14,7 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 19). Erityisesti tuulivoiman määrän lisääminen tulee kuvauksissa esiin (8,8 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 18,3 % vastaajista). Huomionarvoista on, että se on suhteellisesti tarkasteltuna mainittu erityisesti paikallisten ja matkailijoiden vastauksissa (kuva 20). Paikallisten osalta myös tuulivoimaan liittyvän teknologien kehittäminen on teema, joka on suhteellisesti huomattavasti korkeampi kuin muissa ryhmissä (5,9 % vs. 0,8-1,6 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 20). Ainoastaan paikallisten vastauksissa mainitaan lisäksi tuulivoiman olevan looginen vaihtoehto, liittyvän energiantuotantoon ja lisäävän energiaomavaraisuutta (kuva 20).

Vähemmässä määrin (4,5-6,7 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 19) aineistossa mainitaan tuulivoiman vaikutus ihmisiin, monipuoliset energiaratkaisut ja kestävä kehitys. Näihin luokkiin liittyviä teemoja on maininnut 0,4-9,7 % vastaajista. Ryhmien välillä on havaittavissa eroa erityisesti aurinkoenergian suhteen, joka on paikallisten keskuudessa mainittu suhteellisesti hie-

Kuva 19. Tuulivoiman kehittämiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten (n=365) sisällönanalysista nousi esiin 40 teemaa, jotka liittyvät kahdeksaan toiveeseen tai huolenaiheeseen. Kunkin teeman perässä on suluisa mainittu vastaajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä yhteensä 534).

Kuva 20. Tuulivoiman kehittämiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyyssissä esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=74, koodattujen teemojen lukumäärä 152), vapaa-ajan kävijöiden (n=116, 250) ja matkailijoiden (n=65, 130) osalta.

Yhteenveto

- Vastaajista 53 % kuvasi tuulivoiman kehittämiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita omin sanoin. Avoimista vastauksista nousi esiin 40 teemaa, jotka muodostavat kahdeksan luokkaa.
- Yleisimmin avoimissa vastauksissa tulee esiin, että sijainti vaikuttaa mielipiteeseen tuulivoiman kehittämisestä. Erityisesti paikallisten keskuudessa sijainnin merkitys ja tuulivoiman sijoittaminen kauas merelle ovat tärkeitä.
- Pienen mittakaavan tuulivoimaa toivotaan enemmän kuin suuren mittakaavan, erityisesti vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden keskuudessa.
- Toiseksi suurin luokka on huoli maisemasta. Maiseman merkitys on korostunut vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden avoimissa vastauksissa. Huoli luonnosta kuten luonnontilasta, eläimistä, melusta, säästä ja tuulisuudesta sekä hiljaisuudesta nousee myös vastaajien keskuudessa esiin tuulivoiman yhteydessä.
- Tuulivoima nähdään osana tulevaisuutta ja erityisesti paikalliset ja matkailijat nostavat esiin, että tuulivoiman määrää täytyy lisätä. Paikallisten vastauksissa korostuu myös, että tuulivoimateknologiaa tulisi kehittää, tuulivoima on looginen ja energiantuotantoa sekä omavaraisuutta lisäävä vaihtoehto.
- Tuulivoiman vaikutus ihmisiin, monipuoliset energiaratkaisut ja kestävä kehitys mainittiin vastauksissa harvoin.

3.3.4. Rehevöitymiseen liittyvät toiveet ja huolet

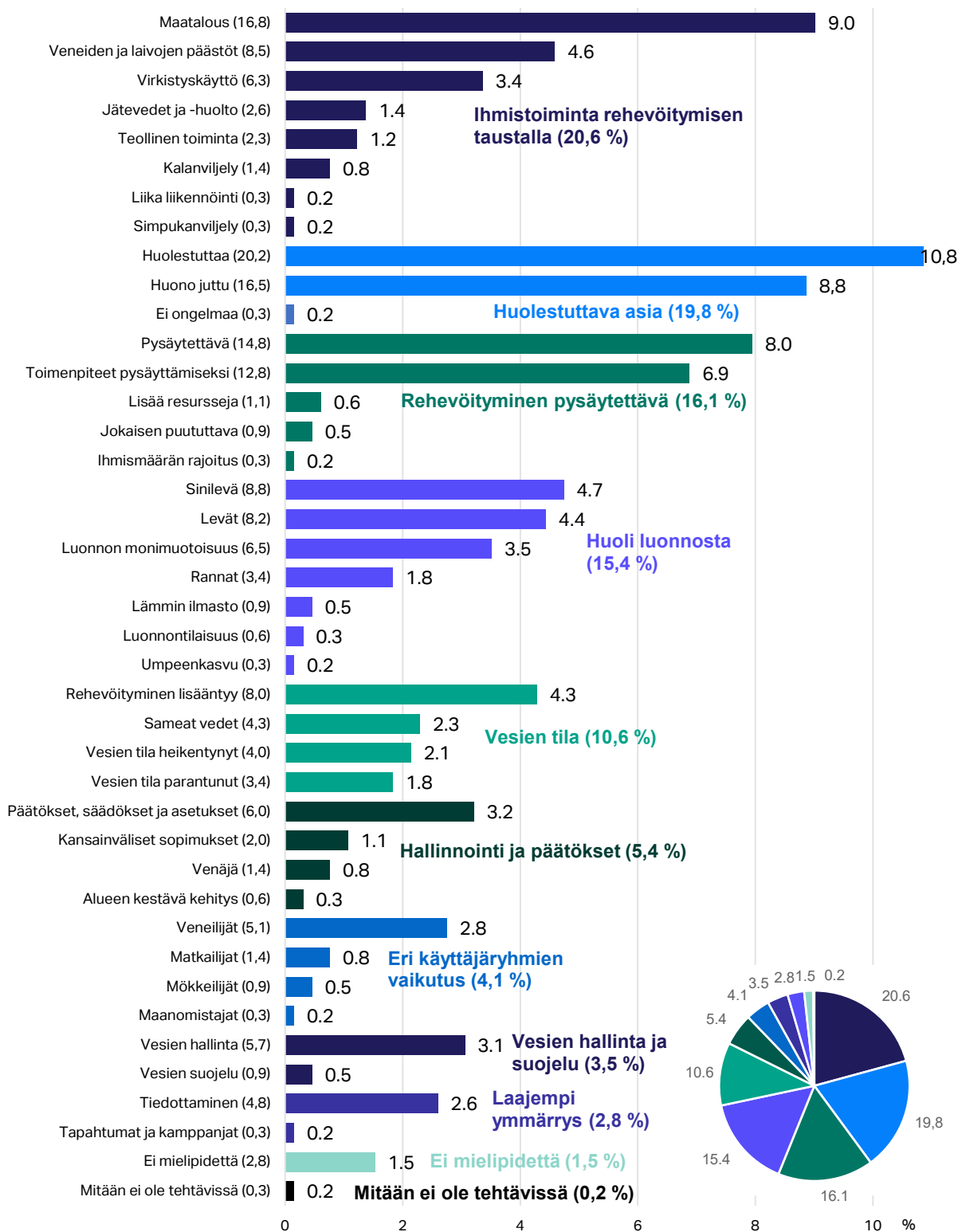
Vastaajista 51,0 % (n=352) kuvasi rehevöitymiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita. Sisällönanalyyssissa nousi esiin 41 erilaista teemaa, joita on mainittu vastauksissa yhteensä 654 kertaa

ja jotka muodostavat 11 luokkaa (kuva 21, kts. myös taulukko L14).

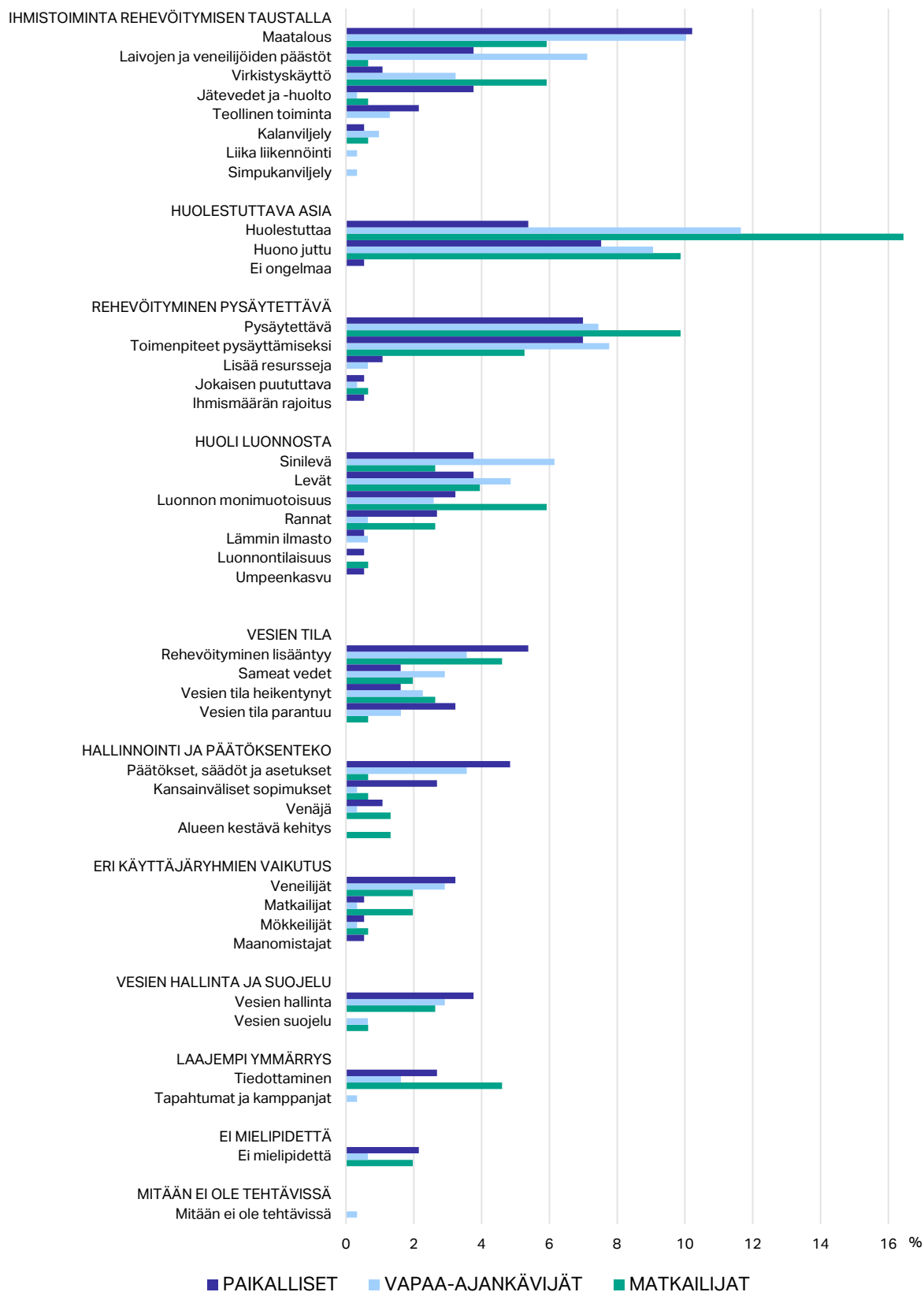
Suurimpina luokkina avoimista vastauksista nousevat esiin ihmistoiminta rehevöitymisen taustalla ja asian huolestuttavuus (20,6 % ja 19,8 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 21). Vastaajat kuvaavat erityisesti maatalouden sekä laivojen ja veneilijöiden päästöt rehevöitymistä lisääviksi tekijöiksi (9,0 ja 4,6 % koodattujen teemojen lukumäärästä). Näitä ja useita muita rehevöitymisen lisääntymiseen liittyviä tekijöitä kuten jätevesien ja jätehuollon sekä teollisen toiminnan merkitys on suhteellisesti tarkasteltuna suurempi paikallisten ja vapaa-ajankävijöiden kuin matkailijoiden avoimissa vastauksissa (kuva 22). Huoli rehevöitymisestä on kuitenkin useimmiten mainittu matkailijoiden ja vähiten paikallisten kuvauksissa (kuva 22).

Avoimissa vastauksissa nousee myös vahvasti esiin tarve pysäyttää rehevöityminen (16,1 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 21). Suurin yksittäinen teema on pysäyttäminen, jonka on maininnut 14,8 % vastaajista (kuva 21) ja sen suhteellinen osuus korostuu matkailijoiden keskuudessa (kuva 22). Paikalliset ja vapaa-ajankävijät vaativat suhteellisesti tarkasteltuna useammin toimenpiteitä ja lisää resursseja rehevöitymisen pysäyttämiseksi.

Avoimista vastauksista koodatuista teemoista 15,4 % liittyy huoleen luonnosta. Eniten nousee esiin huoli sinilevän esiintymisestä, leivistä yleensä (ml. rakkolevä) ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä (3,5–4,7 % koodattujen teemojen lukumäärästä, 6,5–8,8 % vastaajista, kuva 21). Leviin liittyvät kuvaukset ovat suhteellisesti yleisempiä vapaa-ajan kävijöiden kuin muiden ryhmien keskuudessa, mutta luonnon monimuotoisuuteen liittyvä huoli nousee esiin erityisesti matkailijoiden keskuudessa (kuva 22).

Kuva 21. Rehevöitymiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten (n=352) sisällönanalysista nousi esiin 41 teemaa, jotka liittyvät 11 toiveeseen tai huolenaiheeseen. Kunkin teeman perässä on suluissa mainittu kaikkien vastaajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä yhteensä 654).

Kuva 22. Rehevöitymiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten sisällönanalyysissä esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=91, koodattujen teemojen lukumäärä 186), vapaa-ajan kävijöiden (n=167, 309) ja matkailijoiden (n=90, 152) osalta.

Vesien tilaan kuten rehevöitymisen lisääntymiseen, veden sameuteen ja vesien tilan parantumiseen tai heikentymiseen liittyy 10,6 % koodattujen teemojen lukumäärästä (kuva 21). Havaintoja lisääntyneestä rehevöitymisestä, mutta myös parantuneesta vesien tilasta on suhteellisesti enemmän paikallisten keskuudessa muihin ryhmiin verrattuna (kuva 22).

Hallinnointi ja päätökset muodostaa oman luokan aineistossa (5,4 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 21). Vastaajat toivovat päätösten tekoa ja sääntelyä sekä paikallisesti että kansainvälisesti. Nämä teemat korostuvat erityisesti paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa (kuva 22).

Aineistosta muodostui myös viisi pienempää luokkaa (0,2–4,1 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 21): eri käyttäjäryhmien vaikutus, vesistöjen hallinnan ja suojelun edistäminen, laajempi ymmärrys sekä mitään ei ole tehtävissä (kuva 21). Yksittäisistä teemoista veneilijöiden rooli korostuu suhteellisesti paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa, odotukset vesien hallinnan edistämisen osalta ovat korkeimmat paikallisten keskuudessa ja ymmärryksen lisääminen vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa (kuva 22).

Yhteenveto

- Vastaajista 51 % kuvasi rehevöitymiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita omin sanoin. Avoimista vastauksista nousi esiin 41 teemaa, jotka muodostavat 11 luokkaa.
- Vastaajat kuvaavat useimmiten ihmistoinnin vaikutuksia kuten maatalouden sekä laivojen ja veneilijöiden päästöjä rehevöitymisen taustalla. Näitä ovat tunnistaneet erityisesti paikalliset ja vapaa-ajan kävijät.
- Huolestuneisuus on useimmin mainittu teema, joka suhteellisesti tarkasteltuna ko-

roستuu matkailijoiden keskuudessa enemmän kuin muissa ryhmissä.

- Tarve pysäyttää rehevöityminen tulee myös esiin erityisesti matkailijoiden keskuudessa. Paikalliset ja vapaa-ajankävijät sen sijaan vaativat suhteellisesti tarkasteltuna useammin toimenpiteitä ja lisää resursseja rehevöitymisen pysäyttämiseksi.
- Huoli luonnosta nousee usein esiin. Huoli levistä on suhteellisesti yleisempää vapaa-ajan kävijöiden kuin muiden ryhmien keskuudessa, mutta luonnon monimuotoisuuden liittyvä huoli tulee esiin erityisesti matkailijoiden keskuudessa.
- Vesien tilasta on myös runsaasti mainintoja avoimissa vastauksissa. Muita ryhmiä enemmän paikalliset kuvaavat havaintoja ja lisääntyneestä rehevöitymisestä, mutta myös parantuneesta vesien tilasta.
- Erityisesti paikalliset ja vapaa-ajan kävijät toivovat päätösten tekoa ja sääntelyä paikallisesti ja kansainvälisesti.
- Lisäksi yksittäisistä teemoista korostuu suhteellisesti veneilijöiden rooli käyttäjäryhmänä paikallisten ja vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa, odotukset vesien hallinnan edistämisen osalta paikallisten keskuudessa ja tiedottamisen lisääminen vapaa-ajan kävijöiden keskuudessa.

3.3.5 Ilmastomuutokseen liittyvät odotukset ja huolet

Vastaajista 38,3 % (n=268) kuvasi ilmastomuutokseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita. Sisällönanalysissa nousi esiin 34 erilaista teemaa, joita on mainittu vastauksissa yhteensä 463 kertaa ja jotka muodostavat kuusi luokkaa (kuva 23, kts. myös taulukko L15).

Huomattavan suurena luokkana avoimista vastauksista nousee esiin ilmastomuutoksen vaikutukset luontoon (42,7 % koodattujen tee-

mojen lukumäärästä, kuva 23). Vastaajista 1,1-17,2 % kuvaa näitä teemoja. Voimakkaimpana tulee esiin luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen, mutta sen lisäksi myös muun muassa rehevöityminen, vaikutukset luontoon, lämpötilan nousu, perinteisen maiseman häviäminen ja voimakkaat tuulet. Erityisesti matkailijoiden vastauksissa ilmastonmuutokseen liittyvät havainnot ovat suhteellisesti merkittävämmässä roolissa kuin muissa vastaajaryhmissä (44,5 vs. 42,2-42,0 % koodattujen teemojen lukumäärästä, taulukko L15). Yksittäisistä teemoista matkailijoiden osalta korostuvat vaikutukset luontoon, perinteisen maiseman häviäminen sekä lämpötilan nousu (kuva 24). Vapaa-ajan kävijät sen sijaan ovat havainnoineet muutoksia kasvillisuudessa suhteellisesti enemmän kuin vastaajat muissa ryhmissä. Paikallisten vastauksissa on mainittu kuivuus ja metsäpalot, jota muut ryhmät ovat tunnistaneet hyvin vähän.

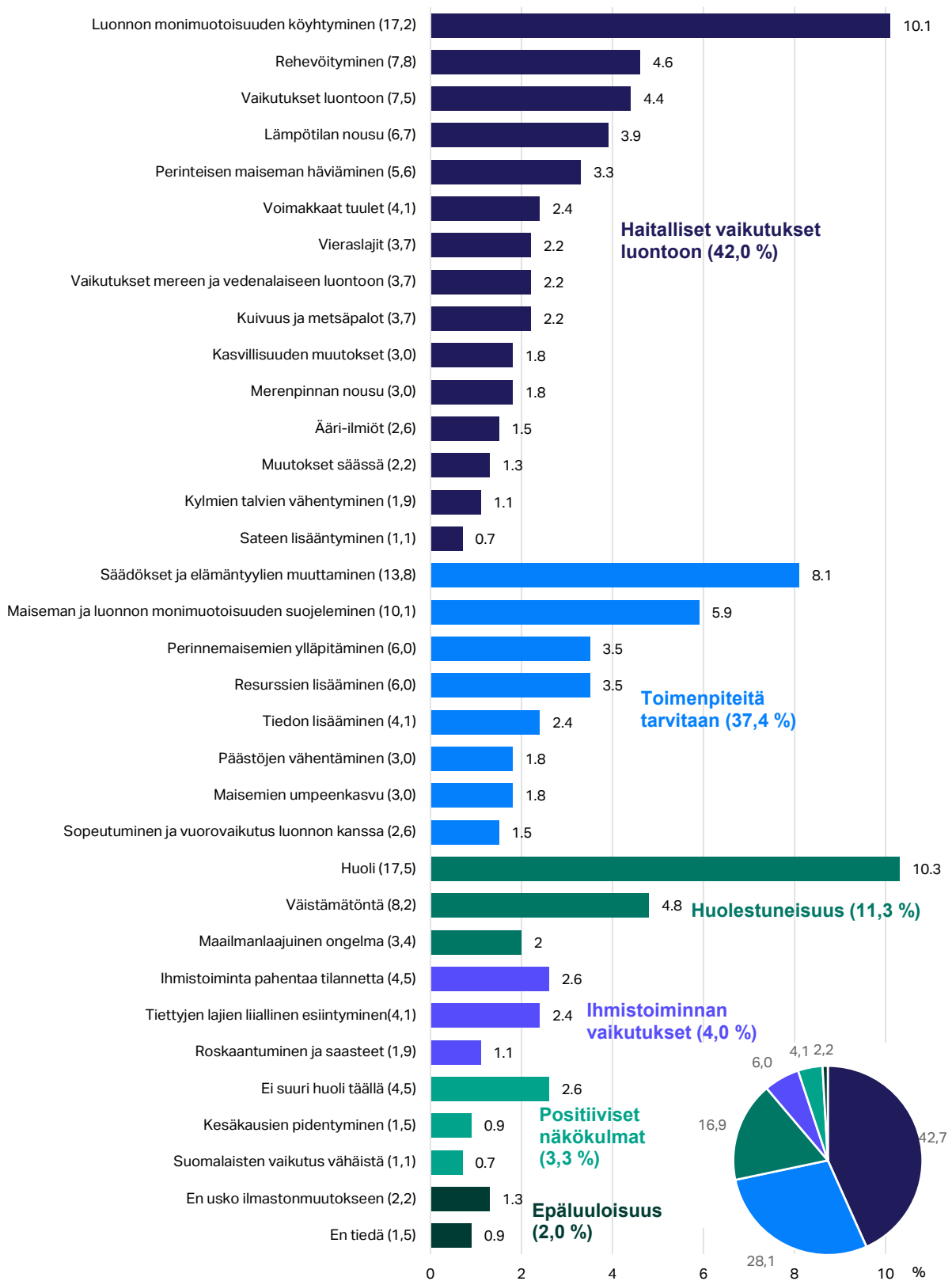
Toinen merkittävä luokka on tarve ilmastonmuutoksen vastaisille toimenpiteille (28,1 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 23). Teemoista useimmin vastauksissa esiintyvät säädökset ja elämäntyylien muuttaminen, maiseman ja luonnon monimuotoisuuden suojeleminen, perinnemaisemien ylläpitäminen ja resurssien lisääminen, joita on maininnut 6,0-13,8 % vastaajista. Paikalliset ovat suhteellisesti tarkasteltuna useammin kuvanneet tarvetta toimenpiteille, erityisesti resurssien lisäämisen

sekä perinnemaisemien ylläpitämisen tarvetta (kuva 24). Tiedon lisääminen korostuu paikallisten ja matkailijoiden vastauksissa.

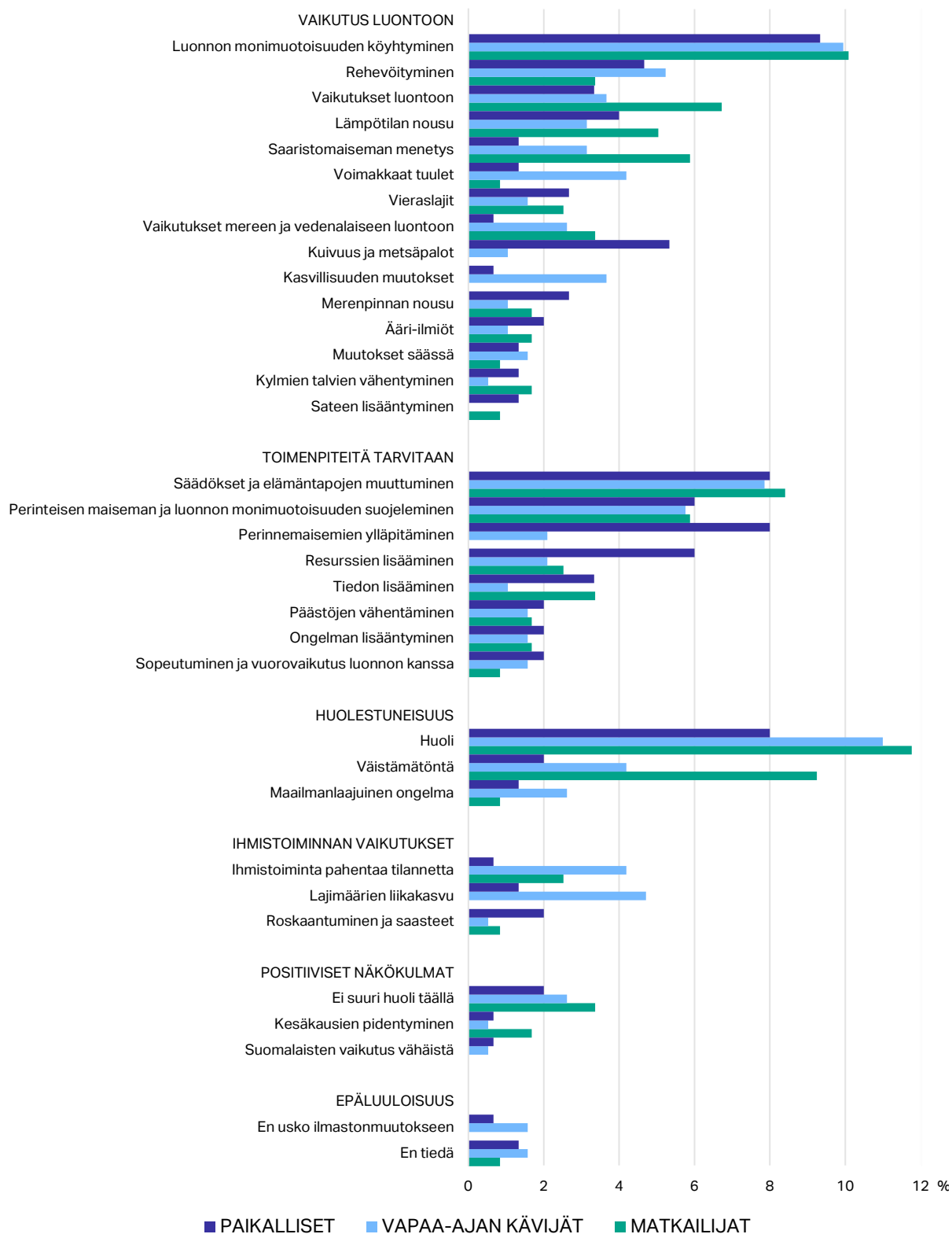
Huolestuneisuus muodostaa myös oman luokan aineistossa (16,9 % koodattujen teemojen lukumäärästä, kuva 23). Huoli ilmastonmuutoksesta nousee merkittävimmäksi teemaksi, jonka on maininnut 17,5 % vastaajista (kuva 23). Suhteellisesti tarkasteltuna se korostuu erityisesti vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden keskuudessa (kuva 24). Lisäksi ilmastonmuutoksen väistämättömyys nousee esiin matkailijoiden vastauksissa.

Avoimista vastauksista koodatuista teemoista 6,0 % liittyy ihmistoiminnan vaikutuksiin (kuva 23). Erityisesti vapaa-ajankävijöiden keskuudessa nousevat esiin teemat ihmisen toiminta pahentaa ilmastonmuutosta ja tiettyjen lajien liiallinen esiintyminen (kuva 24). Paikallisia huolettia sen sijaan roskaantuminen ja saasteet.

Toisaalta myös osa vastaajista toi esiin ilmastonmuutoksen positiivisia vaikutuksia (4,1 koodattujen teemojen lukumäärästä, 1,1-4,5 % vastaajista, kuva 23). Osa näin vastanneista (4,5 % vastaajista) painotti sitä, että ilmastonmuutos ei ole suuri huolenaihe Saaristomerellä tai mainitsi kesäkausien pidentymisen positiivisena muutoksena (1,5 % vastaajista, kuva 23). Ylipäättään ilmastonmuutos todellisenä ilmiönä herätti epäilystä (1,5-2,2 % vastaajista).

Kuva 23. Ilmastonmuutokseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten (n=268) sisällönanalysista nousi esiin 34 teemaa, jotka liittyvät kuuteen toiveeseen tai huolenaiheeseen. Kunkin teeman perässä on suluissa mainittu kaikkien vastaajien %-osuus. Pylväät kuvaavat aineistosta koodattujen teemojen suhteellisen osuuden (koodattujen teemojen lukumäärä 463).

Kuva 24. Ilmastonmuutokseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavien avointen vastausten sisällysanalyysissa esiin nousseiden teemojen suhteellinen osuus paikallisten (n=79, koodattujen teemojen lukumäärä 150), vapaa-ajan kävijöiden (n=113, 191) ja matkailijoiden (n=73, 119) osalta.

Yhteenveto

- Vastaajista 38 % kuvasi ilmastonmuutokseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita omin sanoin. Avoimista vastauksista nousi esiin 34 teemaa, jotka muodostavat kuusi luokkaa.
- Huomattavan suuri luokka on ilmastonmuutoksen haitalliset vaikutukset luontoon, johon kuuluu lähes puolet avoimista kuvauksista koodatuista teemoista. Paikallisten vastauksissa vaikutukset luontoon on suhteellisesti merkittävämmässä roolissa kuin muissa vastaajaryhmissä ja paikalliset ovat maininneet teeman kuivuus ja metsäpalot, jota muut ryhmät ovat tunnistanee hyvin vähän. Vapaa-ajan kävijät sen sijaan ovat kuvailleet erityisesti muutoksia kasvilisuudessa. Matkailijoiden osalta korostuvat vaikutukset luontoon, perinteisen maiseman häviäminen sekä lämpötilan nousu.
- Toiseksi suurin luokka on tarve ilmastonmuutoksen vastaisille toimenpiteille kuten säädöksille ja elämäntyylien muuttamiseen sekä perinteisen maiseman ja luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen. Paikalliset ovat suhteellisesti tarkasteltuna useammin kuvanneet tarvetta resurssien lisäämisen sekä perinnemaisemien ylläpitämiseen. Tiedon lisääminen korostuu paikallisten ja matkailijoiden vastauksissa.
- Huoli ilmastonmuutoksesta nousee koko aineiston merkittävimmäksi teemaksi, erityisesti vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden keskuudessa. Ilmastonmuutoksen väistämättömyys nousee esiin matkailijoiden keskuudessa.
- Vapaa-ajankävijöiden keskuudessa nousevat esiin teemat ihmisen toiminta pahentaa ilmastonmuutosta ja tiettyjen lajien liiallinen esiintyminen.
- Pieni osa vastaajista ei koe ilmaston muutosta huolenaiheeksi Saaristomerellä, koee positiivisena kesäkausien pidentymisen tai epäilee ilmiötä ylipäätään.

4.

KESKUSTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä Saaristomeren maisema-arvoja ja tulevaisuuden kehitystoiveita selvittävässä raportissa edistetään maisemälähestymistapaa. Karttakyselyn tarkoituksena on ollut tuottaa kokemusperäistä ja paikkasidonnaista tietoa biofyysistä ympäristöä kuvaavan tiedon rinnalle maankäytön, infrastruktuurin, suojelun ja matkailun suunnittelun tueksi. Tavoitteena on näin edistää tiedon yhteistuottamista ja moninaisten tietämisen tapojen yhdistämistä tulevaisuuden kestävien kehityspolkujen tunnistamiseksi Saaristomeren alueella.

Kyselyyn vastasi kesäkaudella 2022 yhteensä 690 henkilöä ja tässä raportissa on kuvattu tuloksia paikallisten asukkaiden, vapaa-ajankävijöiden ja matkailijoiden näkökulmasta. Lähes puolet vastaajista on vapaa-ajan kävijöitä, kun taas paikallisten ja matkailijoiden osuus on kummankin ryhmän osalta noin neljäsosa.

Vastaajat kartoittivat yhteensä 3991 maisema-arvoa ympäri Saaristomerta, mutta maisema-arvojen keskittymiä löytyy Nauvosta, Seilistä, Houtskarista ja Iniöstä sekä ulkosaaristosta. Useimmiten karttamerkinnot osoittavat kauniista maisemaa tai sijainteja ulkoiluaktiviteettien toteuttamiseen. Kun vastaajat saivat omin sanoin kuvata Saaristomeren maisema-arvoja, nousi esiin erityisesti ympäristöön liittyvät elementit kuten meri ja luonto, maiseman kauneus, koskemattomuus sekä levollisuus ja rauha.

Vastaaja-ryhmien osalta maisema-arvoissa on havaittavissa eroja; esimerkiksi matkailijat kartoittivat ja kuvailivat useammin kuin muut ryhmät kauniita maisemia ja toisaalta paikalliset luonnon monimuotoisuutta. Paikalliset

ja matkailijat arvostavat erityisesti kulttuuri-perintöön ja elinympäristöön liittyviä teemoja. Matkailijat ja vapaa-ajankävijät sen sijaan kuvasivat useammin kuin paikalliset merta, luontoa, sekä puhtaita vesiä ja puhdasta luontoa. Mielenkiintoinen havainto on, että kartoitetuista maisema-arvoista toiseksi yleisin on ulkoiluaktiviteetit, mutta se esiintyy harvoin, kun vastaajat kuvaavat maisema-arvoja omin sanoin. Tämä kertoo osaltaan siitä, että ulkoilu-paikkoja on helppo merkitä kartalle ja toisaalta korostaa, että ulkoilu mahdollistaa samanaikaisesti muiden maisema-arvojen kokemisen kuten on havaittu aiemmassa tutkimuksessa (Biedenweg ym., 2019).

Vastaajat saivat kyselyssä kartoittaa ja omin sanoin kuvailla myös tulevaisuuden kehitystoiveita. Pienen mittakaavan matkailun kehittäminen ja suuren mittakaavan matkailun välttäminen nousevat aineistossa vahvasti esiin. Paikkamerkinnot matkailun osalta jakaantuvat laajasti ympäri Saaristomerta. Luonto ja hiljaisuus ovat erityisen tärkeitä tekijöitä matkailulle. Pienimuotoisen ja paikallisuutta korostavan matkailun kehittäminen nousee esiin erityisesti matkailijoiden näkemyksissä. Suuren mittakaavan matkailulle kuitenkin esitettiin myös soveltuvia sijainteja esimerkiksi Korppooseen, Nauvoon, Paraisille, Kasnäsiin ja Öröseen. Erityisesti paikalliset ja matkailijat ovat kiinnittäneet huomiota matkailun haitallisiin ympäristövaikutuksiin ja kuvaavat myös kasvavia matkailumääriä ja liiallista matkailua. Kasvumahdollisuudet, tulevaisuuden matkailukohteet, tuki paikallisille toimijoille ja yhteisöille, kotimaan matkailun edistäminen, mai-

semaan sopivien majoitustilojen ja palvelujen kehittämien sekä liikenneinfrastruktuurin soveltuvuus nousevat myös esiin. Matkailuun liittyen paikalliset toivovat parempia lauttayhteyksiä, julkista liikennettä ja pyöriteitä sekä ympärivuotista saavutettavuutta. Vastauksissa kuvataan kuitenkin myös liikenneinfrastruktuurin kehittämisen haasteita; toisaalta se palvelee matkailua, mutta kasvava matkailu voi aiheuttaa ruuhkaisuutta ja siten haitata saaristolaisia. Paikalliset ja vapaa-ajan kävijät olisivat myös halukkaita sijoittamaan uutta asutusta Saaristomeren suurimmille pääsaarille ja ulko-saaristoon.

Teollisuustoiminnan (esim. tuotteiden tai raaka-aineiden prosessoinnin) kehittämistä toivotaan rajallisesti. Kehitystoiveista vähiten kartalle sijoitettiin teollisuustoimintaa ja näitä kartoittivat pääasiassa paikalliset Saaristomeren pääsaarille. Sen sijaan tuulivoima nähdään osana tulevaisuutta ja sen kehittäminen pienimuotoisesti saa kannatusta. Kaikki ryhmät, mutta erityisesti matkailijat kartoittivat tuulivoimalle soveltuvia sijainteja. Yleisesti ottaen tuulivoimaloiden toivotaankin sijoituvan kauas merelle. Tuulivoiman yhteydessä monet vastaajat nostavat esiin huolen maisemasta. Tosin maiseman merkitys korostuu vapaa-ajan kävijöiden ja matkailijoiden, mutta ei juurikaan paikallisten vastauksissa. Maiseman lisäksi vastaajat ovat huolissaan tuulivoiman vaikutuksista luontoon sekä sen aiheuttamasta melusta.

Vastaajien huoli luonnosta tulee lisäksi ilmi rehevöitymisen ja ilmastomuutoksen yhteydessä. Huoli ja tarve pysäyttää rehevöityminen korostuvat matkailijoiden keskuudessa. Ilmastomuutoksen vaikutukset luontoon sen sijaan korostuvat suhteellisesti paikallisten vastauksissa ja he nostavat esiin aiheita, joita muut vastaajat eivät ole kuvanneet, kuten kuivuuden

ja metsäpalot. Paikalliset ja vapaa-ajankävijät vaativat toimenpiteitä ja lisää resursseja rehevöitymisen pysäyttämiseksi sekä sääntelyä niin paikallisesti kuin kansainvälisesti. Paikalliset ovat myös kuvanneet tarvetta resurssien lisäämisen sekä perinnemaisemien ylläpitämiseen ilmastomuutoksen edetessä.

Karttakyselymenetelmällä kerätty aineisto mahdollistaa maisema-arvojen ja kehitystoiveiden tarkastelun yksityiskohtaisesti Saaristomeren alueella ja aineisto soveltuu hyvin paikallisen ja alueellisen tason tarkasteluun. Tulokset kuitenkin havainnollistavat, että avoimet kysymykset täydentävät paikkatietoa ja maisema-arvojen ja tulevaisuuden kehitystoiveiden moninaisuus tulee näin paremmin esiin. Karttakyselyjä on siis hyödyllistä rikastaa laadullisen aineiston keruulla.

Kontekstuaalinen kokemusperäinen tieto on olennaista ihmisen ja luonnon vuorovaikutusten ymmärtämiseksi ja huomioimiseksi (IPBES, 2022; Jones ym., 2016). Saaristomeren kontekstissa ihmisen ja luonnon tarpeiden yhteensovittaminen on alueen maankäytön suunnittelun ja luonnonsuojelun ytimessä sekä kansallispuiston että biosfäärialueen osalta. Eri osallisryhmien kuten paikallisyhteisöjen, mökkeilijöiden, virkistyskävijöiden, matkailijoiden ja taloudellisten toimijoiden kuunteleminen on avainasemassa, jotta tavoitetaan laajasti maiseman sosiaaliset ja kulttuuriset merkitykset. Tämän raportin tulokset kertovat eroista eri vastaajaryhmien näkemyksissä. Raportissa esitettyä sekä vastaavan kaltaisten tiedon keruun prosessien tuloksia on mahdollista hyödyntää suunnitteluprosesseissa niin maankäytön suunnittelussa (kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointi), kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelussa, toimenpidesuunnittelussa (esim. metsän raivauksen vaikutus visuaalisen maiseman arvoihin), virkistys- ja

matkailupalvelujen suunnittelussa (esim. taukopaikkojen, palveluiden tai reittilinjausten suunnittelu) tai luontoinventointien tukena (esim. luonto-, kulttuuri, maisema- tai muilta arvoiltaan tärkeiden kohteiden tunnistami-

nen). Tulokset voivat myös olla avuksi erilaisten luontokohteiden monipuolisessa profiloinnissa, joka huomioi luontoarvojen rinnalla myös kulttuuriin ja ihmisten hyvinvointiin sidoksissa olevat arvot ja tarpeet.

5.

LÄHTEET

- Biedenweg, K., Williams, K., Cervený, L., & Styers, D. (2019). Is recreation a landscape value?: Exploring underlying values in landscape values mapping., 24–27. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2018.12.005>
- Brown, G., & Fagerholm, N. (2015a). Empirical PPGIS/PGIS mapping of ecosystem services: A review and evaluation., 119–133. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2014.10.007>
- Brown, G., & Fagerholm, N. (2015b). Empirical PPGIS/PGIS mapping of ecosystem services: A review and evaluation., 119–133. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2014.10.007>
- Brown, G., & Kyttä, M. (2014). Key issues and research priorities for public participation GIS (PPGIS): A synthesis based on empirical research. In (Vol. 46, pp. 122–136). Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2013.11.004>
- Brown, G., & Raymond, C. (2007). The relationship between place attachment and landscape values: Toward mapping place attachment., (2), 89–111. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2006.11.002>
- Bryan, B. A., Raymond, C. M., Crossman, N. D., & King, D. (2011). Comparing spatially explicit ecological and social values for natural areas to identify effective conservation strategies., (1), 172–181. <https://doi.org/10.1111/j.1523-1739.2010.01560.x>
- Cusens, J., Barraclough, A. M. D., & Måren, I. E. (2022). Participatory mapping reveals biocultural and nature values in the shared landscape of a Nordic UNESCO Biosphere Reserve., (2), 365–381. <https://doi.org/10.1002/pan3.10287>
- Dunlap, R. E., van Liere, K. D., Mertig, A. G., & Jones, R. E. (2000). New Trends in Measuring Environmental Attitudes: Measuring Endorsement of the New Ecological Paradigm: A Revised NEP Scale., (3), 425–442. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00176>
- Ernoul, L., Wardell-Johnson, A., Mathevet, R., Sandoz, A., Boutron, O., Willm, L., Arnassant, S., & Béchet, A. (2021). Context in Landscape Planning: Improving Conservation Outcomes by Identifying Social Values for a Flagship Species., (12), 6827. <https://doi.org/10.3390/sul3126827>
- Fagerholm, N., Raymond, C. M., Olafsson, A. S., Brown, G., Rinne, T., Hasanzadeh, K., Broberg, A., & Kyttä, M. (2021). A methodological framework for analysis of participatory mapping data in research, planning, and management. In (Vol. 35, Issue 9, pp. 1848–1875). Taylor and Francis Ltd. <https://doi.org/10.1080/13658816.2020.1869747>
- FINLEX. (2006). <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2006/20060014>
- Garcia, X., Benages-Albert, M., & Vall-Casas, P. (2018). Landscape conflict assessment based on a mixed methods analysis of qualitative PPGIS data., 112–124. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2018.07.003>
- Heinonen, M. (2016). Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2014. In Metsähallituksen luonnon-suojelujulkaisuja. Sarja B (Ed.). <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Bsarja/b223.pdf>
- IPBES. (2019). <https://doi.org/10.5281/ZENODO.6417333>
- IPBES. (2022). (U., Pascual, P., Balvanera, M., Christie, B., Baptiste, D., González-Jiménez, C. B., Anderson, S., Athayde, D. N., Barton, R., Chaplin-Kramer, S., Jacobs, E., Kelemen, R., Kumar, E., Lazos, A., Martin, T. H., Mwampamba, B., Nakangu, P., O'Farrell, C. M., Raymond, S. M., Subramanian, ... A. Vatn, Eds.). IPBES secretariat. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.7410287>
- Jacobs, S., Nicolas, D., Berta, M. -L., Nicholas, B. D., Erik, G. -B., Fanny, B., Francesca, M. L., Kati, V., Davide, G., Katharina, S. J., Nathalie, P., Eeva, P., Peter, M., Stefan, S., Alexandra, A., Himlal, B., Rosalind, B. H., Tania, B., Delphine, B., ... Carla-Leanne, W. (2016). A new valuation school: Integrating diverse values of nature in resource and land use decisions., (December), 213–220. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2016.11.007>
- Jones, N. A., Shaw, S., Ross, H., Witt, K., & Pinner, B. (2016). The study of human values in understanding and managing social-ecological systems., (1). <https://doi.org/10.5751/ES-07977-210115>
- Laurila, E., Kulmala, A., Luostarinen, S., & Keto, A. (2022). www.doria.fi/ely-keskus
- Pälvimäki, P. (2020). Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019. In <https://julkaisut.metsa.fi/fi/julkaisut/show/2483>
- Pascual, U., Balvanera, P., Díaz, S., Rgy Pataki, G., Roth, E., Stenseke, M., Watson, R. T., Mead, A., O'farrell, P., Pandit, R., Pengue, W., Pichis-Madruga, R. N., Popa, F., Preston, S., Pacheco-Balanza, D., Saarikoski, H., & Strassburg, B. B. (2017). Valuing nature contributions to people: the IPBES approach., 7–16. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2016.12.006>
- Plieninger, T., Dijks, S., Oteros-Rozas, E., & Bieling, C. (2013). Assessing, mapping, and quantifying cultural

- ecosystem services at community level., 118–129. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2012.12.013>
- Plieninger, T., Rana, H. Á. av, Fagerholm, N., Ellingsgaard, G. F., Magnussen, E., Raymond, C. M., Olafsson, A. S., & Verbrugge, L. N. H. (2018). Identifying and assessing the potential for conflict between landscape values and development preferences on the Faroe Islands., 162–180. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2018.07.006>
- Rall, E., Hansen, R., & Pauleit, S. (2019). The added value of public participation GIS (PPGIS) for urban green infrastructure planning., 264–274. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2018.06.016>
- Renfors, S. M. (2021). Stakeholders' Perceptions of Sustainable Tourism Development in a Cold-Water Destination: the Case of the Finnish Archipelago., (5), 510–528. <https://doi.org/10.1080/21568316.2020.1816566>
- Saaristomeren biosfäärialue. (2022). <https://biosfar.fi/>
- Santos-martín, F., Kelemen, E., García-llorente, M., Jacobs, S., Barton, D. N., Palomo, I., Hevia, V., & Martín-lópez, B. (2017)., 1–9.
- Sarlin, A. (2009). <https://julkaisut.metsa.fi/en/publications/show/815>
- Scoones, I., Stirling, A., Abrol, D., Atela, J., Charli-Joseph, L., Eakin, H., Ely, A., Olsson, P., Pereira, L., Priya, R., van Zwanenberg, P., & Yang, L. (2020). Transformations to sustainability: combining structural, systemic and enabling approaches. In (Vol. 42, pp. 65–75). Elsevier B.V. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2019.12.004>
- Scott, A., Carter, C., Brown, K., & White, V. (2009). 'Seeing is Not Everything': Exploring the Landscape Experiences of Different Publics., (4), 397–424. <https://doi.org/10.1080/01426390903009289>
- Selman, P. (2006). Planning at the landscape scale. In Routledge Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.4324/9780203696903>
- Siivonen, K. (2011). Local Culture as a Resource in Regional Development in the Southwest-Finland Archipelago. In <https://www.researchgate.net/publication/277205831>
- Strickland-Munro, J., Kobryn, H., Brown, G., & Moore, S. A. (2016). Marine spatial planning for the future: Using Public Participation GIS (PPGIS) to inform the human dimension for large marine parks., 15–26. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2016.07.011>
- UNESCO—MAB. (2022). <https://en.unesco.org/mab>
- Vadrot, A. B. M., Rankovic, A., Lapeyre, R., Aubert, P. M., & Laurans, Y. (2018). Why are social sciences and humanities needed in the works of IPBES? A systematic review of the literature., S78–S100. <https://doi.org/10.1080/13511610.2018.1443799>
- van Riper, C. J., & Kyle, G. T. (2014). Capturing multiple values of ecosystem services shaped by environmental worldviews: A spatial analysis., 374–384. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2014.06.014>
- Viirret, E., Raatikainen, K., Fagerholm, N., Käyhkö, N., & Vihervaara, P. (2019). Ecosystem Services at the Archipelago Sea Biosphere Reserve in Finland: A Visitor Perspective., (2), 421. <https://doi.org/10.3390/su11020421>
- Wardell-Johnson, Angela. (2011). Value connections between people and landscapes . In (pp. 15–29). Black Swan Press.
- Ympäristöhallinto. (2019). [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Pintavesien_tila/Pintavesien_ekologinen_tila_VarsinaisSu\(27273\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Pintavesien_tila/Pintavesien_ekologinen_tila_VarsinaisSu(27273))

LIITTEET

Liite 1. Kysely

**Maisema-arvot
Saaristomerellä**

Tervetuloa vastaamaan Saaristomerellä maisema-arvoja kartoittavaan kyselyyn!

Kyselyllä kerätään tärkeää tietoa paikallisilta asukkailta ja vierailijoilta heidän kokemuksistaan, arvoistaan ja tulevaisuuden toiveistaan liittyen Saaristomeren alueeseen.

Jokaisen osallistujan vastaukset ovat arvokkaita. Kyselyn täyttäminen kestää noin 20 minuuttia.

Kysely on osa tutkimusprojektia, jonka toteuttavat tohtori Liliana Solé Figueras ja apulaisprofessori Nora Fagerholm Turun yliopistosta.

Vastauksiasi käsitellään luottamuksellisesti ja anonyymisti. Lisätietoja tietosuojakäytännöstä löytyy alla olevasta tietosuojaselosteesta.

Tietosuojailmoitus ↓

Vahvistan että olen ymmärtänyt tutkimuksen tavoitteet ja hyväksyn, että vastauksiani voidaan käyttää tässä hankkeessa ja tallentaa tietosuoja-asetuksen mukaisesti.

☒

Suomi ▼

>

powered by maptionnaire

Kuva L1. Kyselyn johdantositivulla kerrottiin kyselystä ja sen toteutuksesta sekä tutkimusprojektista vastaavat tahot. Kysely oli saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

1/7 Vastaajan taustatiedot

Mikä on suhteesi Saaristomeren alueeseen? (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ Asun alueella ympärivuotisesti

☐ Asun alueella osan vuodesta, esim. lomakausina

☐ Työskentelen alueella mutta asun muualla

☐ Olen aiemmin asunut alueella

☐ Käyn alueella usein vapaa-ajallani

☐ Olen vieraillemassa alueella (esim. lomamatkalla)

☐ Muu

Jos muu, ole hyvä ja tarkenna:

Miten liikut alueella? (voit valita useita vaihtoehtoja)

☐ Autolla

☐ Julkisilla liikennevälineillä (esim. lautalla, linja-autolla)

☐ Moottoripyörällä

<

>

powered by maptionnaire

Kuva L2. Ensimmäisessä osiossa kysyttiin vastaajan taustatietoja kuten suhdetta Saaristomeren alueeseen.

Miten liikut alueella? (voit valita useita vaihtoehtoja)

- ☐ Autolla
- ☐ Julkisilla liikennevälineillä (esim. lautalla, linja-autolla)
- ☐ Moottoripyörällä
- ☐ Purjeveneellä
- ☐ Moottoriveneellä
- ☐ Kajakilla
- ☐ Pyörällä
- ☐ Muu

Jos muu, ole hyvä ja tarkenna:

Merkitse tämänhetkinen sijaintisi Saaristomerellä

- ☐ Seili/Själo
- ☐ Nauvo/Nagu
- ☐ Korppo/Korppoo
- ☐ Houtskär/Houtskari
- ☐ Iniö

<

>

powered by maptionnaire

Kuva L3. Ensimmäisellä sivulla selvitettiin vastaajan tapoja alueella liikkumiseen ja sijaintipaikka kyselyyn vastatessa.

A screenshot of a survey form titled "Saaristomeren maisema-arvot ja tulevaisuuden kehitystoiveet". The form is displayed on a mobile device with a landscape background. It contains several sections with radio button options and text input fields. The first section lists locations: Iniö, Berghamn, Nötö, Aspö, Jurmo, Utö, Örö, and Muu. Below this is a prompt "Jos muu, ole hyvä ja tarkenna:" followed by a text input field. The next section is "Sukupuoli" with options: Nainen, Mies, Muu, and En halua vastata. The final section is "Syntymävuotesi" with a text input field. At the bottom are navigation buttons with left and right arrows, and a logo for "powered by maptionnaire".

☐ Iniö

☐ Berghamn

☐ Nötö

☐ Aspö

☐ Jurmo

☐ Utö

☐ Örö

☐ Muu

Jos muu, ole hyvä ja tarkenna:

Sukupuoli

☐ Nainen

☐ Mies

☐ Muu

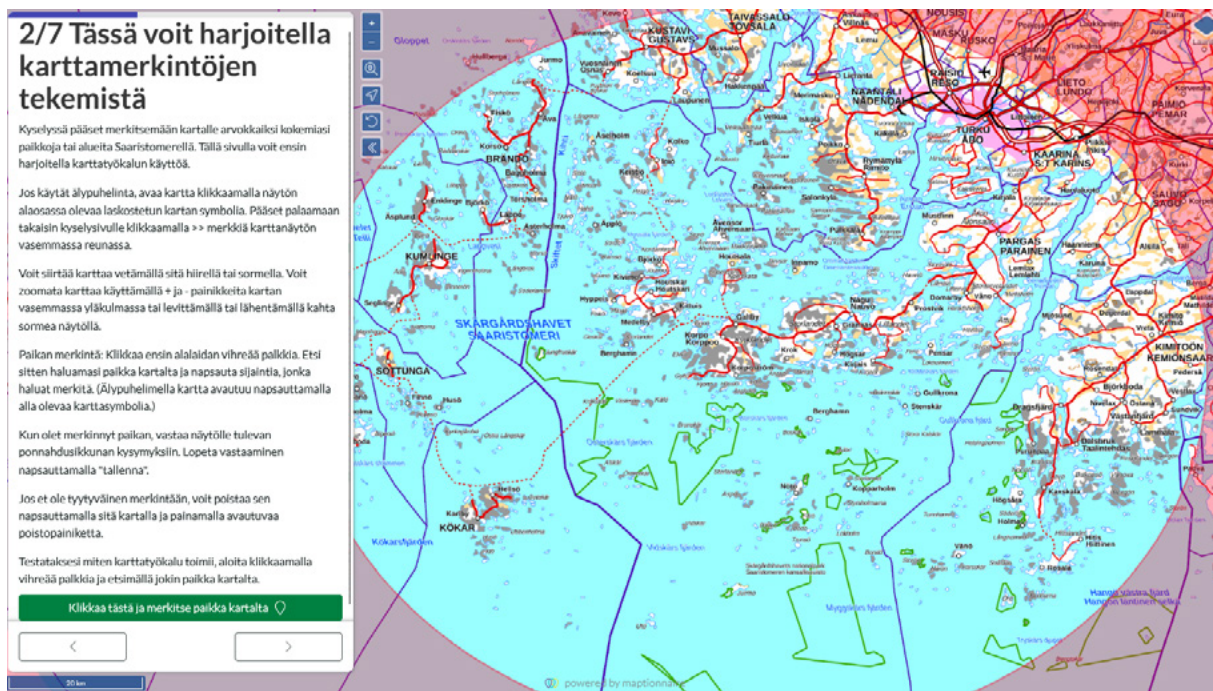
☐ En halua vastata

Syntymävuotesi

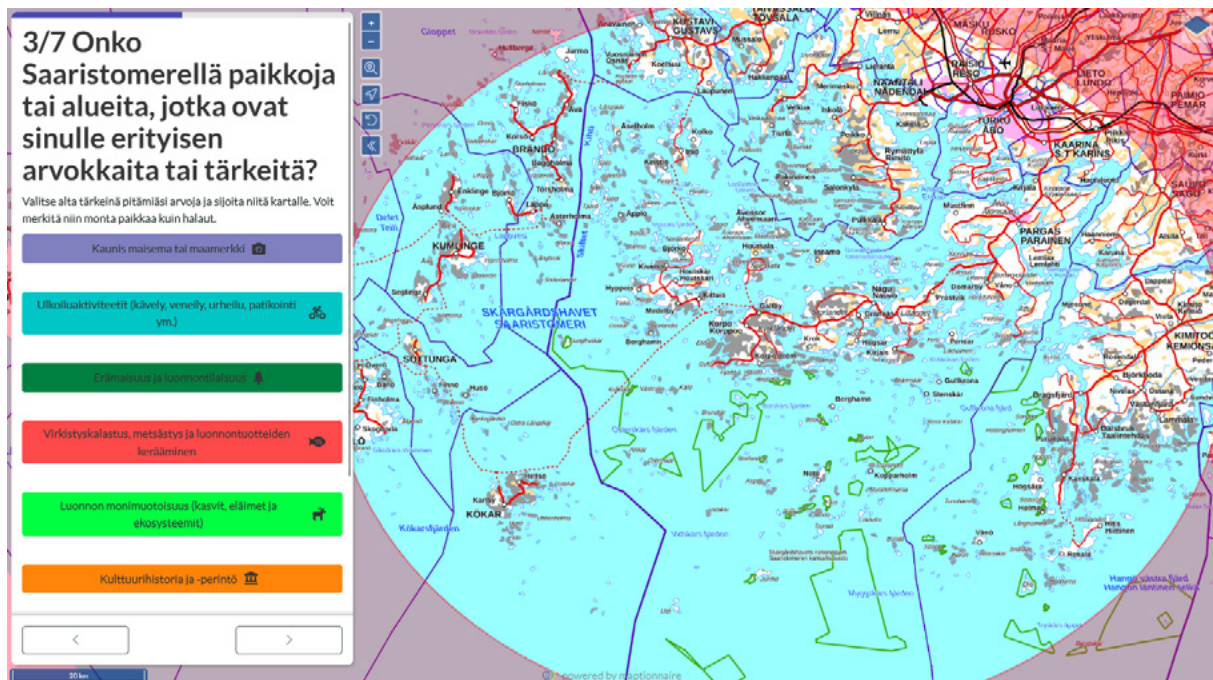
< >

powered by maptionnaire

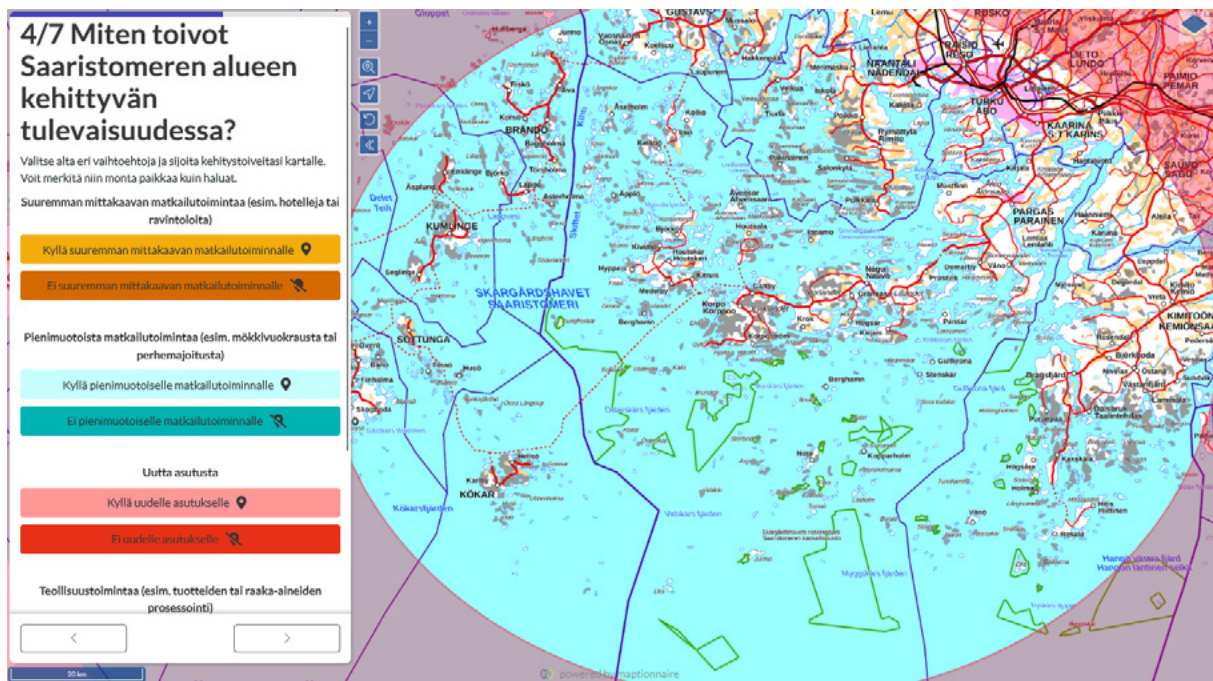
Kuva L4. Ensimmäisen sivun loppuosassa kysyttiin vastaajan sukupuoli ja syntymävuosi.

Kuva L5. Toisessa osiossa vastaaja sai harjoitella karttamerkintöjen tekemistä.

Kuva L6. Kolmannessa osiossa vastaaja sai merkitä kartalle paikkoja, jotka ovat vastaajille erityisen arvokkaita tai tärkeitä. Valmiiksi määritellyt vastausvaihtoehdot (kts. raportin taulukko 1) kuvasivat erilaisia maisema-arvoja.

Kuva L7. Kyselyn neljännessä osiossa vastaaja sai merkitä kartalle erilaisia tulevaisuuden kehitysehtoja. Valmiit vastausvaihtoehdot kuvasivat matkailun, asutuksen, teollisuustoiminnan ja tuulivoiman kehittämistä (kts. raportin taulukko 2). vastaaja sai merkitä kartalle sijainteja, joihin vastajaa ajattelee ko. toiminnan soveltuvan tai ei.

5/7

Mikä Saaristomeren alueen maisemassa on sinulle kaikkein arvokkainta?

Millaisena näet Saaristomeren alueen tulevaisuuden? Kerro meille 2-3 tärkeintä toivettasi ja/tai huolenaiheitasi liittyen seuraavien aihealueiden tulevaisuuden kehitykseen:

Matkailu

Tuulivoima

Rehevöityminen (esim. levien lisääntyminen tai veden kirkkauden heikentyminen)

<

>

powered by maptionnaire

Kuva L8. Viidennessä osiossa kysyttiin, mikä on Saaristomeren maisemassa vastaajalle kaikkein arvokkainta. Lisäksi kysyttiin toiveita ja/tai huolenaiheita liittyen matkailuun, tuulivoimaan rehevöitymiseen ja ilmastonmuutokseen.

Millaisena näet Saaristomeren alueen tulevaisuuden? Kerro
meille 2-3 tärkeintä toivettasi ja/tai huolenaihettasi liittyen
seuraavien aihealueiden tulevaisuuden kehitykseen:

Matkailu

Tuulivoima

**Rehevöityminen (esim. levien lisääntyminen tai veden
kirkkauden heikentyminen)**

**Ilmastomuutos (esim. lämpötilojen nousu, luonnon
monimuotoisuuden heikentyminen, merenpinnan nousu,
sääilmiöiden vaihtelut, perinnemaisemien umpeenkasvu)**

< >

powered by maptionnaire

Kuva L9. Viidennen osion loppuosa.

6/7 Millaisena koet ihmisen ja luonnon välisen suhteen?

Vastaa näkemyksesi mukaisesti seuraaviin väittämiin:

Maapallolla on runsaasti luonnonvaroja, jos vain opimme kehittämään ja hyödyntämään niitä.

Jos asiat jatkavat nykyistä kulkuaan, koemme pian suuren ekologisen katastrofin.

Ihmisen on mahdollista oppia tarpeeksi luonnon toiminnasta voidakseen kontrolloida sitä.

Kasveilla ja eläimillä on yhtä suuri oikeus olla olemassa kuin ihmisillä.

Ihminen on tarkoitettu hallitsemaan muuta luontoa.

Kun ihmiset puuttuvat luonnon toimintaan, seuraukset ovat usein tuhoisia.

Maapallolla on rajallisesti tilaa ja resursseja.

< >

powered by maptionnaire

Kuva L10. Kuudennessa osiossa selvitettiin ihmisen ja luonnon välistä suhdetta, jossa vastattiin erilaisiin väittämiin kuten onko ihminen tarkoitettu hallitsemaan luontoa.

Kun ihmiset puuttuvat luonnon toimintaan, seuraukset ovat usein tuhoisia.

Maapallolla on rajallisesti tilaa ja resursseja.

Ihmisillä on oikeus muokata luontoa tarpeidensa mukaan.

Luonnon tasapaino on erittäin herkkä ja häiriintyy helposti.

Luonto voi palautua tasapainoon teollisuusmaiden ympäristövaikutuksista huolimatta

Ihminen kohtelee luontoa kaltoin.

Ihmisen kekseliäisyyden ansiosta maapallo ei muutu elinkelvottomaksi.

Olemme saavuttamassa maapallon kantokyvyn rajat väestömäärän suhteen.

Ihminen elää luonnonlakien alaisena erityiskyvyistään huolimatta.

< >

powered by maptionnaire

Kuva L11. Kuudennen osion loppuosa.

7/7 Muutama lisäkysymys taustastasi

Koulutuksesi?

- ☐ Ei koulutusta
- ☐ Peruskoulu
- ☐ Lukio
- ☐ Ammattikoulu
- ☐ Korkeakoulututkinto
- ☐ Tohtorikoulutus

Asutko Suomessa?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Kotimaa, jos muu kuin Suomi:

Mikä on ammattisi?

Omistatko maata Saaristomeren alueella?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Jos kyllä, mikä on omistamasi maa-alueen pääasiallinen maankäyttömuoto? (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- ☐ Ympärivuotinen asuminen

Valmis!

 powered by maptionnaire

Seitsemännessä osiossa kysyttiin lisäkysymyksiä vastaajan taustatietoihin, kuten koulutusta, asuinpaikkaa ja ammattia.

Mikä on ammattisi?

Omistatko maata Saaristomeren alueella?

☐ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, mikä on omistamasi maa-alueen pääasiallinen maankäyttömuoto? (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

☐ Ympärivuotinen asuminen

☐ Vapaa-ajan asuminen ja/tai virkistyskäyttö

☐ Maatalous

☐ Metsätalous

☐ Metsästys

☐ Kalastus

☐ Luonnonsuojelu

☐ Energiantuotanto

☐ Liiketoiminta

☐ Muu

Jos muu, mikä:

Voit vielä vapaasti kommentoida kyselyä:

powered by maptionnaire

Kuva L13. Kuudennen osion loppuosa.

Jos kyllä, mikä on omistamasi maa-alueen pääasiallinen maankäyttömuoto? (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

☐ Ympärivuotinen asuminen

☐ Muu

Jos muu, mikä:

Kiitos! Tack! Thank you!

Kiitos, että käytit aikaasi osallistuaksesi tähän tutkimukseen.

Tack för att du tog dig tid att delta i denna forskning.

Thank you for taking the time to participate in this research

[Jatka](#)

☐ Liiketoiminta

☐ Muu

Jos muu, mikä:

Voit vielä vapaasti kommentoida kyselyä:

Kuva L14. Kyselyn lopussa kiitettiin vastaajaa tutkimukseen osallistumisesta kolmella kielellä.

Liite 2. Vastaajien taustatiedot

Taulukko L1. Vastaajien ammattiryhmä (n=371). Ammattiryhmät on tunnistettu European Skills, Competences, and Occupations -luokittelun mukaan.

Ammattiryhmä	lkm	lkm%
Erityisiantuntija	146	39,4
Eläkeläinen	60	16,2
Asiantuntija	35	9,4
Palvelu- ja myyntityöntekijä	34	9,2
Johtaja	32	8,6
Opiskelija	31	8,4
Toimistotyöntekijä	10	2,7
Käsityöläinen	9	2,4
Maanviljelijä / metsänhoitaja / kalastaja	7	1,9
Armeijan työntekijä	3	0,8
Peruskoulu	2	0,5
Työtön	2	0,5
Yhteensä	371	100,0

Taulukko L2. Vastaajien kotimaa (n=536).

Maa	lkm	lkm%
Suomi	493	92,0
Ruotsi	13	2,4
Hollanti	4	0,7
Viro	3	0,6
Saksa	3	0,6
USA	2	0,4
Norja	2	0,4
Australia	2	0,4
Meksiko	2	0,2
Muu	2	2,2
Yhteensä	526	100,0

Taulukko L3. Kyselyn vastaamispaikka (n=502).

Paikkaka	lkm	lkm%
Nauvo/Nagu	133	26,5
Korppoo/Korpo	71	14,1
Iniö	48	9,6
Houtskär/Houtskari	32	6,4
Seili/Själö	31	6,2
Jurmo	17	3,4
Nötö	16	3,2
Utö	11	2,2
Örö	10	2,0
Aspö	8	1,6
Berghamn	1	0,2
Muu	124	24,7
Yhteensä	502	100,0

Taulukko L4. Maanomistus Saaristomeren alueella ryhmittäin tarkasteltuna (n=472).

Vastaus	Kaikki		Paikalliset		Vapaa-ajan kävijät		Matkailijat		Muut	
	lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%
Kyllä	165	35	70	61,4	92	43,6	2	1,4	1	20,0
Ei	307	65	44	38,6	119	56,4	139	98,6	4	80,0
Yhteensä	472	100,0	114	100,0	211	100,0	141	100,0	5	100,0

Taulukko L5. Omistetun maa-alueen käyttömuodot ryhmittäin tarkasteltuna (n=298).

Käyttömuoto	Kaikki		Paikalliset		Vapaa-ajan kävijät		Matkailijat		Muut	
	lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%	lkm	lkm%
Vapaa-ajan asuminen tai virkistyskäyttö	127	42,6	31	18,6	88	72,1	7	87,5	1	100,0
Ympärivuotinen asuminen	60	20,1	53	31,7	7	5,7	0	0,0	0	0,0
Kalastus	26	8,7	14	8,4	11	9,0	1	12,5	0	0,0
Metsätalous	17	5,7	14	8,4	2	2,5	0	0,0	0	0,0
Metsästys	17	5,7	12	7,2	5	4,1	0	0,0	0	0,0
Luonnonsuojelu	17	5,7	14	8,4	3	2,5	0	0,0	0	0,0
Maatalous	16	5,4	14	8,4	2	1,6	0	0,0	0	0,0
Liiketoiminta	11	3,7	10	6,0	1	0,8	0	0,0	0	0,0
Energia tuotanto	3	1	3	1,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Muu	4	1,3	2	1,2	2	1,6	0	0,0	0	0,0
Yhteensä	298	100,0	167	100,0	121	100,0	8	100,0	1	100,0

Liite 3. Maisema-arvojen ja kehitystoiveiden sisällönanalyysi

Taulukko L6. Esimerkkejä (lihavotu teksti) maisema-arvoja kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 46 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin maisema-arvojen alle.

Maisema-arvot ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Ympäristö	Vastaajat arvostavat luonnon elementtejä, kuten merta, yleisesti luontoa, jyrkän teitä ja kallioita jne.
Meri	"Luonto, meri, rauha"
Luonto	"Luontoarvot, puhdas meri"
Kivikko	"Upeat kalliot"
Kallio	"Havet, klipporna och öarna"
Meriluonto ja vedenalainen ympäristö	"Marine nature, clean waters. Diverse fish stock"; "Underwater cultural heritage"
Muuttuva sää ja vuodenajat (myrskyt, tuli, lumi)	"Näköala merelle, tuulten ja myrskyjen katselu, auringon nousut ja laskut "
Kaunis maisema tai maa-merkki	Vastaajat arvostavat saaristomaisemia, erityisesti niiden monimuotoisuutta, saariston luonnetta, kauneutta tai rannikkomaisemia.
Maisemallinen monimuotoisuus	"Maisema sellaisenaan ja sen monimuotoisuus , luonto, asutus, viranomatoiminta, linnakesaaret ja majakat"; "Kauneus. Joka päivä uudet maisemat "
Saaristomeri kokonaisuutena	"Saaristo kokonaisuudessaan , veden puhtaus" "Hela området fungerar som ett livselixir på alla plan för mig. Jag anser att hela området är värdefullt och känsligt och klarar inte av stora ingrepp vare sig det gäller turism, industri, trafik osv"
Kauneus (esteettisyys)	"Kaunis ja lähes koskematon luonto"; "Puhdas vesi, kaunis maisema"
Rannikkomaisemat (rikkonainen maisema, kiviset rannat ja saaret)	"Luonto, saaristorannat ja riittävästi vapaita kalliorantoja jossa rakennukset sulautuvat luontoon "
Hajanaiset saaret ja luodot	"Luonnontila, veden puhtaus, ilman puhtaus, avoin meri ja saaritilkkutäkki "
Visuaalinen maisema	"Meri ja hienot maisemat ja niiden säilyttäminen eläimien elinympäristönä"
Avoin maisema	"Öppna landskap hppa frå ö til ö. Internet biltrafik"
Pienimittakaavainen / maisemaan sopiva infrastruktuuri	"Rakennukset perinteisiä, lomarakentaminen istuu maisemaan huomaamattomasti! Ei isoja hotellialuetta"
Merinäköala	"Hiljainen merimaisema"; "Itse itämeri. Meri on aina ollut minulle tärkeä ja sen katsominen ja seuraaminen tuo rauhaa ja turvaa, myös myrskyssä"
Valo ja värit	"Alkuperäis maisemat venevajat mökit periteiset värit ja kalastustoiminta"
Erämaisuus ja luonnontilaisuus	Vastaajat arvostavat saariston erämaisyyttä ja luonnontilaisuutta, erityisesti koskemattomuutta, vapaata ja rakentamatonta ympäristöä.
Koskematon / luonnontilainen	"Koskematon luonnontilainen metsä "; "Koskemattomat maisemat , idylliset huvilat ja puhdas saaristo"
Vapaa ei rakennettu ympäristö / vapaat rannat	"Mökeistä vapaana olevat rannat"
Ulkosaariston luonto	"Maisemassa tärkeintä on meri ja saaret, joiden rantoja ei ole rakennettu täyteen mökkejä. Erityisesti ulkosaaristo on lumoava koska se on enemmän luonnontilassa ja siellä on paljon asuttomattomia luotoja jne. Arvokasta on myös aidot saariston kylät kuten Aspö ja vaikka Utö. Tärkeää on mielestäni taata ympärivuotinen asuminen, jotta saaret pysyvät asuttuna. Paikallisten kohtaaminen on ihanaa ja luo uusia merkityksiä saaristolle kuin vain matkailu-alueena toimiminen"
Läheinen ja saavutettava luonto	"Luonnonläheisyys. Ei uutta rakentamista liian näkyvästi"; "Möjligheten till ett liv nära miljö och djur! Jag driver odling och djurhållning och det är en lyx att få göra det här ute. Sommaren är full av liv och glada möten medan höst vinter ger återhämtning! Fåglarnas kamp och djurlivet kommer nära inpå en och man stannar upp och lever. Inte ett lätt liv, då hade jag stannat i Sverige"
Asumattomat saaret	"Asumattomat saaret , joissa suojaisia luonnonsatamia"

Maisema-arvot ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Rauhallisuus ja hiljaisuus	Vastaajat arvostavat saaristossa koettavaa levollisuutta, erityisesti sisäistä levollisuutta, ympäröivää hiljaisuutta, tilavuutta ja ihmisten vähäistä määrää.
Levollisuus / rauha	"Merimaisemat ja saariston rauhallisuus "
Hiljaisuus	" Hiljaisuus . Ja se on kaukana liian monimutkaisesta, kaupunkilaistuneesta kulutusyh-teiskunnasta, jossa ihmiset eivät arvosta toisiaan, ympäristöään tai itseään"
Tilantuntu	" Avaruus , karun kaunis luonto"
Ihmisten vähäinen määrä	"Mahdollisimman "alkuperäinen"; Ei paljon turisteja saarille , paitsi isot saaret, Nauvo Kemiö jne"
Kulttuuriperintö ja elinympäristö	Vastaajat arvostavat saariston kulttuuriperintöä ja elinympäristöä, kuten perinteisiä saaristokylä ja arkkitehtuuria, kulttuurimaisemaa ja -perintöä, elävää paikallisyhteisöä, perinteisiä elinkeinoja ja yksinkertaista elämäntapaa jne.
Perinteiset saaristokylät ja arkkitehtuuri	" Perinteinen saaristoasutus , luonnonmukaisuus"
Kulttuurimaisema ja -perintö	"Alueiden erilaisuus, karusta rehevään. Kulttuurihistoria, ihmisten elämä enne ja nyt "
Elävä paikallisyhteisö	" Paikallisyhteisöjen elinvoima , kalastajat fasilitteineen. Puhtaampi meri ja terve linnusto"
Perinteinen elinympäristö ja yksinkertainen elämäntapa	" Människorna, "indianerna" om man kan säga så, de som lever, bor och verkar i skärgården, som ser till, och sköter om skärgården så den får alla dessa för skärgården typiska drag, små strand bodar, djur som ger betade strandängar, de som fiskar och jagar och ger skärgården dess liv... "
Yhteys luontoon	"Lugnet, tystnaden, svenska språket, riktigt liv med och i naturen "
Paikallis ruoka ja paikalliset tuotteet	"Meri ja rantakalliot, kauas katselu on rentouttavaa, erilaisia luonnoneläimiä näkee kuin kaupungissa asuessa. Lähiuoka on ykkösjuttu esim kalat ja perunat "
Ruotsin kieli	"Lugnet, tystnaden, svenska språket , riktigt liv med och i naturen"
Luonnon monimuotoisuus	Vastaajat arvostavat luonnon monimuotoisuutta, erityisesti lintuja ja yleisesti biologista luonnonmonimuotoisuutta.
Biodiversiteetti	" Harvinaiset kasvit ja niiden suojelu on ykkösasia. Linnusto ja kalakantojen säilyminen. Meren pysyminen uimakelpoisena. Upeat maisemat"
Linnut	"Meri. Maisemat pysyy luonnollisina, ettei umpeudu. Linnut ja eläimet. Pientä turismia"
Kasvillisuus	"Saaristo, Meri, saaristomeren ominainen kasvusto "
Eläimistö	"Meri ja rantakalliot, kauas katselu on rentouttavaa, erilaisia luonnoneläimiä näkee kuin kaupungissa asuessa. Lähiuoka on ykkösjuttu esim kalat ja perunat"
Puhtaus	Vastaajat arvostavat saariston puhdasta luonnetta ja piireitä, kuten puhdasta vettä, ilmaa tai puhtautta yleisesti.
Puhtaat vedet	"Ulkosaaristo. Huolena meren puhtaus "
Puhdas luonto / puhtaus	" Puhdas luonto ja tapaaminen paikallisten asukkaiden kanssa"; " Puhdas ja rakentamaton luonto "
Puhdas ilma	"Lugnet, Ren luft , Alla känner alla = trygghet"
Ainutlaatuisuus ja aitous	Vastaajat arvostavat saariston ainutlaatuisuutta ja autenttista luonnetta.
Ainutlaatuisuus ja aitous	" Autenttisuus ja rauhallisuus. Meren läheisyys"; " Ainutlaatuinen saaristo kokonaisuudessaan"
Saavutettavuus	Vastaajat arvostavat saavutettavuutta ja liikkumismahdollisuuksia, kuten veneilyreittejä, vapautta liikkuu ja pyöräilyreittejä.
Venereitit	"Monimuotoisuus, mahdollisuus liikkua vesillä , vesilinnut, puhdas meri"
Vapaus liikkumiseen	" Friheten att röra sig med båt var man vill "
Pyöräilyreitit	"Luonto, puhdas ilma ja luonto ja vesi. Aktiviteetti, ahdollisuudet ja pyöräilyreitit "

Maisema-arvot ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Ulkoilu aktiviteetit ja virkistys	Vastaajat arvostavat saaristossa mahdollisia ulkoiluaktiviteettejä.
Ulkoilu aktiviteetit	"Asumattomat saaret ja kalliit. Koko alue, meri, rauha, virkestysmahdollisuus "
Virkistyskalastus, metsästys ja keräily	"Närheten till naturen. En levande skärgård. Möjligheter till att röra sig i naturen, både till havs och på land. Möjligheter till att fiska . Möjligheter att utan egen båt röra sig mellan öarna"
Oppiminen	Vastaajat arvostavat saariston mahdollistamia oppimiskokemuksia.
Oppiminen	"Att bevara Skärgårdshavets biologiska mångfald. Och att bosättningen i hela området skall vara möjlig. Att bosättning och besökare är upplysta och medvetna om vad som är bra för skärgårdshavets natur/kultur "

Taulukko L7. Esimerkkejä (lihavotu teksti) matkailuun liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 43 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempiin kokonaisuuksiin eli luokkiin.

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Pienimuotoisen matkailun kehittäminen	Vastaajat toivoivat pienimuotoista turismin kehittämistä, johon liittyy kestävä turismi suhteessa luontoon, suurten turistivirtojen mahdollisia rajoituksia ja paikallisuuden säilyttämistä.
Pienimuotoinen ja paikallinen matkailu	"Pientä matkailutoimintaa paikallisten yrittäjien voimin. Enemmän yhteistyötä yrittäjien kesken"
Kestävä matkailu	"Toivon saaristomatkaillen toteuttavan kestävän kehityksen periaatteita ja kunnioittavan erityisesti luontoarvoja"
Matkailurajoitukset ja sääätely	"Matkailu lisääntyy ohjatusti myös ulkomaalaisille kävijöille. Vierasvenesatamia avautuu lisää"
Ei suuren mittakaavan matkailua tai isoja yrityksiä	"Ei suuren luokan yritystoimintaa alueelle"
Paikallisuuden säilyminen	"Palveluiden kehittäminen, paikallisuutta mieluummin kuin vaikkapa thairavintoloita"
Haitalliset ympäristövaikutukset	Vastaajat ovat huolissaan turismin aiheuttamista vaikutuksista ympäristöön, joihin liittyvät roskaaminen, luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ihmisestä johtuva melu ja saasteet.
Roskaisuus ja jätehuolto	"Matkailun aiheuttama roskaaminen; Att turismen skall utökas okontrollerat. Nedskräpning till följd av det. Lösa hundar som stör fågel och djurlivet och de fastboendes husdjur"
Vaikutukset luontoon ja monimuotoisuuteen	"Liika matkailu pilaa luontoa. Roskia jätetään luontoon. Jo nyt melu on lisääntynyt kun kaupunkilaiset ei osaa olla tai puhua hiljaa. Veneilijät eivät enää noudata sääntöjä vaan ajavat ylinopeutta rajoituksista huolimatta"
Rehevöityminen ja meren saastuminen	"Puhdas meri, linnut, rantojen rehevöityminen huolestuttaa"
Lisääntyvä haja- ja rantarakentaminen	"Mökkirakentaminen ja muut maankäytön muutokset, metsien hakkuu ja lintujen ja muiden eläinten pesimäalueiden tuhoutuminen sekä rantojen umpeenrakentaminen huolestuttavat. Pienimuotoinen, ihmisvoimin tapahtuva matkailu sopisi Saaristomeren alueelle, mutta suurimuotoista matkailutoimintaa alueelle ei tarvita"
Melu	"Huoli kasvavasta veneliikenteestä ja sen aiheuttamasta metelistä, joka vie rauhan eliöstöltä ja myös ihmisiltä. Saarien luonnon kuluminen. Hyvä, jos matkailu tuo elinmahdollisuuksia saaristolaisille"
Vieraslajit	"Huolenaiheina vieraslajit ja luontoarvojen pilaantuminen. Toiveena uudet elinkeinot ja mahdollisuus pitää alue asuttuna"
Lajien liikaleviäminen	"Att turismen skall utökas okontrollerat. Nedskräpning till följd av det. Lösa hundar som stör fågel och djurlivet och de fastboendes husdjur"
Päästöt	"Suuret ihmismassat ja sitä kautta ympäristön kuluminen ja kuormitus huolestuttavat. Pelkään myös luonnon rauhan puolesta jos matkailu saaristossa lisääntyy. Pidän itse retkeilystä ja toivoisin että se olisi Saaristomerellä mahdollista myös ilman omaa venettä tai veneilytaitoja"
Matkailun lisääntyminen	Vastaajat ovat huolissaan turismin kausiluontoisuudesta ja turismin kasvusta suuressa mittaluokassa, joka haittaa myös luonnon kantokykyä.
Liikaa matkailua	"Liiallinen turistimäärä luonnon kustannuksella. Toivon, että ekologiseen fossiilittomaan matkailuun panostetaan"
Kasvava matkailun määrä	"Saariston rengastie on lisännyt alueella liikenteen ja ihmisten määrää aivan valtavasti 15 vuoden aikana. Ymmärrän, että paikallisille se tuo tienestitä, mutta kestääkö luonto? Mielestäni alueen arvo on juuri siinä, että alueella ei ole paljon ihmisiä. Säilyykö arvo turistien määrän kasvaessa?"

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Kausiluonteisuus	"Matkailun raskaus keskittyy ajalle juhannuksesta koulujen alkuun. Tuon ajan pidentäminen voisi vähentää kertaraskautta. Majoitusvaihtoehtoja voisi lisätä, kestävän ja luontoa suojelevan rakentamisen periaatteilla"
Luonnon kantokyvyn rajat	"Toivon matkailijamäärien kasvua koska alue on todella hieno ja että moni saisi kokea sen, mutta olen huolissani luonnon kantokyvystä. Esim. Seili on hieno paikka ja kaikkien pitäisi nähdä se, mutta hsen luonto on hyvin haavoittuva ja pelkään liiallisten matkailijamäärien tuhoavan sen"
Kasvu ja taloudelliset vaikutukset	Vastaajilla oli toiveita paikallisen elinkeinon ja liiketoiminnan kehittämiseksi sekä markkinoinnille alue huomioiden.
Kasvumahdollisuudet / tulevaisuuden kohteet	"Tänne mahtuu kyllä lisää matkailua, kunhan meri pysyy puhtaana"; Turismen skulle gärna få öka, så att det skulle vara lönsamt för tursimföretagare"
Tulonlähde ja liiketoiminta paikallisille	"Toivon pienyrittäjien liiketoiminnan kannattavuutta sekä yhteisöllisyyden säilyvyyttä" "Matkailun lievä lisääminen voisi tuoda alueen asukkaille lisää elinkeinomahdollisuuksia ja pitää saaristoa elävänä osaltaan. Toivon kuitenkin, että matkailu pidetään kohtuullisen pienimuotoisena." "Det är viktigt att kunna ha turism i området så att människor kan bo året om i området"
Kaupallistaminen ja yrittäjien tukeminen	"Mielestäni saaristoyrittäjyyttä tulee tukea kaikin tavoin jotta se pysyy elinvoimaisena ja kahvilat/ravintolat/saunat/satama palvelut säilyvät saman tasoisina ja paranevat. Paranemisella en tarkoita, että joka satamassa tulisi olla suihkut ja hotellitasoiset majoitukset. Enemmänkin, että huusseista pidetään huolta ja aukioloajat vaikka pitenisivät. Olisi kivaa vaikka päästä saunaan sesongin ulkopuolellakin toukokuussa ja syyskuussa."
Tuki paikallisille asukkaille ja elinkeinolle	"Lisää "lomapaketteja" saaristoon. Jotta tänne tuleminen ei vaikuttaisi niin vaikealta, kun majoitus, ruoka, liikkuminen jne. on jo valmiiksi huolehdittu"; "Rengasteiden suosio, erityisesti pyöräillen toivottavaa. Markkinointia ja yhteistyötä niiden kehittämiseksi. Pyöräilijöille tarvitaan turvallisempaa tilaa teillä"
Kotimaan matkailun lisääminen ja edistäminen	"Tulevaisuus näyttää hyvältä. Suomalaiset panostavat yhä enemmän kotimaan matkailuun"; "Kotimaan matkailu mahdollistaa saariston pitämisen elävänä"
Liikkumisen ja saavutettavuuden haasteet	Vastaajat mainitsivat puutteita ja huolenaiheita alueella liikkumiseen julkisen liikenteen ja lauttayhteyksien osalta. Myös kestävä matkailu ja vaihtoehtoisen liikku- mistavat nousi vastauksissa esiin.
Lauttayhteyksien ja julkisen liikenteen parantaminen	"Min största oro är att vi i framtiden inte kommer ha färja till Vänö. Utan den så blir det svårt för turister och boende att besöka ön; Lauttayhteyksiä voisi hieman parantaa, mutta toivon ettei saaristoalue kehittyisi liikaa"
Pyöräilyinfrastruktuurin puuttuminen	"Pyörätiet lisättävä, jotta turvallisempaa"
Kasvava veneliikenne ja lisääntyvät satamat	"Huoli kasvavasta veneliikenteestä ja sen aiheuttamasta metelistä, joka vie rauhan eliöstöltä ja myös ihmisiltä. Saarien luonnon kuluminen. Hyvä, jos matkailu tuo elinmahdollisuuksia saaristolaisille"
Vaellusreittien ja tiedotuksen puuttuminen	"Selkeitä reittiehdotuksia retkeilijöille. Kulkuyhteydet, majoitusvaihtoehdot, vesi ja huoltopisteet esim pyöräilijöille"
Kestävien liikkumisvaihtoehtojen kehittäminen	"Meri saastuu pikkuhiljaa. Veneily saisi puhdistua esim sähkövoima; Toivon, että matkailtaisiin siten, että kuormitettaisiin mahdollisimman vähän upeaa luontoamme. Olen huolissani välinpitämättömästä turismista"
Melontainfrastruktuurin puute	"Huviveneilyn ja mökkeilyn lisääntyminen huolestuttaa. Enemmän retkeikypaikkoja melojille. Veneilijöille rakennettujen palvelujen muuttaminen melojille sopiviksi (esim. Laiturit)"

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Liikaa liikennettä	"Liika on liikaa. Lauttajonot jo nyt pitkiä. Autoja on paljon ja kaikilla kiire jonnekin. Kevyen liikenteen ja jalankulkijoiden huomioonottaminen jäänyt ähäiseksi"
Paikallisen luontomatkailun kehittäminen	Vastaajilla oli toiveita alueen kehittämiseen ja suunnitteluun matkailun osalta. Näihin kuului huoli turismin keskittymisestä ja aiheutuneesta melusta, kuin toiveita paikallisyhteisön osallistamisesta.
Luonnon ja hiljaisuuden säilyminen	"Haavoittuvan saaristoluonnon monimuotoisuuden ja ihmisen hyöty ja virkistyskäytön välinen balanssi. Kuinka turvata luontoarvot matkailun lisääntyessä ja sitä kehitettäessä? Kenties luontomatkailulla voi olla osansa tässä"; "Toivon, että luonto saisi säilyä koskemattomana ja että eläimille ja lajeille jätetään elintilaa ja sekä rauha. Haluaisin nähdä, että pyöräilymatkailuun satsattaisiin ja että paikallisia pieniä aidon tuntuista majoituspaikkoja löytyisi lisää (...)"
Keskittyminen isoille saarille ja tunnettuihin nähtävyyksiin Paikallisyhteisöjen osallistaminen	"Toivon, että suuremman mittaluokan matkailu keskittyy Öröhön, Nauvoon ja Korpooseen yms. Toivon, ettei luontoarvoiltaa rikkaimpia saaria pilata turismilla" "Massaturismin välttäminen! Luonnon kestävä huomioiminen turismissa, nyt esim Utössä jo liikaa ottaen huomioon saaren luonnon kestävänsaariston pysyvien asukkaiden mielipiteiden huomioiminen päätöksenteossa"
Luontoyhteyden ja oppimisen lisääminen	"Rauhallisien, vastuullinen matkailu. Ihmisen luontosuhteen vahvistaminen kokemuksen ja elämyksen sekä oppimisen kautta"
Palvelujen ja tuotteiden puute	Vastaajat kokivat puutteita alueen palveluissa ja tuotteissa; erilaisiin infrastruktuureihin toivotaan parannusta
Lisää majoitustilaa ja maisemaan sopivia palveluita	"Olisi mukavaa jos olisi enemmän vuokramökkejä Leirintäalueita olisi myös kiva, jos olisi enemmän"
Lisää veneilyinfrastruktuuria	"Erlaisia vierassatamia pitää kehittää ja tukea. Koska kausi on suhteellisen lyhyt, on tärkeää, että yrittäjät oppivat markkinoimaan palvelujaan. Tietoa pitää olla saatavilla"
Paikallisen ruuan heikko saatavuus	"(...) Dessvärre är det omöjligt att servera äkta skärgårdsmat eftersom sål och sjöfågel inte går att få på menyerna och det är billigare för företagarna att köpa fisk från Estland eller odlad lax från Norge (...)"
Jätteiden kierrätys ja septipumppujen vähyys Tiedottamisen kehittäminen Vessojen määrä	"Matkailun pysyminen/kehittyminen kestäväan suuntaan. Veneilijöille jätteiden lajittelumahdollisuuksia ja septiasemien riittävä tiheys" "Bättre cykelvägar. Bättre info om turbåtar till mer otillgängliga öar"
Paikallisyhteisöjen tukeminen	Vastaajat kokivat puutteita paikallisyhteisöjen tukemisessa ja kulttuuriarvojen arvostuksen puutetta.
Kulttuuriarvojen arvostuksen puute	"Kulttuuriympäristöä arvostavia palveluita. Ei bukkaukset rakentamista"; "Bevarande av skärgårdskulturen viktigt. Småskalig turism är OK men större turistanläggningar hör ej hemma här, speciellt inte i ytterskärgården"
Pysyvään asumiseen tarkoitettujen ratkaisujen tukeminen	"Liika ratsastaminen turismilla on nykyisessä epävakaassa maailman tilanteessa kuolinisku monille tiloille ja matkailuyrittäjille; En halua matkailun lisääntyvän jos luonto kärsii. Nykyinen rasitus luonnolle alkaa jo olemaan rajoilla... Pysyvä asutus ja sille mahdollisuudet oltava olemassa"
Matkailijat eivät ymmärrä / välitä	"Bland turister finns det tyvärr alltid dem som bara kommer med buller o bång, utan att alls vara intresserade av det unika som finns i skärgården. För mycket turister tar bort det ursprungliga och det som gör skärgårdsbyarna annorlunda än det som finns annanstans"
Lauttojen ja palveluiden puute paikallisille	"De som bor året om i skärgården borde alltid ha förtur på färjorna framom turisterna. Vi är en barnfamilj och kör vi våra barn på en hobby till fastlandet vet vi inte om vi ryms hem med följande färja fast vi bor året om på Rosala. Detta är ju helt absurt att alla taturister/sommargäster ska jämföras med ortsbör"

Taulukko L8. Esimerkkejä (lihavotu teksti) tuulivoiman kehittämiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 40 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempiin kokonaisuuksiin eli luokkiin.

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Sijainti vaikuttaa	Vastaajat korostavat sijainnin merkitystä, kun uusia tuulivoimaloita suunnitellaan. Vastauksista esiin nousee ehdotuksia sijainnin suhteen; Saaristomerelle, muualle kuin Saaristomerelle, kauas merelle ja kaikkialle.
Sijainnilla on väliä	"Kannatan. Järkevällä sijoittelulla. Meidän kaikkien kuuluu mahdollistaa uusiutuvan energian sijoittelu paikoille, joilla se on kannattavaa mutta ei haittaa ympäristöä isossa kuvassa"; "Hyvin sijoitettuna kyllä, jopa tuulivoimapuistot alankomaiden tapaan"
Saaristomerelle	" Sopii saaristoon tuulten vuoksi "; "Ok, mutta ei liian hallitsevasti saaristoon."
Kauas merelle	" Kauemmas merelle kyllä. Maisemat huomioitava."
Muualle	" Vindkraft ute i skärgården förstör landskapet. Vindkraft passar sig bäst på fastlandet."
Kaikkialle	"En vastusta. Tätä lisää joka notkoon ja kumpareelle. "
Ei minun "takapihalleni"	"Not in my backyard"; "Toivon toki tuulivoimaa lisättävän. En kuitenkaan tiedä missä sille olisi parhaiten tilaa. Ymmärrän esimerkiksi mökkeilijöiden mahdollisia nimby-ajatuksia hyvin. "
Huoli maisemasta	Vastaajat korostavat huoltaan Saaristomeren maiseman muuttumisesta. Maisemaan kohdistuvia muutoksia käsitellään vastauksissa sekä rakennetussa että rakentamattomassa ympäristössä.
Maisema	"Tuulivoima on ihan hyvä mutta se pilaa maiseman jos sitä on liikaa "; " Tuulivoima on huonoa ja tuhoaa maiseman. "
Rakennettu ja/tai asumaton ympäristö	"Tuulivoimaa voi hyvin lisätä jo rakennettuun ympäristöön ja asutuille saarille ja niiden läheisyyteen. "
Ei rakennettu ja/tai asumaton ympäristö	" Ändast långt ifrån bosättning/stugor. På obebodda holmar eller skär är det ok."
Huoli luonnosta	Vastaajat ilmaisevat huolensa tuulivoiman vaikutuksista luonnolle, kuten eläimille ja hiljaisuudelle.
Luonnontila	" Suurin huoleni on negatiivinen vaikutus luonnolle. Esim linnuille"; "Är positiv till vindkraft men orolig för ljudet och hur det ska påverka miljön runt om kring. "
Eläimet	"Om man lyckas skapa vindkraftverk som inte dödar fåglar blir jag mer positiv till dem, men så länge de står som köttkvarnar vill jag inte ha dem i skärgården. "
Melu	"Tuulivoimaa vastaan tullaan kamppailemaan melun takia "; " Tuulivoimalat ovat meluisia ja näkyvät kauas. Voisi varmaan sijoittaa pienempiä talokohtaisia voimaloita."
Sää ja tuulisuus	" Sopii saaristoon tuulten vuoksi "
Hiljaisuus	" Ehdottomasti Ei tuulivoimalle. Se pilaa hiljaisuuden. Meillä hiljaisuutta eivät pilaa edes vesiskootterit tai moottoriveneet. Paikkamme on todelkinen rauhantyyssija."
Osa tulevaisuutta	Vastaajat kokevat tuulivoiman olevan osa alueen tulevaisuuden kehitystä. Vastauksissa esiintyy tuulivoiman tarpeen lisääntyminen, energiaomavaraisuus ja -tuotanto.
Tuulivoiman määrää täytyy lisätä	" Tuulivoimaa kannattaa lisätä "; " Lisää tuulivoimaa "
Teknologiaa on kehitettävä	" Bör utvecklas och byggas "; "ja men mer utvecklad och miljö- och fågelvänlig"
Osa energiateollisuuden tulevaisuutta	"On varmaankin todellisuutta tulevaisuudessa (vaikken sitä itse haluaisi) "; " Tulevaisuuden voimanlähde. "
Energiaomavaraisuus	" Lisää omavaraista energiatuotantoa "
Energiantuotanto	"Vindkraft betraktar jag som en potentiell inkomstkälla i skärgården "
Looginen vaihtoehto	" Jos järkevää, ja tuottavaa "

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Mittakaavalla on väliä	Vastaajat korostavat, että hankkeiden mittakaavalla on suuri merkitys.
Pienimittakaava	"En koe ongelmana mittakaavan säilyessä järkevänä. Eli kun saaristomaisemaa ei tuhoa tuulivoimapuistot."; "Pienempiä tuulivoimaloita jotka eivät valtaa maisemaa."
Suuri mittakaava	"Mielestäni kannatettavaa mutta avomerelle tuulivoimapuistojen muodossa. Ei saarille isossa mittakaavassa."
Mittakaava	"Saaristomerellä on potentiaalia tuulivoiman suhteen, kunhan niiden sijoittelu ja koot mietitään tarkkaan. "
Vaikutus ihmisiin	Vastaajat jakavat ajatuksista tuulivoiman vaikutuksista alueella liikkuviin ja eläviin ihmisiin. Esiin tuodaan ajatuksia tuulivoiman vaikutuksista maanarvon kehittymiseen, visuaalisiin haittoihin ja terveysvaikutuksiin.
Ihminen	"Ajatuksena hyvä, jos ei häiritse lähialueen asukkaita tai mökkeilijöitä."; "Haitat asukkailla ja mökkiläisille. Mahdollisuus tuottaa puhdasta sähköä."
Turismi	"Maiseman pilaantuminen turistikohdeissa"
Terveys ja turvallisuus	"Tuulivoimasta on paljon viitteitä sen vaarallisuudesta ihmisten ja eläinten terveydelle."
Maanarvon kehittyminen	"Problemet är att områden kring jättemöller förlorar i värde. Ingen markägare går frivilligt med på sånt."
Armeija	"Tuulivoimahankehan on löyty jäihin merikotkien ja ARMEIJAN takia jo vuonna 2015, Varsinais-Suomen kaavasta voi lukea."
Kulttuuriperintöä on suojeltava	"Uusiutuvaa energiaa tarvitaan mutta kulttuuriperinnöllisesti tärkeitä paikkoja ei saisi pilata paloilla tai tuulimyllyillä "
Monipuoliset energiaratkaisut	Vastauksissa käsitellään myös monipuolisesti muita energiaratkaisuja, kuten aurinko-, aalto- ja vesivoimaa.
Aurinkoenergia	"Mielestäni tuulivoima ei sovi saaristomaisemaan vaan parempi vaihtoehto olisi vähemmän näköhaittaa luova aurinkovoima. "
Energialähteet	"Tuulivoimaa lisätään huomattavasti, jotta myös muun Suomen sähköntarvetta voidaan kattaa sillä. Tuulivoiman kysyntä aiheuttaa valtavan tarpeen rakentaa ympäristöön voimaloita."
Fossiiliset polttoaineet	"Tuulivoimaa tarvitaan fossiilisista polttoaineista eroon pääsemiseksi. Tämän vuoksi olen valmis hyväksymään tuulivoimalaitokset saaristossa, vaikka ne eivät kovin esteettisiä olekaan."
Aaltovoima	" Aaltovoima ja tuulivoima järkevästi toteutettuna toimivaa. "
Geoterminen energia	"Solenergi är bättre och jordvärme "
Vesivoima	"Nej, sol och vattenkraft bättre för utseende och återvinning av gamla vindkraft apparatur"
Huoltovarmuus	"Ei vilkkaasti liikennöidyille väylille tai asuinkohteisiin. Tarpellisuus, huoltovarmuus, ja turvallisuus ennen kaikkea. "
Kestävä kehitys	Vastauksissa käsitellään tuulivoimaan liittyviä kestävän kehityksen teemoja, kuten tuulivoimaloiden kerrättämistä ja ekologisuutta.
Kestävä kehitys	"Toivonnettä uusiutuvaa energiaa voidaan tuottaa kestävästi "; " Kestävät energiaratkaisut välttämättömiä , tuulivoiman lisäksi aurinkopaneelit osana sähköntuotantoa"
Kierrätys	"Sitä hyödynnettäisiin enemmän, mutta keksitään ratkaisuja käytöstä poistuneiden tuulimyllyjen hävittämiseen "
Haastava projekti	" On vaikea toteuttaa "
Ekologisuus	" Ekologisuus tärkeää "

Taulukko L9. Esimerkkejä (lihavotu teksti) rehevöitymiseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 41 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempiin kokonaisuuksiin eli luokkiin.

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Ihmistoiminta rehevöitymisen taustalla	Vastaaja mainitsi ihmisen toiminnan lisäävän rehevöitymistä.
Maatalous	" Maatalouden päästöjen vaikutus Saaristomeren tilaan on kiistaton. Maatalouden ravinnepestöt on saatava vähenemään, jotta Saaristomeri säilyy elinkelpoisena."
Laivojen ja veneilijöiden päästöt	"Niinkauan kun septitankit ei satamissa toimi ja kauppamerenkulun lainsäädäntö ei koske kaikkia ei tule muutosta. Mereen on kautta aikojen heitetty, upotettu vaikka ja mitä! " "Rehevöityminen huolettaa. KOKO itämeren alueella pitäisi kaikki jätteenkäsittely (Huom! Myös loistoristeilijöiden ja rahtilaivojen septipäästöt) pitäisi lailla kieltää ja tehdä rangaistavaksi. Septityhjennyksistä imujärjestelmän avulla pitäisi tehdä jokaisessa satamassa asiaankuuluva itsestäänselvyys manööveri."
Virkistyskäyttö	"Huolena että meressä ei voisi uida tai nauttia sen antimista . Reissullamme rannat olivat onneksi uintikuntoisia. "
Jätevedet- ja huolto	"Vesien saastuminen. Jätevesien kierrätys . Mahdollisuus siirtyä kompostoihiin ja polttaviin käymälöihin , vanhojen vesikäyttöisten sijaan. Vedenkäytön kuormitus saaristoalueilla vähentyisi huomasti, jos viemäriverdet olisivat poissa tai edes osin vähentyneet kotitalouksien käytössä. Saati matkailuyritysten hotellien osalta."
Teollinen toiminta	" Liika teollisuus ja teollistuminen , sekä maanviljely pilaavat nyt jo elämän perusedellytykset saaristossa."
Kalanviljely	"Tähän rehevöitymiseen liittyy edelleen kalan kasvatus , vaikka muuta väitettäisiin. Kalan kasvatus altaiden olisi siirryttävä kauemmas ulkomerelle jossa vedet ovat syvemmät ja veden vaihtuvuus riittävää."
Liika liikennöinti	" Det är för mycket trafik på Skärgårdshavet nu och inne i skärgården."
Simpukanviljely	" Subventioner till musselodlingar , öppna restaurang och lär ut de positiva effekter det har"
Huolestuttava asia	Vastaaja oli yleisesti huolestunut rehevöitymisestä.
Huolestuttaa	"Rehevöityminen ja Itämeren tila yleensä suuri huolenaihe "
Huono asia	" Huono asia, on jo totta , vesi huonontunut mielestäni 10 vuodessakin paljon matalissa lahdissa"
Ei ongelmaa	"Ahvenanmaan ulkosaaristossa ei onneksi vielä ongelma . Oletan luonnontilan edesauttavan asiaa"
Rehevöityminen pysäytettävä	Vastaaja toivoo rehevöitymiseen puuttumista erilaisin keinoin.
Pysäytettävä	"Erittäin tärkeää torjua mahdollisuuksien mukaan."
Toimenpiteet pysäyttämiseksi	"Itämereen pääsevää ravinnekuormaa tulee vähentää paljon tähänastista tehokkaammin. Tämä koskee niin teollisuuden, metsä- ja maatalouden valumia, kuin jätevesiä asutuksesta ja laivoilta. "
Lisää resursseja	"Jättiongelma. Yksilöiden ja yhteiskuntien tehtävä. Kaikki investoinnit rehevöitymisen torjuntaan ja korjaamiseen ovat perusteltuja"
Jokaisen puututtava	"Övergödning är en stor sak, den lilla människan påverkar sin egen närmiljö."
Ihmismäärän rajoitus	"om mindre människor så är det mindre övergödning "
Huoli luonnosta	Vastaajat kokivat luonnossa muutoksia rehevöitymisestä johtuen, kuten rantojen umpeenkasvu ja leväkukinnot.
Sinilevä	"Jokakesäinen sinilevä mökkirannassa on valtavan suuri suru, varsinkin kun muistan lapsuuteni puhtaat vedet. Itse en enää ehkä ehdi nähdä puhdistunutta Saaristomerta, mutta toivoisin, että lapseni ehtisi."

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Levät	"On se ihme, että maatalouden päästöjä ei saada millään pienemään, rahaa käytetään tukiin ilman tuloksia. Sinilevä tietysti on järkky juttu, samaten joka paikkaa peittävä viherlevä . Onneksi kuitenkin rakkolevä on taas lisääntynyt."
Luonnon monimuotoisuus	"Elinympäristöjen ja biodiversiteetin köyhtyminen huolesttaa."
Rannat	"Har varit ett problem hur länge som helst redan. Verkligen otrevligt med stränder fulla med "kokande" sjögräs som både luktar illa och verkligen inte inbjuder till simmande eller annan aktivitet vid stranden. "
Lämmin ilmasto	"Vesien rehevöityminen huolesttaa. Ilmastomuutoksen näkyminen mm. levien lisääntymisenä surettaa."
Luonnontilaisuus	"Please leave everything in it's natural course. "
Umpeenkasvu	"Kapeat salmet jo nyt umpeutumassa. "
Vesien tila	Vastaajat kokivat muutoksia vesien tilassa se tilan heikkenemistä ja osittaista parantamista.
Rehevöityminen lisääntyy	"Rehevöityminen on isona ongelmana Saaristomerellä, ja tulee vaikuttamaan jatkossa myös matkailuun yhtenä uhkatekijänä. Suurempia panostuksia rehevöitymisen kuriin saamiseksi tarvitaan. Rehevöityminen ei ole ainoastaan vesiluonnon ongelma: rannat kärsivät meren rehevöitymisestä ja ilman mukana kulkeutuva typpi nopeuttaa luotojen ja saarten umpeenkasvua."
Sameat vedet	"Rehevöitymisen suhteen tietysti valtava tekijä on suurten jokien tuomat ravinteet pelloilta. Paikallisesti voitaisi vaikuttaa huomattavasti esimerkiksi valtavien ruoppausten estämisellä. Tällä tuhotaan valtavia määriä kalojen lisääntymisalueuta sekä aiheutetaan rehevöitymistä ja veden samenessa . Esim. Iniössä Svedjeholmenkn pohjoisrannan täysin luonnontilainen ja haulle merkittävä lisääntymisalue ruopattiin, kun lähelle rakennettiin mökki ja laituri tuotiin alle 1 metrin syvyiseen lahtee."
Vesien tila heikentynyt	"Pelkään veden laadun heikentyvän ja lajiston köyhtyvän."
Vesien tila parantunut	"Sanoisin että alueella jossa liikun (vänoxa) on tilanne tämän suhteen jopa parantunut. Vesi on kirkastunut ja rakkolevä lisääntynyt. "
Hallinnointi ja päätökset	Vastaajat toivoivat tiukempia toimia päätösten tekijöiltä.
Päätökset, säädökset ja asetukset	"Rehevöityminen on jo pilannut kaikki uimavedet. Toivoisin päättäjiltä vastuullisempaa toimintaa , esim. lietteen levitykseen tiukempaa valvontaa."
Kansainväliset sopimukset	"Detta är ett problem i Östersjöområdet, och det borde man jobba emot, men det går inte bara på lokal nivå, medan behöver internationella överenskommelser och regler. "
Venäjä	"Kaikki keinot käyttöön puhtaan Itämeren saavuttamiseksi erityisesti nyt kun Venäjän panostus ympäristönsuojeluun Itämerellä saattaa heiketä entisestään."
Alueen kestävä kehitys	"Oroad för övergödningen, utveckla området på ett hållbart sätt. "
Eri käyttäjäryhmien vaikutus	Vastaajat mainitsivat eri käyttäjäryhmiä, joilla on vaikutusta rehevöitymiseen.
Veneilijät	"Vesien rehevöitymisen löydetään ratkaisuja, kun veneiden ja laivojen päästöjä aletaan hillitä. Ihmisten tietoisuus kasvaa, ja käyttäytyminen muuttuu."
Matkailijat	" Matkailun ekologisuuteen vaikuttaminen tärkeää"
Mökkeilijät	"Asiaan kiinnitetty hyvin huomiota. Ymmärrettävä, että korjautuminen vie aikaa. BSAG tekee hyvää työtä, pellot ja viljely, ruuan tuotanto kuuluu myös maisemaan. Veneilijöiden ja mökkiläisten tehtävä osansa myös."
Maanomistajat	"Rensning och återställning av vattendrag och vikar borde få full finansiering. Byråkratin för att erhålla stöd är alldeles tillräckligt med "egenfinansiering" för fastighetsägarer. "

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Vesien hallinta ja suojele	Vesistöjen hallintaan ja suojeleuun toivotaan panostusta.
Vesien hallinta	" Valumien hallinta koko Saaristomeren ja valuma-alueen tasolla tärkeää. Pienimuotoista vesiensuojeleu myös tuettava, myös asennekasvatusta."
Vesien suojele	" Suojelellaan vesistöä ja lisätään tietoisuutta."
Laajempi ymmärrys	Vastaajat toivoivat laajempaa ymmärrystä rehevöitymiseen liittyen.
Tiedottaminen	"Maataloudelle ja erilaisille valumille STOP. Asenteet vielä hyvin piittaamattomat. Jul-kista keskustelua, ajankohtaisia ohjelmia, tempauksia kaupunkilaisille saaristoluonnon elvyttämiseksi. Hulevedet puhdistukseen."
Tapahtumat ja kampanjat	"Suuri riski, tehtävä yhdessä töitä tämän eteen. Lisää kampanjoita ja tapahtumia esim talkoovoimalla siivousta."
Ei mielipidettä	Vastaajalla ei ollut erityistä mielipidettä koskien rehevöitymistä.
Ei mielipidettä	" Ei ole valitettavasti mielipidettä ."
Mitään ei ole tehtävissä	Vastaaja koki, että rehevöitymistä ei voi pysäyttää.
Mitään ei ole tehtävissä	"Todella surullista ja pitkälti riippumatonta omista toimintamme asian eteen."

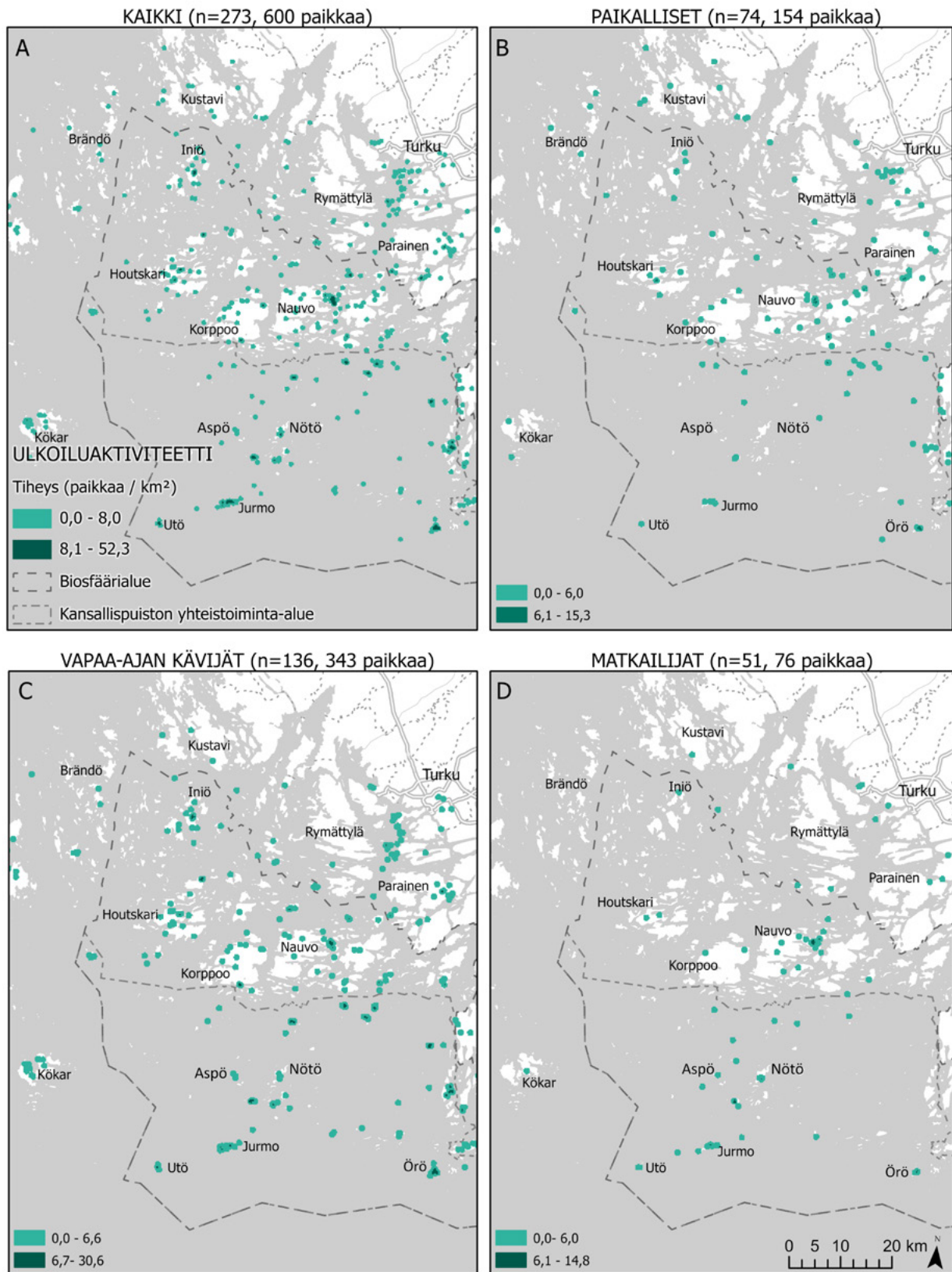
Taulukko L10. Esimerkkejä (lihavotu teksti) ilmastonmuutokseen liittyviä toiveita ja huolenaiheita kuvaavista avoimista vastauksista, joiden perusteella sisällönanalyysin kautta tunnistettiin yhteensä 34 erilaista teemaa. Samankaltaiset teemat ryhmiteltiin laajempiin kokonaisuuksiin eli luokkiin.

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Haitalliset vaikutukset luontoon	Vastaajat jakoivat huolensa ilmastonmuutoksesta liittyen ympäristöasioihin. Näitä olivat biodiversiteetin heikkeneminen, rehevöityminen, lämpötilan nousu, kovat tuulet ja lisääntyneet säiden ääri-ilmiöt.
Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen	"Linnut ovat kadonneet, mikä on harmi. Peurat hävittää kasvustoa, ne pitäisi saada pois. Esim harvinaisia kasveja."
Rehevöityminen	"Klimatförändringen verkar vara ett faktum. Ökad algblomning på grund av av varmare ytvatten är bekymmersamt. "
Vaikutukset luontoon	"Huoli: valtava huoli ilmastokatastrofin vaikutuksista saaristomereen, pelkään ettei saaristomeren luontoa ryhdytä pelastamaan ja suojelemaan ajoissa. Merenpinnan nousu huolestuttaa myös saaristossa asuvien puolesta kaiken muuh ohessa."
Lämpötilan nousu	" Lämmön nousu kesäisin huolettaa, en ole kuumen ilma ystäv. Samoin jatkuvasti tuulee, vaikka pidänkin tuulesta."
Perinteisen maiseman häviäminen	"Climate change will impact biodiversity and landscapes in archipelago due to sea level and temperature rise"
Voimakkaat tuulet	"Worrying. Very windy weather and hot summers; Tuulet ovat voimistuneet ja yllättävät usein voimallaan"
Vieraslajit	"Biodiveristeettikato, vieraslajit , sään ääri-ilmiöt"; "Perinnemaisemaa ylläpidettävä ja luonnon monimuotoisuuden pysymiseksi tehtävä päätöksiä. Vieraslajien (esim minkki, kasvit jotka eivät kuulu saaristoon ja valloittavat kasvualueita) ja suurien saariston luontoa tuhoavien lintukantojen (merimetsot) vähentäminen. "
Vaikutukset mereen ja vedenalaiseen luontoon	"Climate change is causing problems especially for water quality, including eutrophication and reduced salinity. "
Kuivuus ja metsäpalot	" Värmen och torkan på sommaren måste tas på allvar; Kasvillisuuden muuttuminen, luontokato, kuivuus huolestuttavat. "
Kasvillisuuden muutokset	"Huono asia, pusikoituu, tammet ja katajatkin varmaan katoaa pihlajan ja männyn tieltä "
Merenpinnan nousu	" Pelottaa. Kotini on onneksi suht korkealla, mutta äärisäät syövät 200 vuotta vanhan taloni nopeammin kuin haluaisin; Minskad biologisk mångfald och stigande havsnivå tror jag blir värst "
Ääri-ilmiöt	" Ääri-ilmiöt esim kuivuus huolettaa "
Muutokset säässä	" Märks i väderleken ,för tort för varm ,för regnigt , ingen snö på vintern"
Kylmien talvien vähentyminen	" Ei kunnon talvia, ei kantavia jäitä enää. Lämpeneminen näkyy huolestuttavasti"
Sateet lisääntyvät	" Increasing rain, decreasing snow cover, eutrophication, water quality decline and sea environment weakening."
Toimenpiteitä tarvitaan	Vastaajat korostivat tarvetta ilmastonmuutoksen vastaisiin toimiin. Näillä tarkoitettiin hallinnollisia toimia, muutosta elämäntyyliin, perinnemaisemien suojelua tai resurssien lisäämistä.
Säädökset ja elämäntyylien muuttaminen	"Det känns som att denna fråga är lite för stor för lilla skärgårdshavet och att påverkningsmöjligheten är begränsad. Men alla kan vi ju göra någonting. Att inte överexploatera området med turism t.ex "; " Globoaalinen ongelma, edettävä valtion johdolla, kansainvälisellä yhteistyöllä, jossa tavallinen ihminen osa tätä kehittämistä"
Maiseman ja luonnon monimuotoisuuden suojeleminen	" Den är oroväckande. Utsläppen bör minskas. Vi skulle behöva mera betesdjur som äter tex vass. När jag var liten hade vi inte ett vasstrå på hösten i viken, då byns kor ätit allt. Nu ser man inte stränder mera. Och på våren är det jättejobb och städa allt skit (vass etc som flytit i land)"; " Tämä koskee koko maapalloa mutta näkyy myös saaristomerellä. Ei ole aikaa viivytellä enää yhtään. Päästöt on saatava laskuun. (Kulutuksen vähentäminen, julkisen liikenteen lisääminen ja kehittäminen, ruokavalion muutos, kierrätys jne. Keinot ovat tiedossa!)"

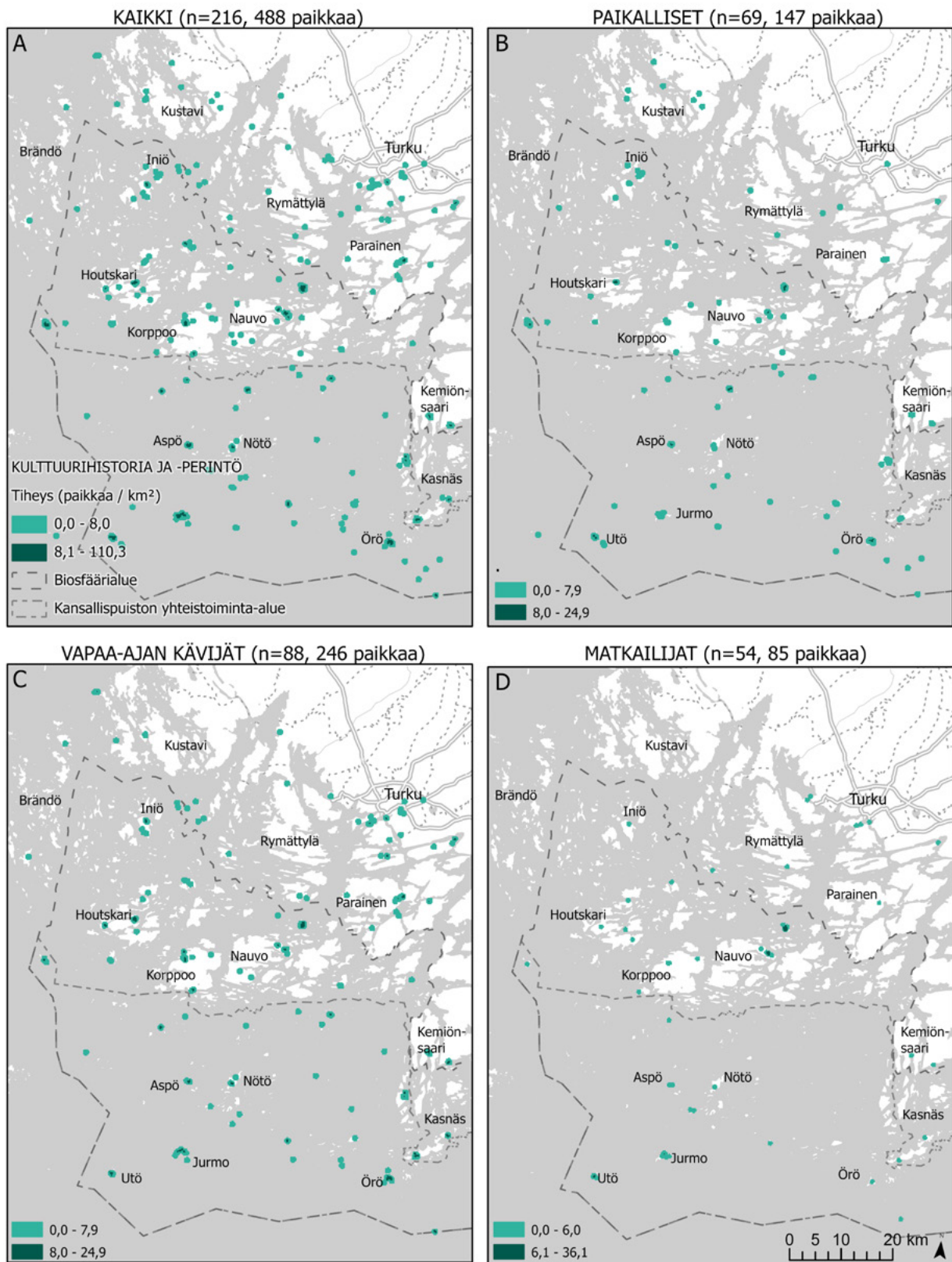
Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Perinnemaisemien ylläpitämien	"Luonnon monimuotoisuutta tulee tukea lisäämällä luonnontilassa olevaa maisemaa ja perinnemaisemia pitää ylläpitää "; " Kaikki tuki perinnebiotooppien ylläpitoon ja luonnon monimuotoisuuden tukemiseen"; "Pientilat ja laiduntaminen mahdollistaisivat perinnemaisemien säilymisen"; " Itse olen omalta osaltani edesauttanut perinnemaisemien hoitamista tarjoamalla Ahvenanmaan lampaistani laiduntamaan yli 10 vuoden ajan Saaristomerren Kansallispuiston alueella ja Ahvenanmaan ulkosaariston Luonnonsuojelualueilla "
Resurssien lisääminen	"Jotain tarttis tehdä. Paljon pitäisi panostaa. Lisää resursseja Metsähallituksen luontopalveluille "
Tiedon lisääminen	"Stor oro - mer kunskap och ansvar behövs både lokalt och nationellt + internationellt . Nu krockar ofta tex naturskydd och verklighet"
Päästöjen vähentäminen	"Tämä koskee koko maapalloa mutta näkyy myös saaristomerellä. Ei ole aikaa viivytellä enää yhtään. Päästöt on saatava laskuun. (Kulutuksen vähentäminen, julkisen liikenteen lisääminen ja kehittäminen, ruokavalion muutos, kierrätys jne. Keinot ovat tiedossa!) "
Maisemien umpeenkasvu	" saariston maisemien umpeenkasvu todella iso ongelma! = ratkaistava ("ammatti-laistalkoot", ei pelkkä vapaaehtoisuus, lampaista/karjaa jne)"
Sopeutuminen ja vuorovaikutus luonnon kanssa	"Sopeutuminen on saariston asukkaiden elinehto . Olemme aina sopeutuneet koska luonto ja ilmat ovat vaativia . Elämme läheisessä vuorovaikutuksessa luonnon "; "Ilmastonmuutoksen torjunta, perinnemaisemien ennallistaminen ja monimuotoisuus-kadon pysäyttäminen on kaikki mahdollista toteuttaa elämällä harmonisesti "
Huolestuneisuus	Vastaajat mainitsivat olevansa huolissaan ilmastonmuutoksesta.
Huoli	" tosi huolissaan , päätöksiä ja toimia globaalilla tasolla tarvitaan nyt tai saaristoakaan ei enää ole sellaisena kuin sen tunnemme; " Suuri Huoli "
Väistämätöntä	" Tapahtuu liian nopeasti "; " Nyt jo näkyy liikaa ilmastonmuutoksen vaikutukset . Huolena suurin ihmisen välinpitämättömyys"
Maailmanlaajuinen ongelma	" Ilmastonmuutos on laaja globaali ongelma ; Saaristomeri ei ole poikkeus"; " hela världens problema "
Ihmistoiminnan vaikutukset	Vastaajat korostavat, että ihmisen suorat vaikutukset pahentavat ilmastonmuutoksen vaikutuksia. He mainitsevat myös lajien liikakansoituksen sekä jätteen ja saastumisen välittöminä ihmisen vaikutuksina, jotka heikentävät saariston ympäristöä vielä enemmän.
Ihmistoiminta pahentaa tilannetta	" Så länge folk buntar ihop sej i städer som växer explosionsartat, spränger och plattar till världen med allt vad det innebär så kommer vi genom alla de ringarna på vattnet som de ger, gå mot en värld på väg rätt ner i asfaltsavgrunden . Att svänga den trenden kan väl gå, men, särdeles hoppingivande är de ju inte..."; " Tilanne pahenee ihmisen toimesta "
Tiettyjen lajien liiallinen esiintyminen	" Decimera hjortstammen kraftigt!!! De förstör tiofalt om ej hundrafalt mer än klimatförändringen . Vårda kulturlandskap, motverka igenväxning. Håll skärgården levande - det hjälper mycket i dessa fragor"
Roskaantuminen ja saasteet	" höpö höpö. Pitää olla roskaamatta ja johtamatta maanviljelyksen aineita pelloilta "; " Nedsmutsade hav stigande vattennivå flera stormar"
Positiiviset näkökulmat	Vastaajat näkivät ilmastonmuutoksella olevan positiivisia puolia, kuten lämpimät kesät. Vastaajat eivät pitäneet ilmastonmuutosta isona huolenaiheena Saaristomerellä. Suomen päästöjä pidettiin vähäisinä kansainvälisesti verrattuna.
Ei suuri huoli täällä	"Se ei ole iso huoli välttämättä juuri täällä"; " Det känns som att denna fråga är lite för stor för lilla skärgårdshavet och att påverkningsmöjligheten är begränsad . Men alla kan vi ju göra någonting. Att inte överexploatera området med turism t.ex"

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Määritelmä ja esimerkkejä avoimista vastauksista (lihavoituna)
Kesäkausien pidentyminen	"Ihanaa, että vihdoin on kunnon kesiä Suomessa, mutta harmi jos tästä on haittaa jollekin"
Suomalaisten vaikutus vähäistä	"ei ole meidän käsissämme millään tavalla, koska s Suomalaisten vaikutus korkeintaan 1-2 promillea . se ei riitä edes esimerkiksi vaan korkeintaan kääntyy asiaa vastaan kun se assosioidaan ylikehittyneiden maiden ongelmaksi"
Epäluuloisuus	Vastaajat epäilivät ilmastonmuutoksen todenperäisyyttä ja kyseenalaistivat ilmastonmuutoksen vaikutuksia.
En usko ilmastonmuutokseen	"Ett lite flummigt område. Alla förstår att en ändring sker, men nu målas mera skrämselfbilder upp för allmänheten, än att verklig information finns till förfogande"; "tror inte på sådant"
En tiedä	"En osaa arvioida vaikutusta"; "luonto muuttuu, mikä on haitallista ja mikä luonnollista? En ole tutkija en osaa ottaa kantaa tiedon kannalta"

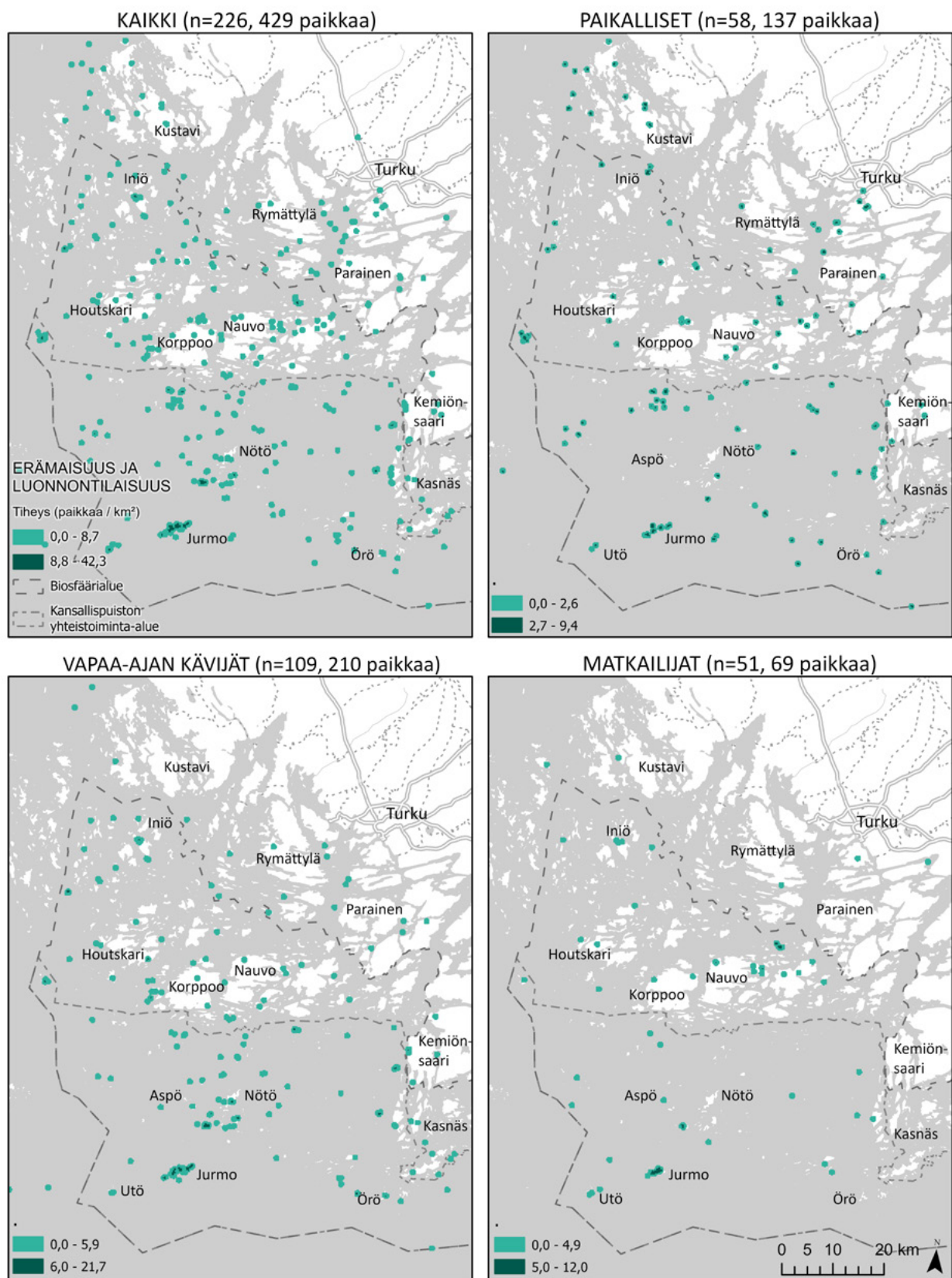
Liite 4. Maisema-arvot (tuloksia)

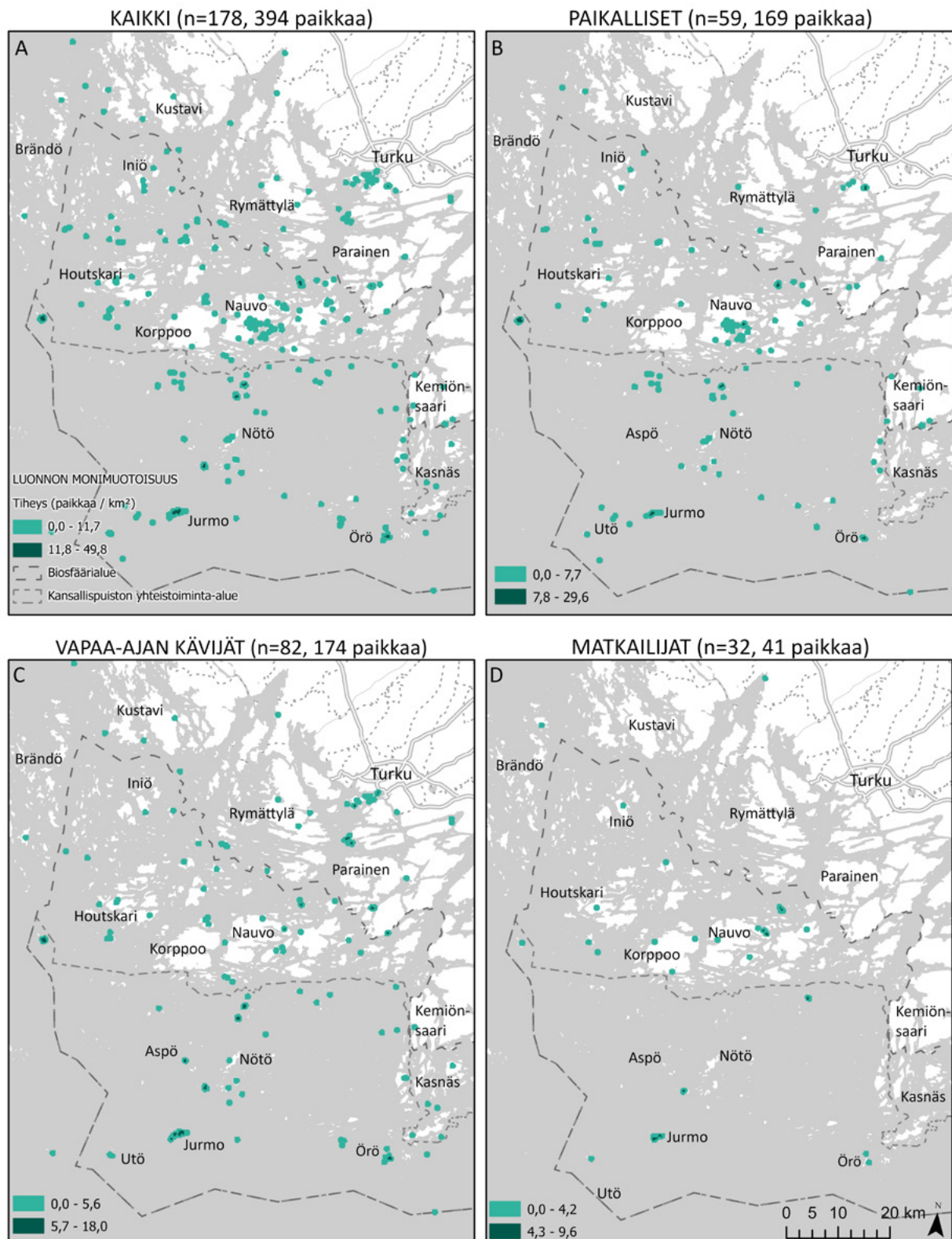
Kuva L15. Maisema-arvon ulkoiluaktiiviteetti jakaantuminen Saaristomerén alueella koko aineistossa (n=273, 600 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

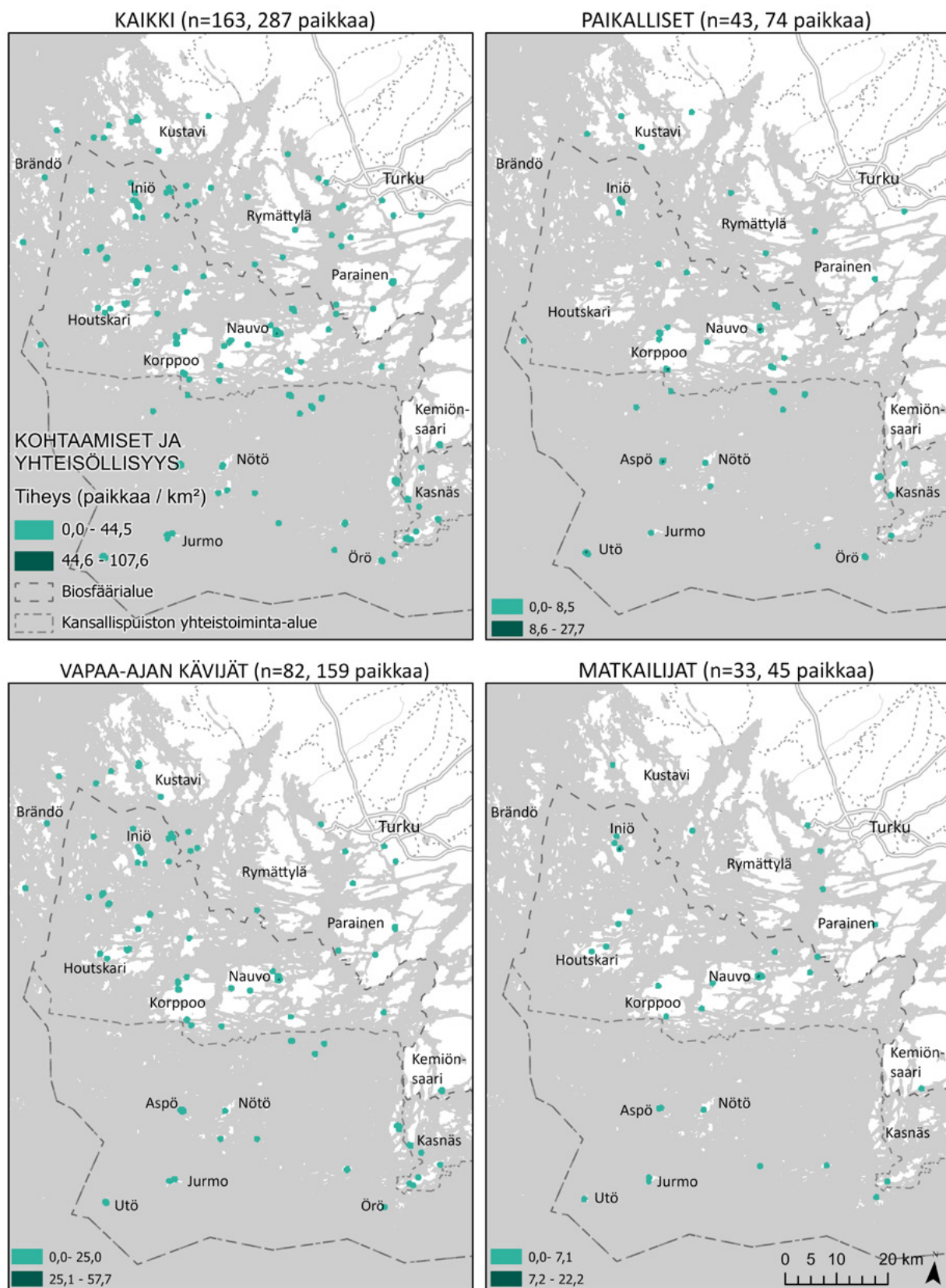
Kuva L16. Maisema-arvon kulttuurihistoria ja -perintö jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=216, 488 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

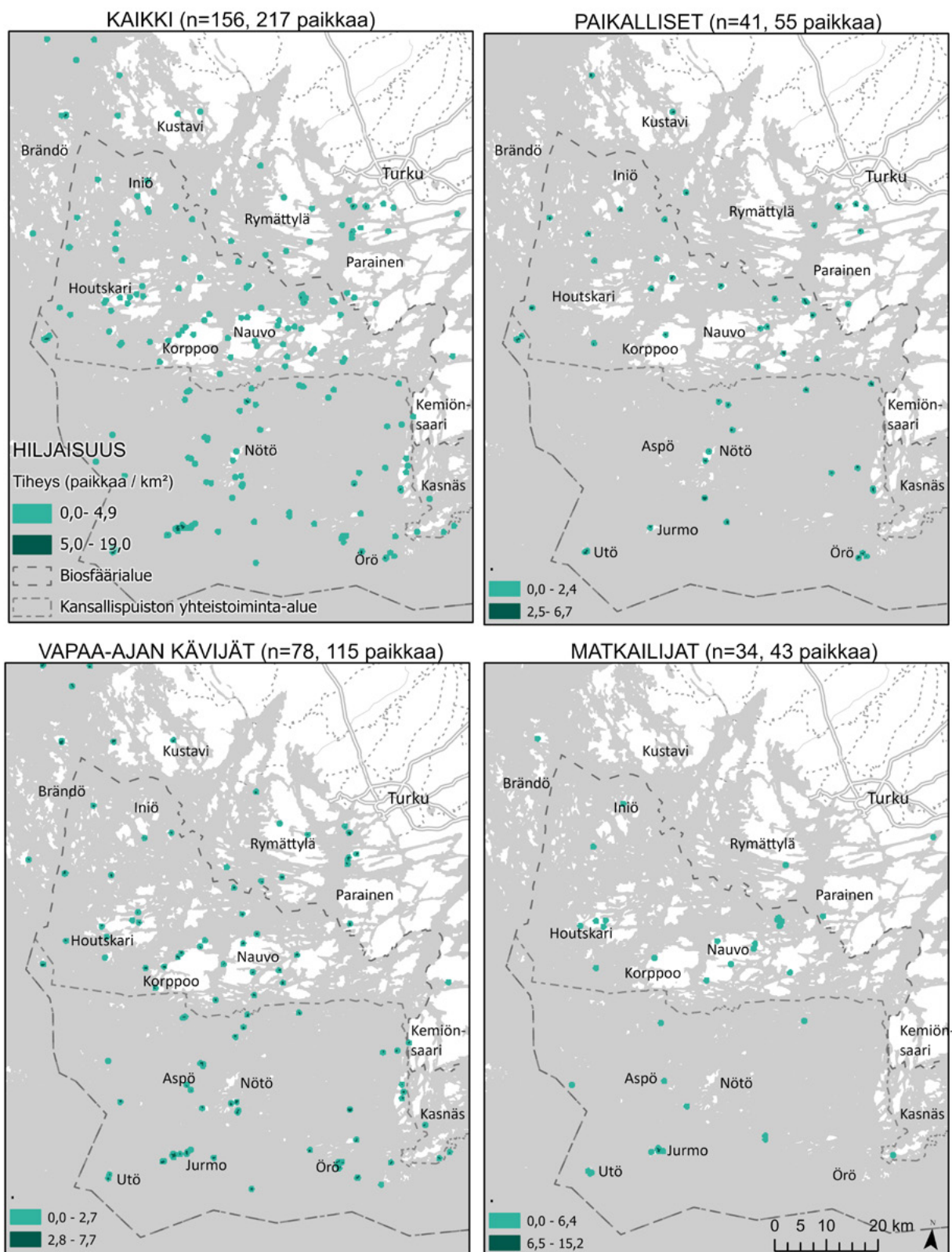
Kuva L17. Maisema-arvon erämaisuus ja luonnontilaisuus jakaantuminen Saaristomerén alueella koko aineistossa (n=226, 429 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

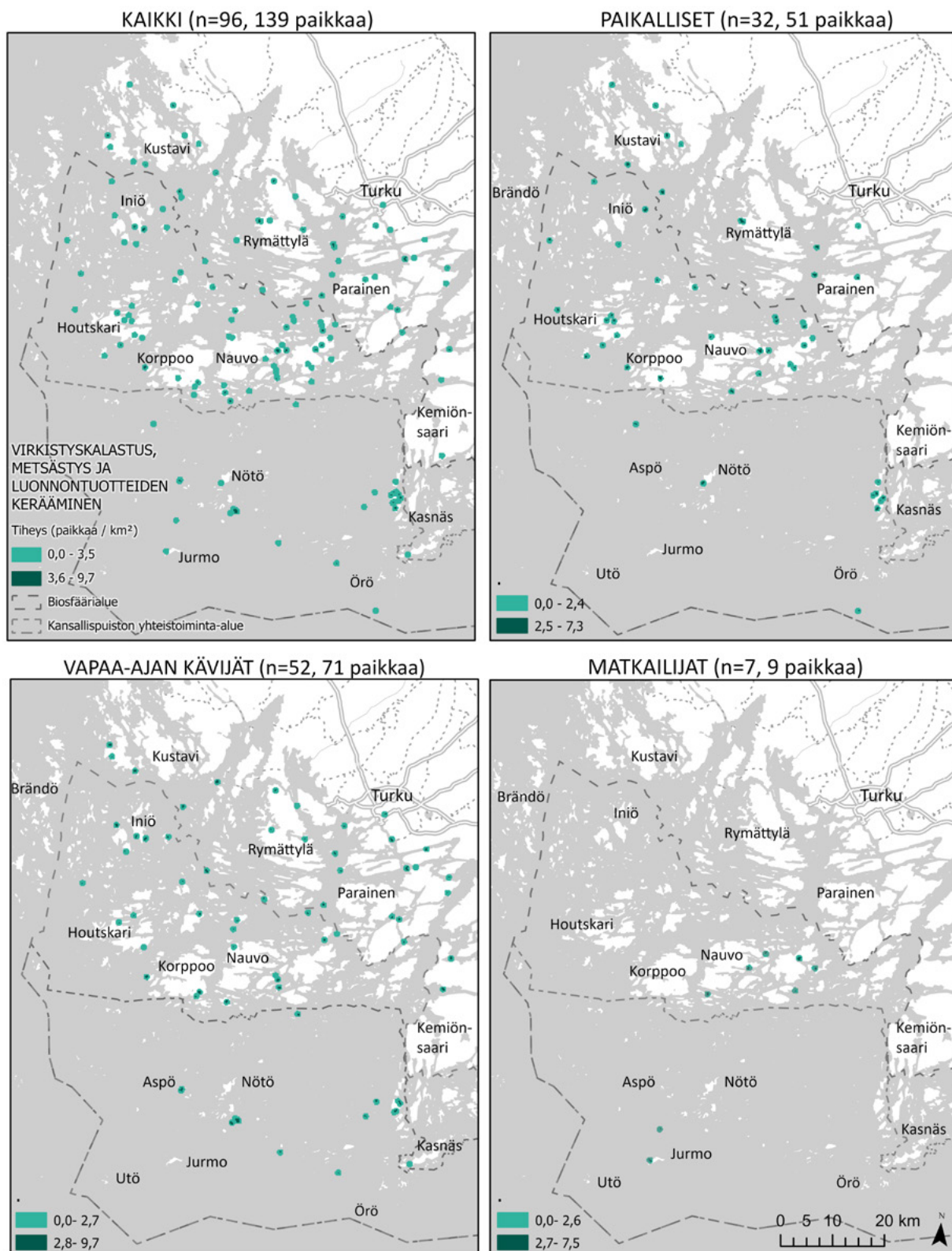
Kuva L18. Maisema-arvon luonnon monimuotoisuus jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=178, 394 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

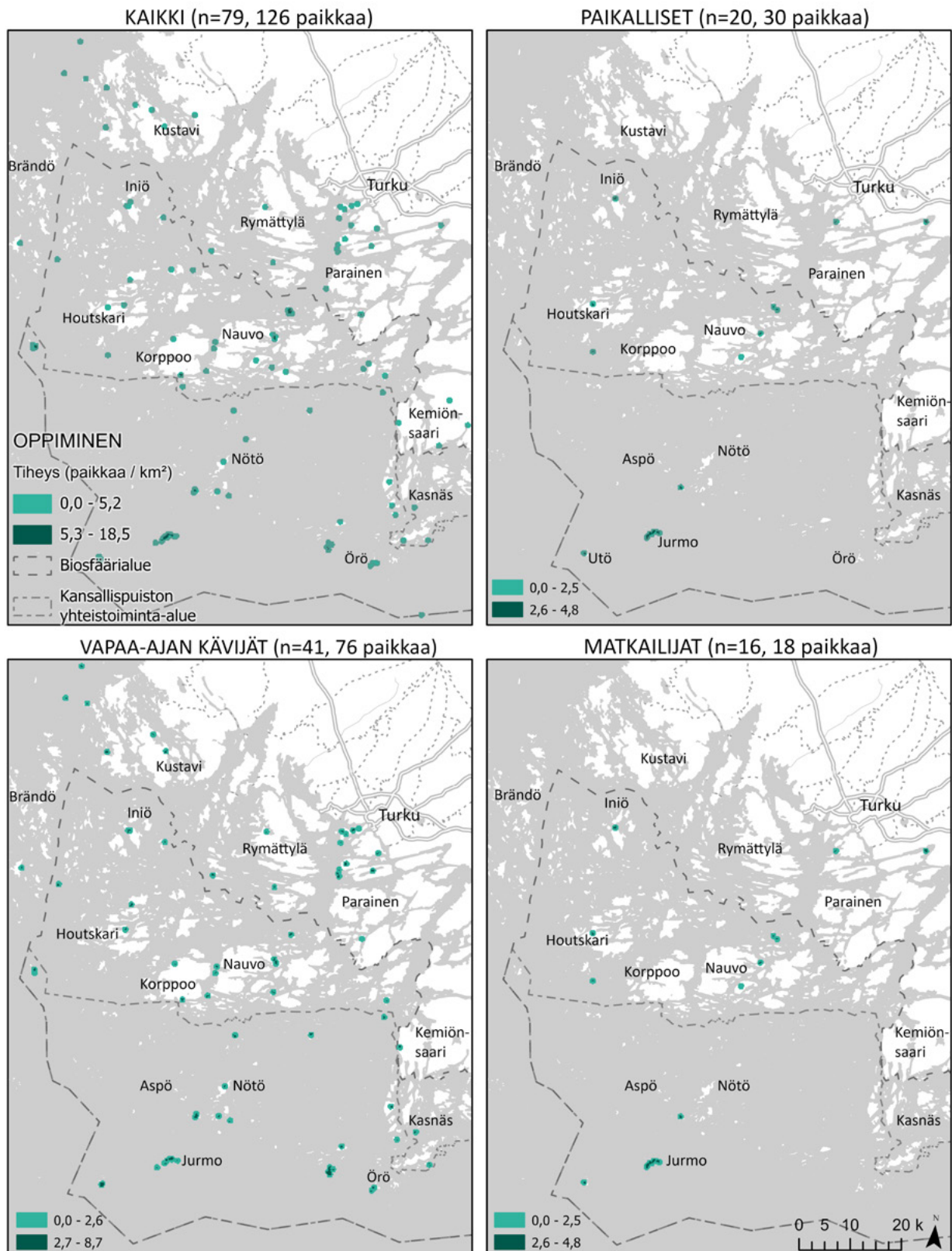
Kuva L19. Maisema-arvon kohtaamiset ja yhteisöllisyys jakaantuminen Saaristomerén alueella koko aineistossa (n=163, 287 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

Kuva L 20. Maisema-arvon hiljaisuus jakaantuminen Saaristomeren alueella koko aineistossa (n=156, 217 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja Open-StreetMap.

Kuva L 21. Maisema-arvon kalastus, metsästys ja keräily jakaantuminen Saaristomerén alueella koko aineistossa (n=96, 139 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja OpenStreetMap.

Kuva L 22. Maisema-arvon oppiminen jakaantuminen Saaristomerén alueella koko aineistossa (n=79, 126 paikkaa, huom. sisältää myös ryhmän muut) sekä vastaajaryhmittäin tarkasteltuna. Maisema-arvot on kuvattu tiheyspintana (paikkaa/km², 200 m solukoko). Aineistot © Maanmittauslaitos ja Open-StreetMap.

Taulukko L11. Maisema-arvoja kuvaavien avointen vastausten (n=458) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 46 teemaa ja niiden yhteys maisema-arvoihin. Eri teemojen osalta on esitetty koodattujen mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty kaikkien vastaajien suhteellinen osuus.

Maisema-arvot ja niihin kytkeytyvät teemat	Kaikki (n=458)		Paikalliset (n=114)		Vapaa-ajan kävijät (n=220)		Matkailijat (n=118)		Muut (n=6)		
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Ympäristö		333	26,4	77	22,7	175	27,7	77	28,1	4	30,7
Meri	32,1	147	11,7	33	9,7	78	12,4	34	12,4	2	15,3
Luonto	29,9	137	10,9	30	8,8	70	11,1	36	13,1	1	7,7
Kivikko	4,8	22	1,7	6	1,8	11	1,7	5	1,8	0	0,0
Kallio	2,4	11	0,9	0	0,0	9	1,4	1	0,4	1	7,7
Meriluonto ja vedenalainen ympäristö	1,7	8	0,6	5	1,5	2	0,3	1	0,4	0	0,0
Muuttuva sää ja vuodenaajat (myrskyt, tuli, lumi)	1,7	8	0,6	3	0,9	5	0,8	0	0,0	0	0,0
Kaunis maisema tai maamerkki		237	18,8	63	18,5	116	18,4	57	20,8	1	7,7
Maisemallinen monimuotoisuus	7,6	35	2,8	13	3,8	13	2,1	9	3,3	0	0,0
Saaristomeri kokonaisuutena	7,2	33	2,6	12	3,5	13	2,1	8	2,9	0	0,0
Kauneus (esteettisyys)	7,2	33	2,6	4	1,2	16	2,5	13	4,7	0	0,0
Rannikkomaisema (rikkonainen maisema, kiviset rannat ja saaret)	7,2	33	2,6	9	2,6	15	2,4	9	3,3	0	0,0
Hajanaiset saaret ja luodot	6,3	29	2,3	10	2,9	16	2,5	3	1,1	0	0,0
Visuaalinen maisema	4,4	20	1,6	4	1,2	12	1,9	4	1,5	0	0,0
Avoin maisema	4,4	20	1,6	4	1,2	11	1,7	4	1,5	1	7,7
Pienimittakaavainen / maisemaan sopiva infrastruktuuri	3,9	18	1,4	4	1,2	9	1,4	5	1,8	0	0,0
Merinäköala	2,4	11	0,9	1	0,3	8	1,3	2	0,7	0	0,0
Valo ja värit	1,1	5	0,4	2	0,6	3	0,5	0	0,0	0	0,0
Erämaisuus ja luonnontilaisuus		159	12,7	41	12,0	86	13,7	30	11,0	2	15,4
Koskematon / luonnontilainen	23,7	108	8,6	25	7,3	53	8,4	28	10,2	2	15,4
Vapaa ei rakennettu ympäristö / vapaat rannat	4,6	21	1,7	8	2,3	12	1,9	1	0,4	0	0,0
Ulkosaariston luonto	2,6	12	1,0	3	0,9	8	1,3	1	0,4	0	0,0
Läheinen ja saavutettava luonto	2,0	9	0,7	3	0,9	6	1,0	0	0,0	0	0,0
Asumattomat saaret	2,0	9	0,7	2	0,6	7	1,1	0	0,0	0	0,0
Rauhallisuus ja hiljaisuus		121	9,6	36	10,6	64	10,2	20	7,4	1	7,7
Levollisuus / rauha	17,0	78	6,2	21	6,2	44	7,0	12	4,4	1	7,7
Hiljaisuus	7,0	32	2,5	10	2,9	15	2,4	7	2,6	0	0,0
Tilantuntu	1,3	6	0,5	3	0,9	3	0,5	0	0,0	0	0,0
Ihmisten vähäinen määrä	1,1	5	0,4	2	0,6	2	0,3	1	0,4	0	0,0
Kulttuuriperintö ja elinympäristö		120	9,5	45	13,1	49	7,8	26	9,5	0	0,0
Perinteiset saaristokylät ja arkkitehtuuri	7,2	33	2,6	10	2,9	12	1,9	11	4,0	0	0,0
Kulttuurimaisema ja -perintö	6,6	30	2,4	9	2,6	11	1,7	10	3,6	0	0,0
Elävä paikallisyhteisö	3,9	18	1,4	10	2,9	6	1,0	2	0,8	0	0,0
Perinteinen elinympäristö ja yksinkertainen elämäntapa	3,7	17	1,4	9	2,6	7	1,1	1	0,4	0	0,0
Yhteys luontoon	3,3	15	1,2	5	1,5	8	1,3	2	0,7	0	0,0
Paikallinen ruoka ja paikalliset tuotteet	0,9	4	0,3	0	0,0	4	0,6	0	0,0	0	0,0
Ruotsin kieli	0,7	3	0,2	2	0,6	1	0,2	0	0,0	0	0,0

Maisema-arvot ja niihin kytkeytvät teemat	Kaikki (n=458)			Paikalliset (n=114)		Vapaa-ajan kävijät (n=220)		Matkailijat (n=118)		Muut (n=6)	
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Luonnon monimuotoisuus		113	9,0	40	11,7	49	7,7	20	7,3	4	30,8
Biodiversiteetti	7,2	33	2,6	14	4,1	11	1,7	7	2,6	1	7,7
Linnut	6,6	30	2,4	7	2,1	19	3,0	3	1,0	1	7,7
Kasvillisuus	5,7	26	2,1	10	2,9	9	1,4	6	2,2	1	7,7
Eläimistö	5,2	24	1,9	9	2,6	10	1,6	4	1,5	1	7,7
Puhtaus		109	8,7	21	6,1	59	9,4	29	10,6	0	0,0
Puhtaat vedet	11,4	52	4,1	11	3,2	30	4,8	11	4,0	0	0,0
Puhdas luonto / puhtaus	10,9	50	4,0	8	2,3	25	4,0	17	6,2	0	0,0
Puhdas ilma	1,5	7	0,6	2	0,6	4	0,6	1	0,4	0	0,0
Ainutlaatuisuus ja aitous		25	2,0	7	2,1	11	1,7	6	2,2	1	7,7
Ainutlaatuisuus ja aitous	5,5	25	2,0	7	2,1	11	1,7	6	2,2	1	7,7
Savutettavuus		22	1,7	4	1,2	12	2,0	6	2,1	0	0,0
Venereitit	2,0	9	0,7	1	0,3	6	1,0	2	0,7	0	0,0
Vapaus liikkumiseen	1,7	8	0,6	2	0,6	5	0,8	1	0,4	0	0,0
Pyöräilyreitit	1,1	5	0,4	1	0,3	1	0,2	3	1,0	0	0,0
Ulkoiluaktiviteetit ja virkistys		17	1,3	5	1,5	9	1,4	3	1,0	0	0,0
Ulkoiluaktiviteetit	2,8	13	1,0	3	0,9	7	1,1	3	1,0	0	0,0
Virkistyskalastus, metsästys ja keräily	0,9	4	0,3	2	0,6	2	0,3	0	0,0	0	0,0
Oppiminen		2	0,3	2	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Oppiminen	0,4	2	0,3	2	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Yhteensä		1258	100,0	341	100,0	630	100,0	275	100,0	13	100,0

Liite 5. Kehitystoiveet (tuloksia)

Taulukko L12. Matkailun kehittämistä kuvaavien avointen vastausten (n=428) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 43 teemaa ja niiden muodostamat luokat. Eri teemojen osalta on esitetty koodattujen mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty kaikkien vastaajien suhteellinen osuus.

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Kaikki (n=428)			Paikalliset (n=105)		Vapaa-ajan kävijät (n=195)		Matkailijat (n=122)		Muur (n=6)	
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Pienimuotoisen matkailun kehittäminen		194	23,1	42	18,1	87	23,0	64	29,5	1	12,5
Pienimuotoinen ja paikallinen matkailu	19,4	83	9,9	19	8,2	37	9,8	27	12,4	0	0,0
Kestävä matkailu	8,2	35	4,2	6	2,6	17	4,5	12	5,5	0	0,0
Matkailurajoituksen ja säätely	7,0	30	3,6	11	4,7	13	3,4	6	2,8	0	0,0
Ei suuren mittakaavan matkailua tai isoja yrityksiä	5,4	23	2,7	3	1,3	12	3,2	8	3,7	0	0,0
Paikallisuuden säilyminen	5,4	23	2,7	3	1,3	8	2,1	11	5,1	1	12,5
Haitalliset ympäristövaikutukset		124	14,8	43	18,6	49	13,0	31	14,3	1	12,5
Roskaisuus ja jätehuolto	8,9	38	4,5	12	5,2	15	4,0	11	5,1	0	0,0
Vaikutukset luontoon ja monimuotoisuuteen	7,9	34	4,1	12	5,2	16	4,2	5	2,3	1	12,5
Rehevöityminen ja meren saastuminen	4,9	21	2,5	4	1,7	8	2,0	9	4,1	0	0,0
Lisääntyvä haja- ja rantarakentaminen	2,8	12	1,4	6	2,6	4	1,1	2	0,9	0	0,0
Melu	1,6	7	0,8	3	1,3	4	1,1	0	0,0	0	0,0
Vieraslajit	1,2	5	0,6	2	0,9	0	0,0	3	1,4	0	0,0
Lajien liikaleviäminen	0,9	4	0,5	3	1,3	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Päästöt	0,7	3	0,4	1	0,4	1	0,3	1	0,5	0	0,0
Matkailun lisääntyminen		105	12,5	32	13,8	46	12,1	26	12,0	1	12,5
Liikaa matkailua	7,7	33	3,9	11	4,7	13	3,4	9	4,1	0	0,0
Kasvava matkailun määrä	5,8	25	3,0	6	2,6	9	2,4	10	4,7	0	0,0
Kausiluonteisuus	5,6	24	2,9	9	3,9	14	3,7	0	0,0	1	12,5
Luonnon kantokyvyn rajat	5,4	23	2,7	6	2,6	10	2,6	7	3,2	0	0,0
Kasvu ja taloudelliset vaikutukset		102	12,3	26	11,1	45	12,0	30	13,7	1	12,5
Kasvumahdollisuudet / tulevaisuuden kohteet	7,9	34	4,1	8	3,4	15	4,0	10	4,6	1	12,5
Tulonlähde ja liiketoiminta paikallisille	6,5	28	3,3	5	2,1	14	3,7	9	4,1	0	0,0
Kaupallistaminen ja yrittäjien tukeminen	4,2	18	2,2	5	2,1	9	2,4	4	1,8	0	0,0
Tuki paikallisille asukkaille ja yrittäjille	3,3	14	1,7	6	2,6	6	1,6	2	0,9	0	0,0
Kotimaan matkailun lisääminen ja edistäminen	1,9	8	1,0	2	0,9	1	0,3	5	2,3	0	0,0
Liikkumisen ja saavutettavuuden haasteet		102	12,2	27	11,6	53	13,8	22	10,1	0	0,0
Lauttayhteyksien ja julkisen liikenteen parantaminen	7,0	30	3,6	9	3,9	16	4,2	5	2,3	0	0,0
Pyöräinfrastruktuurin puuttuminen	5,1	22	2,6	9	3,9	10	2,6	3	1,4	0	0,0
Lisääntyvät veneliikenne ja satamat	3,5	15	1,8	4	1,7	7	1,8	4	1,8	0	0,0
Vaellusreittien ja tiedotuksen puuttuminen	2,3	10	1,2	2	0,9	5	1,3	3	1,4	0	0,0
Kestävän liikkumisvaihtoehtojen kehittäminen	2,3	10	1,2	1	0,4	7	1,8	2	0,9	0	0,0
Melontainfrastruktuurin puuttuminen	2,1	9	1,1	1	0,4	5	1,3	3	1,4	0	0,0
Liikaa liikennettä	1,4	6	0,7	1	0,4	3	0,8	2	0,9	0	0,0

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Kaikki (n=428)			Paikalliset (n=105)		Vapaa-ajan kävijät (n=195)		Matkailijat (n=122)		Muur (n=6)	
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Paikallisen luontomatkailun kehittäminen		100	12,0	32	13,7	44	11,6	22	10,2	2	25,0
Luonnon ja hiljaisuuden säilyminen	16,1	69	8,2	20	8,6	29	7,6	18	8,3	2	25,0
Keskittyminen suuriin saariin ja tunnettuihin nähtävyyksiin	3,3	14	1,7	5	2,1	9	2,4	0	0,0	0	0,0
Paikallisyhteisöjen osallistaminen	2,1	9	1,1	4	1,7	4	1,1	1	0,5	0	0,0
Luontoyhteyden ja oppimisen lisääminen	1,9	8	1,0	3	1,3	2	0,5	3	1,4	0	0,0
Palveluiden ja tuotteiden puute		76	9,1	16	6,8	42	11,0	17	7,9	1	12,5
Lisää majoitustilaa ja maisemaan sopivia palveluita	8,2	35	4,2	6	2,6	20	5,3	8	3,7	1	12,5
Lisää veneilyinfrastruktuuria	3,0	13	1,6	5	2,1	6	1,5	2	0,9	0	0,0
Paikallisen ruuan heikko saatavuus	2,3	10	1,2	1	0,4	8	2,1	1	0,5	0	0,0
Jätteen kierrätys ja septipumppujen vähyys	1,6	7	0,8	1	0,4	3	0,8	3	1,4	0	0,0
Tiedottamisen kehittäminen	1,4	6	0,7	2	0,9	3	0,8	1	0,5	0	0,0
Vesien määrä	1,2	5	0,6	1	0,4	2	0,5	2	0,9	0	0,0
Paikallisyhteisöjen tukeminen		34	4,0	15	6,3	13	3,5	5	2,3	1	12,5
Kulttuuriarvojen arvostuksen puute	3,0	13	1,6	4	1,7	5	1,3	3	1,4	1	12,5
Pysyvään asumiseen tarkoitettujen ratkaisujen tukeminen	2,6	11	1,3	5	2,1	4	1,1	2	0,9	0	0,0
Matkailijat eivät ymmärrä /välitä	1,4	6	0,7	2	0,8	4	1,1	0	0,0	0	0,0
Lauttojen ja palveluiden puute paikallisille	0,9	4	0,4	4	1,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Yhteensä		837	100,0	233	100,0	379	100,0	217	100,0	8	100,0

Taulukko L13 Tuulivoiman kehittämistä kuvaavien avointen vastausten (n=365) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 40 teemaa ja muodostamat luokat. Eri teemojen osalta on esitetty mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty vastaajien suhteellinen osuus.

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Kaikki (n=365)			Paikalliset (n=91)		Vapaa-ajan kävijät (n=167)		Matkailijat (n=101)		Muut (n=6)	
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Sijainti vaikuttaa		124	23,2	46	30,3	59	23,6	19	14,6	0	0,0
Sijainnilla on väliä	22,2	57	10,6	22	14,5	26	10,4	9	6,9	0	0,0
Saaristomerelle	11,3	29	5,4	5	3,3	16	6,4	8	6,2	0	0,0
Kauas merelle	11,3	29	5,4	14	9,2	13	5,2	2	1,5	0	0,0
Muualle	1,2	3	0,6	2	1,3	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Kaikkialle	1,2	3	0,6	2	1,3	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Ei minun takapihalle	1,2	3	0,6	1	0,7	2	0,8	0	0,0	0	0,0
Huoli maisemasta		90	16,8	10	6,6	51	20,4	28	21,6	1	50,0
Maisema	23,0	59	11,0	5	3,3	32	12,8	21	16,2	1	50,0
Rakennettu ja/tai asuttu ympäristö	8,9	23	4,3	4	2,6	16	6,4	3	2,3	0	0,0
Rakentamaton ja/tai asummaton ympäristö	3,1	8	1,5	1	0,7	3	1,2	4	3,1	0	0,0
Huoli luonnosta		80	15,0	20	13,2	42	16,8	18	13,9	0	0,0
Luonnontila	15,6	40	7,5	10	6,6	20	8	10	7,7	0	0,0
Eläimet	7,4	19	3,6	6	3,9	9	3,6	4	3,1	0	0,0
Melu	4,7	12	2,2	3	2,0	8	3,2	1	0,8	0	0,0
Sää ja tuulisuus	2,3	6	1,1	1	0,7	2	0,8	3	2,3	0	0,0
Hiljaisuus	1,2	3	0,6	0	0,0	3	1,2	0	0,0	0	0,0
Osa tulevaisuutta		79	14,7	34	22,4	23	9,2	21	16,2	1	50,0
Tuulivoiman määrää täytyy lisätä	18,3	47	8,8	15	9,9	14	5,6	18	13,8	0	0,0
Teknologiaa on kehitettävä	5,8	15	2,8	9	5,9	4	1,6	1	0,8	1	50,0
Osa energiateollisuuden tulevaisuutta	2,7	7	1,3	2	1,3	4	1,6	1	0,8	0	0,0
Energiaomavaraisuus	1,9	5	0,9	3	2,0	1	0,4	1	0,8	0	0,0
Energia tuotanto	1,6	4	0,7	4	2,6	0	0	0	0,0	0	0,0
Looginen vaihtoehto	0,4	1	0,2	1	0,7	0	0	0	0,0	0	0,0
Mittakaavalla on väliä		68	12,7	14	9,1	37	14,8	17	13,0	0	0,0
Pienimittakaava	15,2	39	7,3	4	2,6	23	9,2	12	9,2	0	0,0
Suurimittakaava	8,2	21	3,9	6	3,9	10	4	5	3,8	0	0,0
Mittakaava	3,1	8	1,5	4	2,6	4	1,6	0	0,0	0	0,0
Vaikutus ihmisiin		35	6,7	12	8,1	15	6	8	6,2	0	0,0
Ihminen	9,7	25	4,7	8	5,3	12	4,8	5	3,8	0	0,0
Turismi	1,2	3	0,6	1	0,7	1	0,4	1	0,8	0	0,0
Terveys ja turvallisuus	1,2	3	0,6	1	0,7	1	0,4	1	0,8	0	0,0
Maanarvon kehittyminen	0,8	2	0,4	1	0,7	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Armeija	0,4	1	0,2	1	0,7	0	0	0	0,0	0	0,0
Kulttuuriperintöä on suojeltava	0,4	1	0,2	0	0,0	0	0	1	0,8	0	0,0
Monipuoliset energiaratkaisut		34	6,4	10	6,6	14	5,6	10	7,6	0	0,0
Aurinkoenergia	5,1	13	2,4	6	3,7	5	2,0	2	1,5	0	0,0
Energialähteet	3,9	10	1,9	2	1,3	3	1,2	5	3,8	0	0,0
Fossiiliset polttoaineet	2,3	6	1,1	0	0,0	3	1,2	3	2,3	0	0,0
Aaltovoima	0,8	2	0,4	1	0,7	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Geoterminen energia	0,4	1	0,2	0	0,0	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Vesivoima	0,4	1	0,2	0	0,0	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Huoltovarmuus	0,4	1	0,2	1	0,7	0	0	0	0,0	0	0,0

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Kaikki (n=365)		Paikalliset (n=91)		Vapaa-ajan kävijät (n=167)		Matkailijat (n=101)		Muut (n=6)		
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Kestävä kehitys	24	4,5	6	3,9	9	3,6	9	6,9	0	0,0	
Kestävä kehitys	6,6	17	3,2	4	2,5	7	2,8	6	4,6	0	0,0
Kierrätys	1,6	4	0,7	0	0,0	1	0,4	3	2,3	0	0,0
Haastava projekti	0,8	2	0,4	1	0,7	1	0,4	0	0,0	0	0,0
Ekologisuus	0,4	1	0,2	1	0,7	0	0	0	0,0	0	0,0
Yhteensä	534	100,0	152	100,0	250	100,0	130	100,0	2	100,0	

Taulukko L14. Rehevöitymistä kuvaavien avointen vastausten (n=352) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 41 teemaa ja niiden muodostamat luokat. Eri teemojen osalta on esitetty mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty vastaajien suhteellinen osuus.

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Kaikki (n=352)			Paikalliset (n=91)		Vapaa-ajan kävijät (n=167)		Matkailijat (n=90)		Muut (n=4)	
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Ihmistoiminta rehevöitymisen taustalla		135	20,6	40	21,6	73	23,6	21	13,8	1	14,3
Maatalous	16,8	59	9,0	19	10,2	31	10,0	9	5,9	0	0,0
Veneiden ja laivojen päästöt	8,5	30	4,6	7	3,8	22	7,2	1	0,6	0	0,0
Virkistyskäyttö	6,3	22	3,4	2	1,1	10	3,2	9	5,9	1	14,3
Jätevedet ja jätehuolto	2,6	9	1,4	7	3,8	1	0,3	1	0,7	0	0,0
Teollisuus	2,3	8	1,2	4	2,2	4	1,3	0	0,0	0	0,0
Kalankasvatus	1,4	5	0,8	1	0,5	3	1,0	1	0,7	0	0,0
Liikennöinti	0,3	1	0,2	0	0,0	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Simpukanviljely	0,3	1	0,2	0	0,0	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Huolestuttava asia		130	19,8	25	13,4	64	20,8	40	26,3	1	14,3
Huolestunut asiasta	20,2	71	10,8	10	5,4	36	11,7	25	16,4	0	0,0
Huono asia	16,5	58	8,8	14	7,5	28	9,1	15	9,9	1	14,3
Ei ongelma	0,3	1	0,2	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Rehevöityminen pysäytettävä		105	16,1	30	16,1	50	16,2	24	15,9	1	14,3
Pysäytettävä	14,8	52	8,0	13	7,0	23	7,5	15	9,9	1	14,3
Toimenpiteet pysäyttämiseksi	12,8	45	6,9	13	7,0	24	7,8	8	5,3	0	0,0
Resurssien lisääminen	1,1	4	0,6	2	1,1	2	0,6	0	0,0	0	0,0
Jokaisen puututtava	0,9	3	0,5	1	0,5	1	0,3	1	0,7	0	0,0
Ihmisten määrän rajoittaminen	0,3	1	0,2	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Huoli luonnosta		101	15,4	28	15,1	46	14,8	24	15,7	3	42,9
Sinilevä	8,8	31	4,7	7	3,8	19	6,1	4	2,6	1	14,3
Levät	8,2	29	4,4	7	3,8	15	4,9	6	3,9	1	14,3
Luonnon monimuotoisuus	6,5	23	3,5	6	3,3	8	2,6	9	5,9	0	0,0
Rannat	3,4	12	1,8	5	2,7	2	0,6	4	2,6	1	14,3
Lämmin ilmasto	0,9	3	0,5	1	0,5	2	0,6	0	0,0	0	0,0
Luonnontilaisuus	0,6	2	0,3	1	0,5	0	0,0	1	0,7	0	0,0
Umpeenkasvu	0,3	1	0,2	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Vesien tila		69	10,6	22	11,8	32	10,4	15	9,9	0	0,0
Rehevöityminen lisääntyy	8,0	28	4,3	10	5,4	11	3,6	7	4,6	0	0,0
Sameat vedet	4,3	15	2,3	3	1,6	9	2,9	3	2,0	0	0,0
Puhdas vesistö	4,0	14	2,1	3	1,6	7	2,3	4	2,6	0	0,0
Vesien tila parantunut	3,4	12	1,8	6	3,2	5	1,6	1	0,7	0	0,0
Hallinnointi ja päätökset		35	5,4	16	8,6	13	4,2	6	3,8	0	0,0
Päätökset, säädökset ja asetukset	6,0	21	3,2	9	4,8	11	3,6	1	0,7	0	0,0
Kansainväliset sopimukset	2,0	7	1,1	5	2,7	1	0,3	1	0,7	0	0,0
Venäjä	1,4	5	0,8	2	1,1	1	0,3	2	1,2	0	0,0
Kestävä kehitys	0,6	2	0,3	0	0,0	0	0,0	2	1,2	0	0,0

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Kaikki (n=352)			Paikalliset (n=91)		Vapaa-ajan kävijät (n=167)		Matkailijat (n=90)		Muut (n=4)	
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Eri käyttäjäryhmien vaikutus		27	4,1	9	4,7	11	3,6	7	4,7	0	0,0
Veneilijät	5,1	18	2,8	6	3,2	9	3,0	3	2,0	0	0,0
Matkailijat	1,4	5	0,8	1	0,5	1	0,3	3	2,0	0	0,0
Mökkeilijät	0,9	3	0,5	1	0,5	1	0,3	1	0,7	0	0,0
Maanomistajat	0,3	1	0,2	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Vesien hallinta ja suojele		23	3,5	7	3,8	11	3,6	5	3,3	0	0,0
Vesien hallinta	5,7	20	3,1	7	3,8	9	3,0	4	2,6	0	0,0
Vesien suojele	0,9	3	0,5	0	0,0	2	0,6	1	0,7	0	0,0
Laajempi ymmärrys		18	2,8	5	2,7	6	1,9	7	4,6	0	0,0
Tiedonjako ja tiedotus	4,8	17	2,6	5	2,7	5	1,6	7	4,6	0	0,0
Tapahtumat ja kampanjat	0,3	1	0,2	0	0,0	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Ei mielipidettä		10	1,5	4	2,2	2	0,6	3	2,0	1	14,2
Ei mielipidettä	2,8	10	1,5	4	2,2	2	0,6	3	2,0	1	14,2
Mitään ei ole tehtävissä		1	0,2	0	0,0	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Mitään ei ole tehtävissä	0,3	1	0,2	0	0,0	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Yhteensä		654	100,0	186	100,0	309	100,0	152	100,0	7	100,0

Taulukko L15. Ilmastonmuutosta kuvaavien avointen vastausten (n=268) sisällönanalyysin perusteella esiin nousseet 34 teemaa ja niiden muodostamat luokat. Eri teemojen osalta on esitetty mainintojen lukumäärä sekä niiden suhteellinen osuus. Lisäksi on esitetty vastaajien suhteellinen osuus.

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Kaikki (n=268)			Paikalliset (n=79)		Vapaa-ajan kävijät (n=113)		Matkailijat (n=73)		Muut (n=3)	
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Haitalliset vaikutukset luontoon		198	42,7	63	42,0	81	42,2	53	44,5	1	33,3
Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen	17,2	46	9,9	14	9,4	19	9,9	12	10,1	1	33,3
Rehevöityminen	7,8	21	4,5	7	4,7	10	5,2	4	3,4	0	0,0
Vaikutukset luontoon	7,5	20	4,3	5	3,3	7	3,7	8	6,7	0	0,0
Lämpötilan nousu	6,7	18	3,9	6	4,0	6	3,1	6	5,0	0	0,0
Perinteisen maiseman häviäminen	5,6	15	3,2	2	1,3	6	3,1	7	5,9	0	0,0
Voimakkaat tuulet	4,1	11	2,4	2	1,3	8	4,2	1	0,8	0	0,0
Vieraslajit	3,7	10	2,2	4	2,7	3	1,6	3	2,5	0	0,0
Vaikutus mereen ja vedenalaiseen luontoon	3,7	10	2,2	1	0,7	5	2,6	4	3,4	0	0,0
Kuivuus ja metsäpalot	3,7	10	2,2	8	5,3	2	1,0	0	0,0	0	0,0
Kasvillisuuden muutokset	3,0	8	1,7	1	0,7	7	3,7	0	0,0	0	0,0
Merenpinnan nousu	3,0	8	1,7	4	2,7	2	1,0	2	1,7	0	0,0
Ääri-ilmiöt	2,6	7	1,5	3	2,0	2	1,0	2	1,7	0	0,0
Muutokset säässä	2,2	6	1,3	2	1,3	3	1,6	1	0,8	0	0,0
Kylmien talvien vähentyminen	1,9	5	1,1	2	1,3	1	0,5	2	1,7	0	0,0
Sateen lisääntyminen	1,1	3	0,6	2	1,3	0	0,0	1	0,8	0	0,0
Toimenpiteitä tarvitaan		130	28,1	56	37,3	45	23,7	29	24,4	0	0,0
Säädökset ja elämäntyylien muuttaminen	13,8	37	8,0	12	8,0	15	7,9	10	8,4	0	0,0
Maiseman ja luonnon monimuotoisuuden suojeleminen	10,1	27	5,8	9	6,0	11	5,8	7	5,9	0	0,0
Perinne maiseman ylläpitäminen	6,0	16	3,5	12	8,0	4	2,1	0	0,0	0	0,0
Resurssien lisääminen	6,0	16	3,5	9	6,0	4	2,1	3	2,5	0	0,0
Tiedon lisääminen	4,1	11	2,4	5	3,3	2	1,0	4	3,4	0	0,0
Päästöjen vähentäminen	3,0	8	1,7	3	2,0	3	1,6	2	1,7	0	0,0
Maisemien umpeenkasvu	3,0	8	1,7	3	2,0	3	1,6	2	1,7	0	0,0
Sopeutuminen ja vuorovaikutus luonnon kanssa	2,6	7	1,5	3	2,0	3	1,6	1	0,8	0	0,0
Huolestuneisuus		78	16,9	17	11,3	34	17,8	26	21,8	1	33,3
Huoli	17,5	47	10,2	12	8,0	21	11,0	14	11,8	0	0,0
Väistämätöntä	8,2	22	4,8	3	2,0	8	4,2	11	9,2	0	0,0
Maailmanlaajuinen ongelma	3,4	9	1,9	2	1,3	5	2,6	1	0,8	1	33,3
Ihmistoiminnan vaikutukset		28	6,0	6	4,0	18	9,4	4	3,4	0	0,0
Ihmistoiminta pahentaa tilannetta	4,5	12	2,6	1	0,7	8	4,2	3	2,6	0	0,0
Tiettyjen lajien liiallinen esiintyminen	4,1	11	2,4	2	1,3	9	4,7	0	0,0	0	0,0
Roskaantuminen ja saasteet	1,9	5	1,1	3	2,0	1	0,5	1	0,8	0	0,0

Luokka ja niihin liittyvät teemat	Kaikki (n=268)		Paikalliset (n=79)		Vapaa-ajan kävijät (n=113)		Matkailijat (n=73)		Muut (n=3)		
	Kaikkien vastaajien osuus %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %	lkm	lkm %
Positiiviset näkökulmat	19	4,1	5	3,4	7	3,6	6	5,1	1	33,3	
Ei suuri huoli täällä	4,5	12	2,6	3	2,0	5	2,7	4	3,4	0	0,0
Kesäkausien pidentyminen	1,5	4	0,9	1	0,7	1	0,5	2	1,7	0	0,0
Suomalaisten vaikutus vähäistä	1,1	3	0,6	1	0,7	1	0,5	0	0,0	1	33,3
Epäluuloisuus	10	2,2	3	2,0	6	3,2	1	0,8	0	0,0	
En usko ilmastonmuutokseen	2,2	6	1,3	2	1,3	3	1,6	1	0,8	0	0,0
En tiedä	1,5	4	0,9	1	0,7	3	1,6	0	0,0	0	0,0
Yhteensä	463	100,0	150	100,0	191	100,0	119	100,0	3	100,0	

**TURUN YLIOPISTON MAANTIETEEN JA GEOLOGIAN LAITOKSEN JULKAISUJA
PUBLICATIONS FROM THE DEPARTMENT OF GEOGRAPHY AND GEOLOGY, UNIVERSITY OF TURKU**

- No. 1. Jukka Käyhkö and Tim Horstkotte (Eds.): Reindeer husbandry under global change in the tundra region of Northern Fennoscandia. 2017.
- No. 2. Jukka Käyhkö och Tim Horstkotte (Red.): Den globala förändringens inverkan på rennäringen på norra Fennoskandiens tundra. 2017.
- No. 3. Jukka Käyhkö ja Tim Horstkotte (doaimm.): Boazodoallu globála rievdadusaid siste Davvi-Fennoskandia duottarguovlluin. 2017.
- No. 4. Jukka Käyhkö ja Tim Horstkotte (Toim.): Globaali muutoksen vaikutus porotalouteen Pohjois-Fennoskandian tundra-alueilla. 2017.
- No. 5. Jussi S. Jauhiainen (Toim.): Turvapaikka Suomesta? Vuoden 2015 turvapaikanhakijat ja turvapaikkaprosessit Suomessa. 2017.
- No. 6. Jussi S. Jauhiainen: Asylum seekers in Lesbos, Greece, 2016-2017. 2017
- No. 7. Jussi S. Jauhiainen: Asylum seekers and irregular migrants in Lampedusa, Italy, 2017. 2017
- No. 8. Jussi S. Jauhiainen, Katri Gadd & Justus Jokela: Paperittomat Suomessa 2017. 2018.
- No. 9. Jussi S. Jauhiainen & Davood Eyvazlu: Urbanization, Refugees and Irregular Migrants in Iran, 2017. 2018.
- No. 10. Jussi S. Jauhiainen & Ekaterina Vorobeve: Migrants, Asylum Seekers and Refugees in Jordan, 2017. 2018.
- No. 11. Jussi S. Jauhiainen: Refugees and Migrants in Turkey, 2018. 2018.
- No. 12. Tua Nylén, Harri Tolvanen, Anne Erkkilä-Välimäki & Meeli Roose: Guide for cross-border spatial data analysis in Maritime Spatial Planning. 2019.
- No. 13. Jussi S. Jauhiainen, Lutz Eichholz & Annette Spellerberg: Refugees, Asylum Seekers and Undocumented Migrants in Germany, 2019. The Case of Rhineland-Palatinate and Kaiserslautern. 2019.
- No. 14. Jussi S. Jauhiainen, Davood Eyvazlu & Bahram Salavati Sarcheshmeh: Afghans in Iran: Migration Patterns and Aspirations. 2020.
- No. 15. Jussi S. Jauhiainen & Ekaterina Vorobeve: Asylum Seekers and Migrants in Lesbos, Greece, 2019-2020. 2020.
- No. 16. Salla Eilola, Petra Kollanen ja Nora Fagerholm: Vehreyttä ja rentoa oleskelutilaa kaivataan Aninkaisten konserttitalon kortteliin – Raportti 3D-näkymiä pilotoivan asukaskyselyn tuloksista ja käyttökokemuksesta. 2021.
- No. 17. Jussi S. Jauhiainen, Sanni Huusari & Johanna Junnila: Asylum Seekers and Undocumented Migrants in Lesbos, Greece, 2020-2022. 2022.
- No. 18. Jussi S. Jauhiainen, Heidi Ann Erbsen, Olha Lysa & Kerly Espenberg. Temporary Protected Ukrainians and Other Ukrainians in Estonia, 2022. 2022.
- No. 19. Liliana Solé, Katri Väänänen, Johanna Kostamo ja Nora Fagerholm: Saaristomeren maisema-arvot ja tulevaisuuden kehitysoiveet. 2023.